

หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ

เมื่อดินแดนของรัฐหนึ่งเพิ่มขึ้นหรือลดลงอันเป็นผลมาจากการผนวกดินแดน (annexation) การยกดินแดนให้ (cession) การรวมดินแดน (merger) หรือการแยกดินแดน ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นในประเด็นที่ว่าพันธกรณีของรัฐเดิม (predecessor state) จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ (successor state) อย่างไร ในที่ศนะของกฎหมายระหว่างประเทศ สนธิสัญญา ทรัพย์สิน บรรณาสาร หนังสือ ตลอดจนพันธกรณีทางการเมืองของรัฐเดิมจะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิหรือไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิย่อมขึ้นอยู่กับประเภทหรือลักษณะของพันธกรณีเหล่านั้น การสืบสิทธิรัฐที่เกิดขึ้นในสังคระหว่างประเทศจากข้อเท็จจริง สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภทด้วยกันคือ

1. การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการโอนดินแดนบางส่วน
2. การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการได้รับเอกราชใหม่
3. การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการเข้ามารวมกัน
4. การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการแยกดินแดนบางส่วนของรัฐเดิม
5. การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการสิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดน

ดังนั้นการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในบทนี้ผู้เขียน จะทำการอธิบายที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ เพื่อที่จะได้ทราบแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐเมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นในประเภทต่าง ๆ แล้วจึงนำเอาแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐดังกล่าวข้างต้นมาพิจารณาประกอบกับอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 และอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนังสือ ค.ศ. 1983 ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร ในส่วนที่เกี่ยวกับพันธกรณีของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิจากการสืบสิทธิของรัฐในแต่ละประเภท

2.1 บ่อเกิดทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ

เมื่อพิจารณาที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐจะเห็นได้ว่าเกิดขึ้นจากแนวความคิดของนักกฎหมายที่พยายามอธิบายความแตกต่างระหว่างการสืบสิทธิของ

รัฐและการสืบสิทธิของรัฐบาล โดยนักกฎหมายเหล่านี้มีความเห็นว่าพันธกรณีที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจปกครองของผู้ปกครองคนก่อนจะโอนไปยังผู้สืบสิทธิเสมอ ซึ่งรัฐต่าง ๆ ได้นำเอาแนวความคิดของนักกฎหมายดังกล่าวไปปฏิบัติ เมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐหรือการสืบสิทธิของรัฐบาลเกิดขึ้นจนเป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐ ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าแนวทางปฏิบัติของรัฐมีรากฐานมาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย อย่างไรก็ตามแนวทางปฏิบัติของรัฐบางกรณีก็เกิดขึ้นจากการแสดงเจตนา ระหว่างรัฐเดิมและรัฐผู้สืบสิทธิโดยทำความตกลงเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีระหว่างกันอย่างชัดเจน ทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติของรัฐขึ้นมาใหม่เกี่ยวกับการแสดงเจตนาของรัฐผู้สืบสิทธิโดยการทำความตกลงรับโอนพันธกรณี หรือการทำความตกลงเกี่ยวกับการผูกพันในพันธกรณีของรัฐเดิมระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบสิทธิ ด้วยเหตุนี้ในการพิจารณาบ่อเกิดทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ผู้เขียนจึงได้แบ่งการพิจารณาออกเป็นสามส่วนด้วยกัน โดยพิจารณาแนวความคิดของนักกฎหมายเป็นลำดับแรกและพิจารณาแนวทางปฏิบัติของรัฐเป็นลำดับต่อมา และพิจารณาสนธิสัญญาระหว่างรัฐซึ่งเกิดขึ้นจากการแสดงเจตนาของรัฐเป็นลำดับสุดท้าย

2.1.1 แนวความคิดของนักกฎหมาย

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่าแนวความคิดของนักกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นจากความพยายามของนักกฎหมายที่จะอธิบายความแตกต่างระหว่างการสืบสิทธิของรัฐและการสืบสิทธิของรัฐบาลในส่วนของพันธกรณีที่มีอยู่เดิมที่จะโอนไปยังผู้สืบสิทธิ เมื่อมีการสืบสิทธิเกิดขึ้นซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีความเป็นรัฐอย่างมากกล่าวคือ มีสำนักปรัชญาสองแห่ง ได้แก่ สำนักลัจนิยม (Realistic) และ สำนักอุดมคตินิยม (Idealistic) ได้พยายามอธิบายปัญหาเกี่ยวกับการสืบสิทธิที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากการเกิดและการสิ้นสุดของรัฐกับการใช้อำนาจของผู้ปกครองรัฐมาพิจารณาประกอบกับหลักกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลสิทธิ (personal rights) และทรัพย์สินสิทธิ (real rights) เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับพันธกรณีของรัฐเดิมที่มีอยู่จะโอนไปยังผู้รับโอน (ผู้สืบสิทธิ) หรือไม่อย่างไร สำหรับการพิจารณาแนวความคิดของนักกฎหมายอันเป็นบ่อเกิดทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐที่จะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไปนั้น ผู้เขียนจะทำการศึกษาเฉพาะกรณีการสืบสิทธิของรัฐเท่านั้น การที่หยิบยกเรื่องการสืบสิทธิของรัฐบาลขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีรากฐานมาจากแนวความคิดที่ต้องการจะแบ่งการสืบสิทธิของรัฐและการสืบสิทธิของรัฐบาลออกจากกัน ผู้เขียนจึงไม่ขอกล่าวในรายละเอียดเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐบาลเนื่องจากไม่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เมื่อได้ทำการศึกษาแนวความคิดของนักกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐจะเห็นได้ว่าแนวความคิดของสำนักลัจนิยม (Realistic) มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของนักกฎหมายในการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐเป็นอย่างมากกล่าวคือ Aristotle เป็นบุคคลแรกที่ตั้งข้อ

สังเกตความแตกต่างของเมือง (City) ว่าควรนำหลักอะไรมาพิจารณาเมื่อเมืองนั้นไม่ได้เป็นเมืองดังเช่นในอดีตอีกต่อไป¹ ซึ่งมีนักกฎหมายที่ได้รับอิทธิพลจากสำนักดังกล่าวอีกหลายท่าน เช่น Grotius Suarez Pufendorf Vattel และ Martens ได้อธิบายปัญหาเรื่องการสืบสิทธิที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากการใช้อำนาจของผู้ปกครองกับพันธกรณีที่เกิดขึ้นจากกระทำของผู้ปกครองว่าจะมีผลผูกพันผู้สืบสิทธิ โดยอาศัยข้อสมมติทางธรรมชาติในการพิจารณา กล่าวคือตำแหน่งผู้ปกครองเกิดขึ้นจากความต้องการและความยินยอมของประชาชนที่ต้องการให้มีผู้นำเพื่อคอยปกป้องคุ้มครองกันตนให้รอดพ้นจากภัยตรายต่าง ๆ ซึ่งความต้องการและความยินยอมดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ดังนั้นการใช้อำนาจการปกครองจึงเกิดขึ้นจากความยินยอมของประชาชน ปัญหาจึงมีว่าการกระทำของผู้ปกครองจะถือได้ว่ากระทำในนามของประชาชนทุกกรณีหรือไม่ ปรากฏว่านักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นได้แยกการพิจารณาการดำเนินการของผู้ปกครองออกเป็นสองส่วนโดยอาศัยหลักเรื่องบุคคลสิทธิ (personal rights) และทรัพย์สินสิทธิ (real rights)² มาพิจารณาประกอบการกระทำของผู้ปกครองว่าทำในฐานะส่วนตัวหรือในนามของประชาชน หากผู้ปกครองทำในฐานะส่วนตัวสนธิสัญญาจะมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล (personal treaties) จะไม่โอนไปยังผู้สืบสิทธิ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในดินแดนเพราะเป็นเรื่องการบังคับใช้สนธิสัญญากับตัวบุคคล (บุคคลสิทธิ) แต่ถ้าหากผู้ปกครองทำในนามของประชาชน สนธิสัญญาจะมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (real treaties) จะโอนไปยังผู้สืบสิทธิเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในดินแดน เพราะเป็นเรื่องการบังคับใช้สนธิสัญญาเอาที่ดินแดนโดยอาศัยหลักเรื่องทรัพย์สินสิทธิ ดังนั้นเมื่อผู้สืบสิทธิได้รับดินแดนเข้ามาจึงต้องรับเอาพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนนั้นเข้ามาด้วย อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่านักกฎหมายที่ได้รับอิทธิพลจากสำนักลัจนิยม (Realistic) ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการสืบสิทธิของรัฐ และการสืบสิทธิของรัฐบาลได้อย่างชัดเจน แต่นักกฎหมายดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการพิจารณาพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกิดขึ้นจากผู้ปกครองคนก่อน กล่าวคือสนธิสัญญาที่เกิดจากการกระทำของผู้ปกครองคนก่อนจะโอนไปยังผู้สืบสิทธิ เมื่อสนธิสัญญาดังกล่าวผู้ปกครองคนก่อนได้กระทำในนามของประชาชนโดยอาศัยหลักในเรื่องทรัพย์สินสิทธิ และสนธิสัญญาดังกล่าวไม่โอนไปยังผู้สืบสิทธิเมื่อผู้ปกครองคนก่อนได้กระทำในฐานะส่วนตัวโดยอาศัยหลักบุคคลสิทธิ ซึ่งแนวความคิดของนักกฎหมายเหล่านี้ได้มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของสำนักอุดมคตินิยม (Idealistic) ในเวลาต่อมา เนื่องจากการพิจารณาเรื่องการสืบสิทธิของรัฐนักกฎหมายที่ได้รับ

¹Daniel Patrick O'Connell, "Recent Problem of State Succession in Relation to New States," Recueil Des Cours Collected Courses, 130 (1930) : 95-206.

²Ibid., p.105.

อิทธิพลจากสำนักอุดมคตินิยมยังคงแบ่งประ เติ่นการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับพันธกรณี เดิมที่จะโอน ไปยังผู้สืบทอดหรือออกเป็น เรื่องการกระทำในฐานะส่วนตัวกับการกระทำในนามของประชาชน ซึ่งผู้ เขียนจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไป

แนวความคิดของสำนักอุดมคตินิยม (Idealistic) ซึ่งมี Plato เป็นผู้วางรากฐาน เริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อแนวความคิดของนักกฎหมายแทนที่แนวความคิดของสำนักลัทธิจนิยม โดย นักกฎหมายที่ได้รับอิทธิพลจากสำนักอุดมคตินิยมได้ผสมผสาน แนวความคิดของสำนักอุดมคตินิยม เข้ากับแนวความคิดของสำนักลัทธิจนิยม ซึ่งนักกฎหมายเหล่านี้ได้แก่ Wheaton Buntschli Mancini Gabba Seloose Gierke และ Max Huber เป็นต้น โดยนักกฎหมายดังกล่าวได้ อธิบายความเป็นรัฐโดยสมมติให้รัฐเป็นบุคคลตามกฎหมายประกอบไปด้วยอำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็น พื้นฐานสำคัญของความเป็นรัฐกับประชาชนและดินแดนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นรัฐ เพื่ออธิบายความแตกต่างระหว่างการสืบทอดของรัฐกับการสืบทอดของรัฐบาลกล่าวคือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติ (revolution) จะไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเขตแดนทางการเมือง (political boundaries) เนื่องจากความเป็นรัฐยังคงอยู่เช่นเดิมเพียงแต่ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในตัวผู้ใช้อำนาจปกครองซึ่งถือว่าเป็นเรื่องการสืบทอดของรัฐบาล ดังนั้นพันธกรณี อันเกิดจากสนธิสัญญาที่ผู้ปกครองคนก่อนได้กระทำไว้จึงไม่รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว พันธกรณีในสนธิสัญญาจึงโอนไปยังผู้ปกครองคนใหม่ที่เป็นผู้สืบทอดจากผู้ปกครองคนเดิม ในขณะที่การ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการผนวกดินแดน (annexation) หรือการยกดินแดนให้ (cession) หรือการสิ้นสุดของรัฐเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเขตแดนทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็น เรื่องการสืบทอดของรัฐ ดังนั้นพันธกรณีอันเกิดจากสนธิสัญญาที่ผู้ปกครองคนก่อนได้กระทำไว้จึงได้ รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในการพิจารณาพันธกรณีที่เกิดจากผู้ปกครองคนก่อนนัก กฎหมายเหล่านี้ได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองส่วนด้วยกัน โดยได้รวมสนธิสัญญาที่มีลักษณะ เฉพาะ บุคคลกับสนธิสัญญาที่ลักษณะทางการเมืองรวมเข้าด้วยกันฝ่ายหนึ่งกับสนธิสัญญาที่ลักษณะ เกี่ยวกับ ดินแดน (real treaties) กับสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมืองรวมเข้าด้วยกันอีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีความเห็นว่าสนธิสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลกับสนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมืองจะไม่โอน ไปยังรัฐผู้สืบทอดเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอำนาจอธิปไตยเกิดขึ้น ขณะที่สนธิสัญญาที่มีลักษณะ เกี่ยวกับ ดินแดนกับสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมืองจะยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไป ซึ่งแนวความคิดของ นักกฎหมายสำนักอุดมคตินิยมเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่ได้รับจากแนวความคิดของนักกฎหมาย สำนักลัทธิจนิยมในการพิจารณาการโอนหรือไม่โอนพันธกรณีของผู้ปกครองคนเดิม เนื่องจากอาศัย หลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาเป็นหลักในการพิจารณา และได้แบ่งประเภทของ สนธิสัญญาเพิ่มอีกสองส่วน ได้แก่ สนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมืองกับสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทาง การเมืองโดยจัดให้สนธิสัญญาดังกล่าวรวมเข้ากับสนธิสัญญาที่ผู้ปกครองกระทำในฐานะส่วนตัว หรือ เฉพาะบุคคลกับสนธิสัญญาที่ผู้ปกครองกระทำในนามของประชาชนตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนัก

กฎหมายเหล่านี้ได้ใช้หลักในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาพิจารณาในส่วนหนี้สินของรัฐและทรัพย์สินของรัฐด้วย กล่าวคือ หนี้สินของรัฐเดิมที่มีลักษณะทางการเมืองกับหนี้สินที่มีลักษณะ เฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ เนื่องจากเป็นหนี้สินที่รัฐเดิมกับรัฐที่สามมีความผูกพันเป็นการส่วนตัวโดยเฉพาะ ในขณะที่หนี้สินของรัฐเดิมที่เกิดจากผู้ปกครองของรัฐได้กระทำในนามของประชาชน และไม่เป็นหนี้สินที่มีลักษณะทางการเมืองหนี้สินดังกล่าวจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน เนื่องจากเป็นหนี้สินที่เกี่ยวกับดินแดน เมื่อรัฐผู้สืบทอดได้รับดินแดนเพิ่มขึ้นจึงต้องรับเอาภาระหนี้สินที่เกิดจากดินแดนดังกล่าวไปด้วย สำหรับประเด็นในเรื่องทรัพย์สินของรัฐนักกฎหมายเหล่านี้ได้แบ่งทรัพย์สินของรัฐออกเป็นทรัพย์สินของเอกชนกับทรัพย์สินของรัฐ โดยทรัพย์สินของเอกชนจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ประชาชนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิโดยเฉพาะ แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินของรัฐทรัพย์สินดังกล่าวจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเนื่องจากรัฐผู้สืบทอดมีกรรมสิทธิเหนือดินแดนที่ได้รับเข้ามาจึงมีกรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐเดิมที่เกี่ยวข้องกับดินแดนที่ได้รับเข้ามาตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน กล่าวคือสิทธิที่เกิดขึ้นในตัวทรัพย์สินโดยอัตโนมัติตามตัวทรัพย์สินนั้นไปทุกหนทุกแห่ง อย่างไรก็ตามแนวความคิดของนักกฎหมายเหล่านี้มิได้มุ่งประเด็นการพิจารณาการโอนพันธกรณีของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทอดโดยอาศัยแต่เพียงหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินเท่านั้น แต่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการแสดงเจตนาของรัฐผู้สืบทอดด้วย กล่าวคือพันธกรณีต่าง ๆ ของรัฐเดิมจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดได้ต่อเมื่อรัฐผู้สืบทอดได้แสดงเจตนาให้มีการโอนพันธกรณีเช่นนั้น โดยการทำความเข้าใจระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด จึงก่อให้เกิดความคิดที่จะทำให้อาณาเขตของนักกฎหมายในเวลาต่อมาได้ทำการผสมผสานแนวความคิดของสำนักสังคมนิยมกับสำนักอนุรักษนิยมเข้าด้วยกันโดยนำหลักในเรื่องการแสดงเจตนาของรัฐ หลักในเรื่องบุคคลสิทธิและหลักในเรื่องทรัพย์สินมาพิจารณาว่าพันธกรณีใดของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด และพันธกรณีใดของรัฐเดิมที่จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดและก่อให้เกิดการพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐปรากฏเป็นทฤษฎีสืบทอดของรัฐขึ้นมาสามทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการสืบทอดเป็นการทั่วไป (universal succession) ทฤษฎีการสืบทอดบางส่วน (partial succession) และทฤษฎีปฏิเสธรการสืบทอด (clean slate) โดยได้นำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐมาเป็นหลักในการพิจารณาใช้ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น

ทฤษฎีการสืบทอดเป็นการทั่วไป (universal succession) จะใช้กับกรณีที่รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปทั้งหมดเป็นเหตุให้รัฐเดิมไม่มีอำนาจอธิปไตยอีกต่อไป ซึ่งการสิ้นสุดรัฐอาจเกิดจากการผนวกดินแดน หรือจากการรวมดินแดน หรือจากการที่ดินแดนของรัฐเดิมถูกแบ่งออก

เป็นส่วน ๆ และถูกรวมเข้ากับรัฐอื่น³ เมื่อพิจารณาจากทฤษฎีการสืบสิทธิ เป็นการทั่วไปจะเห็นได้ว่ารัฐผู้สืบสิทธิจะต้องรับโอนพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบสิทธิ สำหรับพันธกรณีที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลหรือมีลักษณะทางการเมืองโดยทั่วไป จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เว้นแต่รัฐผู้สืบสิทธิจะได้แสดงเจตนารับโอนพันธกรณีดังกล่าว สำหรับทฤษฎีการสืบสิทธิบางส่วน (partial succession) มีรากฐานมาจากทฤษฎีการสืบสิทธิทั้งหมด แต่มุ่งเน้นการใช้ทฤษฎีดังกล่าวกับกรณีของรัฐเดิมมิได้สิ้นสุดความเป็นรัฐไป เพียงแต่สูญเสียดินแดนของรัฐบางส่วนไปให้กับรัฐผู้สืบสิทธิเป็นเหตุให้รัฐเดิมไม่สามารถใช้อำนาจอธิปไตยของตนเหนือดินแดนบางส่วนที่กลายเป็นดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิได้อีกต่อไป ซึ่งทฤษฎีการสืบสิทธิบางส่วนนั้นนอกจากจะใช้กับกรณีของรัฐเดิมสูญเสียดินแดนบางส่วนจากการถูกผนวกดินแดนหรือการยกดินแดนให้แล้ว ยังหมายความรวมถึงการแยกดินแดนของรัฐที่เคยรวมรัฐกันมาก่อนหรือจากการที่รัฐเดิมได้ตกเป็นรัฐในอารักขา หรือจากการที่รัฐในอารักขาได้กลับมาใช้อำนาจอธิปไตยอย่างสมบูรณ์อีกครั้ง ซึ่งกรณีเหล่านี้รัฐผู้สืบสิทธิจะต้องรับโอนพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐเดิมที่ได้รับโอนเข้ามา สำหรับพันธกรณีที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลหรือมีลักษณะทางการเมืองโดยทั่วไปแล้วจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เว้นแต่รัฐผู้สืบสิทธิจะได้แสดงเจตนารับโอนพันธกรณีดังกล่าว สำหรับทฤษฎีการปฏิเสศทั้งหมด (clean slate) เป็นทฤษฎีที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับทฤษฎีการสืบสิทธิโดยทั่วไป (universal succession) โดยนักกฎหมายระหว่างประเทศมีความเห็นว่ารัฐที่เคยเป็นดินแดนในอาณานิคมซึ่งต่อมาได้รับเอกราชกลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ไม่ควรจะต้องรับพันธกรณีใด ๆ ที่รัฐเดิม (รัฐแม่) ได้กระทำเอาไว้ ยกเว้นพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐเดิมในส่วนของดินแดนของรัฐที่ได้รับเอกราชที่โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ (รัฐได้รับเอกราชใหม่) สำหรับพันธกรณีที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลหรือมีลักษณะทางการเมืองโดยทั่วไปแล้วจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เว้นแต่รัฐได้รับเอกราชใหม่นั้นจะได้แสดงเจตนายินยอมที่จะผูกพันในพันธกรณีเดิมที่รัฐแม่ได้กระทำไว้ก่อนที่รัฐอาณานิคมนั้นจะได้รับเอกราช เหตุผลที่สนับสนุนทฤษฎีดังกล่าว ได้แก่ การที่รัฐอาณานิคมกลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ และมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง ทำให้รัฐได้รับเอกราชใหม่นั้นกลายเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นมาใหม่เสมือนการเกิดของบุคคลธรรมดา รัฐได้รับเอกราชใหม่จึงไม่ควรที่จะต้องผูกพันในพันธกรณีต่าง ๆ ที่รัฐเดิมได้กระทำไว้ เนื่องจากรัฐได้รับเอกราชใหม่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดพันธกรณีนั้น ซึ่งนักกฎหมายระหว่างประเทศบางส่วนไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดดังกล่าวโดยมีความเห็นว่า รัฐได้รับเอกราชใหม่ควรจะต้องรับโอนพันธกรณีจากรัฐเดิมทั้งหมด แม้ว่าพันธกรณีของรัฐเดิมจะมีลักษณะเฉพาะบุคคลหรือมีลักษณะทางการเมืองก็ตามเสมือนการรับ

³Lauterpacht and Oppenheim, International Law, (London : Longman Green and Co., 1952), p.152.

โอนมรดกจากเจ้ามรดกผู้รับโอนต้องรับทั้งสิทธิและหน้าที่ของเจ้ามรดก อย่างไรก็ตามแม้จะมีความแตกต่างเกี่ยวกับการใช้ทฤษฎีการสืบสิทธิของรัฐดังที่กล่าวมาข้างต้นแต่หลักในเรื่องการแสดงเจตนาของรัฐผู้สืบสิทธิ หลักในเรื่องบุคคลสิทธิและหลักในเรื่องทรัพย์สินยังคงใช้เป็นหลักสำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับพันธกรณีของรัฐ เดิมว่าพันธกรณีใดของรัฐ เดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ

ด้วยเหตุนี้แนวความคิดของนักกฎหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐที่ใช้อำนาจในปัจจุบันจึงได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดของสำนักสังคมนิยมและสำนักอุดมคตินิยม โดยนักกฎหมายระหว่างประเทศได้ผสมผสานแนวความคิดของสำนักทั้งสองเข้าด้วยกันเพื่อพิจารณาพันธกรณีของรัฐ เดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น อีกทั้งได้นำแนวความคิดเรื่องการได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตย และการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐมาพิจารณาเพื่อที่จะได้นำเอาทฤษฎีการสืบสิทธิรัฐแต่ละทฤษฎีไปใช้ได้อย่างถูกต้องเมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นในแต่ละประเภท

2.1.2 แนวทางปฏิบัติของรัฐ

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าแนวทางปฏิบัติของรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการสืบสิทธิมีรากฐานมาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย ดังนั้นในการศึกษาแนวทางปฏิบัติของรัฐในส่วนนี้ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของรัฐมีความสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายดังที่ปรากฏในข้อ 1.1 กล่าวคือเมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นพันธกรณีของรัฐ เดิมที่มีลักษณะเกี่ยวกับดินแดนกับพันธกรณีที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง พันธกรณีเหล่านี้จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ สำหรับพันธกรณีของรัฐ เดิมที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลหรือเป็นพันธกรณีที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง พันธกรณีเหล่านี้จะไม่โอนไปยังผู้สืบสิทธิ แต่ในบางกรณีรัฐผู้สืบสิทธิได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะรับโอนพันธกรณีที่มีลักษณะทางการเมืองรัฐ เดิมมายังรัฐผู้สืบสิทธิ เมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น เนื่องจากเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิเองซึ่งการแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ด้วยเหตุนี้พันธกรณีดังกล่าวจึงสามารถโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิได้โดยอาศัยการแสดงเจตนาของรัฐผู้สืบสิทธิ ในการพิจารณาแนวทางปฏิบัติของรัฐภายใต้หัวข้อ 1.1.2 นี้ ผู้เขียนขอแบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ

1. สนธิสัญญา
2. ทรัพย์สินของรัฐ
3. หนี้สินของรัฐ

1. สนธิสัญญา ในการพิจารณาว่าสนธิสัญญาใดจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทิหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับประเภทของสนธิสัญญา ในทางปฏิบัติของรัฐได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภทด้วยกันคือ สนธิสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคล (personal treaties) กับสนธิสัญญาที่มีลักษณะเกี่ยวกับดินแดน (real treaties)

1.1 สนธิสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคล (personal treaties) เป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ ในทางปฏิบัติของรัฐเมื่อมีการสืบทิของรัฐเกิดขึ้นสนธิสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทิ สนธิสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลประกอบไปด้วย สนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมือง (political treaties) กับสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political treaties) ⁴

ก. สนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมือง ได้แก่ สนธิสัญญาที่มีวัตถุประสงค์หรือเจตนาในทางการเมืองหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐโดยเฉพาะ เช่น สนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) สนธิสัญญาให้ความช่วยเหลือทางด้านการทหารของกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ (Warsaw Pact) สนธิสัญญาพันธมิตร (Alliance) สนธิสัญญาที่ยอมให้มีการตั้งกองกำลังทหารต่างชาตินดินแดน สนธิสัญญาที่จัดทำขึ้นในกลุ่มประเทศที่มีลักษณะทางการเมืองเหมือนกันโดยเฉพาะ เช่นสภาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Council for Mutual Economic Assistance หรือ COMECON) สนธิสัญญาลักษณะดังกล่าวเหล่านี้จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทิเมื่อมีการสืบทิของรัฐเกิดขึ้น

- กรณีประเทศ Morocco เมื่อสิ้นสุดการเป็นรัฐในอารักขากลายเป็นรัฐผู้สืบทิในทางกฎหมายระหว่างประเทศได้ปฏิเสธการสืบทิในสนธิสัญญา Franco-America ค.ศ. 1950 ซึ่งเป็นสนธิสัญญาเกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาในดินแดน Morocco ที่จัดทำในขณะที่ Morocco ยังเป็นรัฐในอารักขา ⁵

⁴Sharon A. Williams and Armand L.C. de Mestral, An Introduction to International Law, (Toronto : Butterworths, 1979), p.81.

⁵United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the International Law Commission 2 (1974) : 162-268.

ข. สนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง ได้แก่ สนธิสัญญาทางการค้า สนธิสัญญาความร่วมมือทางไปรษณีย์และโทรคมนาคม (Postal and telegraphic communications) สนธิสัญญาเกี่ยวกับการยอมรับและการบังคับใช้คำพิพากษาต่างประเทศ (Enforcement of Foreign Judgements) สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน (extraditional) ฯลฯ⁶ สนธิสัญญาเหล่านี้จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ แม้ว่าสนธิสัญญาดังกล่าวจะไม่มีลักษณะทางการเมืองโดยตรงเนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ ซึ่งในบางครั้งสนธิสัญญาเหล่านี้ก็มีลักษณะทางการเมืองรวมอยู่ด้วย

- กรณีเยอรมันผนวกดินแดน Anschluss ของออสเตรีย ในปี ค.ศ. 1938 เยอรมันจึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทิธิ สนธิสัญญาทางการค้า (Commercial Treaty) ที่สหรัฐอเมริกาทำกับออสเตรียจะไม่โอนไปยังเยอรมัน (รัฐผู้สืบทิธิ) เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งอาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ⁷

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติของรัฐผู้ได้มีการทำคำประกาศฝ่ายเดียวโดยรัฐผู้สืบทิธิโดยแสดงเจตนารมณ์ที่จะยอมรับผูกพันสนธิสัญญาของรัฐเดิมเป็นการชั่วคราว ซึ่งการทำคำประกาศฝ่ายเดียว (unilateral declaration) ดังกล่าวนี้นักกระทำโดยรัฐได้รับเอกราชใหม่โดยรัฐดังกล่าวได้ใช้อำนาจอธิปไตยของตนเป็นพื้นฐานการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐในการที่จะยินยอมผูกพันสนธิสัญญาของรัฐแม้ภายหลังจากได้รับเอกราช แม้ว่าโดยทั่วไปแล้วสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่ให้ความสำคัญกับคู่สัญญาตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิก็ตาม

- กรณี Tanganyika ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิจากสหราชอาณาจักร ได้ทำประกาศฝ่ายเดียวเมื่อปี 1960 โดยแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติให้ทราบถึงเจตนารมณ์ของตนที่จะใช้บังคับสนธิสัญญาของสหราชอาณาจักรที่กระทำในนามของ Tanganyika และสนธิสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคล (personal treaties) ที่กระทำในนามของสหราชอาณาจักรที่ได้กำหนดการใช้บังคับหรือขยายการใช้บังคับมายังดินแดน Tanganyika ในขณะที่ยังเป็นดินแดนอาณานิคมให้มีผลใช้บังคับต่อไปอีก 2 ปี ภายหลังจาก Tanganyika ได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร

⁶S.A. Williams and A.L.C. de Mestral, An Introduction to International Law, p.81.

⁷Daniel Patrick O'Connell, International Law, (London : Stevens & Sons, 1970), p.367.

อาณาจักรและป็นันที่รับโอนสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (real treaties) ที่สหราชอาณาจักรได้กระทำไว้⁸

- กรณี Uganda ในฐานะรัฐผู้สืบทอดจากสหราชอาณาจักรได้ทำประกาศฝ่ายเดียว เมื่อปี ค.ศ.1962 โดยแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติให้ทราบถึงเจตนารมณ์ของตนที่จะใช้บังคับสนธิสัญญาจากสหราชอาณาจักรที่ทำในนามของ Uganda และสนธิสัญญาที่ทำในนามของสหราชอาณาจักร ที่ได้กำหนดการใช้บังคับหรือขยายการใช้บังคับมายังดินแดน Uganda ก่อนได้รับเอกราช ให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกระทั่งสิ้นปี 1963 เว้นแต่สนธิสัญญาดังกล่าวจะถูกเพิกถอนการใช้บังคับหรือถูกแก้ไขโดยการทำความตกลงกับคู่สัญญาที่เกี่ยวข้อง⁹ ต่อมาในปี ค.ศ.1966 รัฐบาล Uganda ได้ทำการพิจารณาสนธิสัญญาของ Uganda อีกครั้งหนึ่งโดยแจ้งไปยังประเทศที่เป็นคู่สัญญาในสนธิสัญญาต่าง ๆ ว่าสนธิสัญญาผู้ร้ายข้ามแดน สนธิสัญญาทางการค้า สนธิสัญญาเกี่ยวกับสถานกงสุล (consular treaties) จะสิ้นสุดการใช้บังคับในดินแดน Uganda ยกเว้นสนธิสัญญาการให้ความช่วยเหลือทางการศาล (judicial assistance) และสนธิสัญญาพหุภาคีต่าง ๆ ที่ยังคงให้มีผลใช้บังคับต่อไป และได้ทำประกาศฝ่ายเดียวว่าสนธิสัญญาใดที่ รัฐบาล Uganda มิได้แจ้งให้มีการใช้บังคับต่อไปในดินแดนให้สนธิสัญญาเหล่านั้นสิ้นสุดการใช้บังคับ¹⁰

- กรณี Tanzania ในฐานะรัฐผู้สืบทอด จากการรวมประเทศ Tanganyika กับ Zanzibar เข้าด้วยกันในปี 1964 ได้ทำประกาศฝ่ายเดียวแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติให้ทราบถึงเจตนารมณ์ของตนที่จะให้สนธิสัญญาของประเทศทั้งสองยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเฉพาะดินแดนที่สนธิสัญญาดังกล่าวได้ใช้บังคับ¹¹

⁸Rosalie Schaffer, "Succession to treaties : South Africa Praticce in the light of current development in International," International and Comparative Law Quarterly 30 (July 1981) : 593-627.

⁹United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the International Law Commission, p.190.

¹⁰Rosalie Schaffer, "Succession to treaties : South Africa Praticce in the light of current development in International," International and Comparative Law Quarterly, p.604.

¹¹United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the International Law Commission, p.191.

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าแนวทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการสืบสิทธิในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลโดยทั่วไปแล้วจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เว้นแต่รัฐผู้สืบสิทธิจะได้แสดงเจตนาโดยชัดแจ้งว่าจะรับโอนพันธกรณีดังกล่าว แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความยินยอมของรัฐเดิม และรัฐที่สามที่เป็นคู่สัญญาในสนธิสัญญาดังกล่าว สนธิสัญญาเฉพาะบุคคลที่มีลักษณะทางการเมืองมักจะไม่มีการทำความตกลงโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ

1.2 สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (real treaties หรือ dispositive treaties หรือ localized treaties) เป็นสนธิสัญญาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรง¹² ในทางปฏิบัติของรัฐสนธิสัญญาประเภทนี้จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเสมอ เนื่องจากสนธิสัญญาประเภทนี้จะติดตามไปกับดินแดน (run with the land)¹³ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐก็ตาม สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน ได้แก่ สนธิสัญญาที่กำหนดเขตแดน (frontier fixation) สนธิสัญญาที่สร้างภาระจำยอมให้กับดินแดน ซึ่งแบ่งออกเป็น สนธิสัญญาที่สร้างภาระจำยอมโดยทั่วไป (universal servitudes) ซึ่งภาระจำยอมดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์กับรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ กับสนธิสัญญาสร้างภาระจำยอมโดยเฉพาะ (partial servitudes) ซึ่งภาระจำยอมดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์กับรัฐใดรัฐหนึ่งโดยเฉพาะเป็นที่สังเกตว่าการทำความตกลงในสนธิสัญญาที่ก่อให้เกิดภาระจำยอมของรัฐเดิมเหล่านี้เป็นการจำกัดการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่มีอยู่ในดินแดนตัวอย่างของสนธิสัญญาที่ก่อให้เกิดภาระจำยอม ได้แก่ สนธิสัญญาปันน้ำของแม่น้ำ สนธิสัญญากำหนดเส้นทางเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ สนธิสัญญาสร้างเขตปลอดทหาร (demilitarization) สนธิสัญญาสร้างเขตเป็นกลาง (neutralization) ฯลฯ

- กรณีหมู่เกาะ Aaland (Aaland Islands Case) ได้กลายมาเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของฟินแลนด์ ภายหลังจากที่ฟินแลนด์แยกตัวออกมาจากรัสเซียในปี 1919 ฟินแลนด์จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิที่จะต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาที่รัสเซียทำกับฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักร ที่กำหนดให้หมู่เกาะ Aaland เป็นเขตปลอดทหาร (demilitarization)

¹²D.W. Greig, International Law (London : Butterworth & Co. (Publishers) Ltd., 1970), p.391.

¹³S.A. Williams and A.L.C. de Mestral, An Introduction to International Law, p.81.

- กรณี Free Zones Case เมื่อฝรั่งเศสผนวกดินแดนรัฐ Sardinia ฝรั่งเศสอยู่ในฐานะผู้สืบทอดสิทธิจากรัฐ Sardinia จึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญา Turin (Treaty of Turin) ที่จัดทำระหว่าง Switzerland กับ Sardinia โดยสนธิสัญญาดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับเส้นเขตแดนของประเทศทั้งสองและข้อจำกัดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีศุลกากรในเขต St.Gingolphy และ Gex ซึ่งข้อตกลงในสนธิสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดภาวะผูกพันในดินแดนและเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน Sardinia โดยเฉพาะ ฝรั่งเศสจึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวเมื่อผนวกดินแดน Sardinia ¹⁴

- กรณีสเปนได้รับโอนดินแดน Louisiana จากฝรั่งเศส สเปนจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดสิทธิจึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญากรุงปารีสที่จัดทำในปี 1763 ระหว่างฝรั่งเศสกับสหราชอาณาจักรเกี่ยวกับสิทธิในการเดินเรือของสหราชอาณาจักรในแม่น้ำ Mississippi เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาที่ก่อให้เกิดภาวะผูกพันในดินแดน

- กรณีลาว เขมร และเวียดนาม ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ประเทศเหล่านี้อยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดสิทธิ และต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาระหว่างฝรั่งเศสกับไทยที่จัดทำในปี 1926 เกี่ยวกับการเดินเรือของไทยในแม่น้ำโขง ¹⁵

- กรณีเขาพระวิหาร กัมพูชาอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดสิทธิจากฝรั่งเศสจึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาที่ฝรั่งเศสได้ทำกับไทยในปี 1904 เกี่ยวกับการกำหนดเขตแดนของรัฐ

- กรณี Tanzania อยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดสิทธิจากการรวมประเทศ Tanganyika และ Zanzibar เข้าด้วยกันในปี 1964 ซึ่งกลายเป็น United Republic of Tanzania ได้ยืนยันสนธิสัญญาที่กำหนดเส้นเขตแดนของรัฐทั้งสองที่มีอยู่ก่อนการรวมรัฐว่าจะไม่ได้รับผลกระทบจากการรวมรัฐ ¹⁶

¹⁴O' Connell, International Law, p.373-374.

¹⁵United Nations, "Succession States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.203.

¹⁶Ibid., p.199.

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าแนวทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนทั้งสนธิสัญญาที่กำหนดเส้นเขตแดนและสนธิสัญญาที่สร้างภาระจำยอมให้กับรัฐจะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเสมอ

2. ทรัพย์สินของรัฐ (State property) ในทางปฏิบัติของรัฐทรัพย์สินที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิจะต้องเป็นทรัพย์สินของรัฐเท่านั้น โดยได้แบ่งประเภทของทรัพย์สินของรัฐ ออกเป็น 2 ประเภทคือ อสังหาริมทรัพย์ของรัฐ (Immovable State property) กับสังหาริมทรัพย์ของรัฐ (Movable State property)¹⁷ ซึ่งทรัพย์สินของรัฐเดิมทั้งสองประเภทจะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเสมอเมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น

ก. อสังหาริมทรัพย์ของรัฐ ได้แก่ ทรัพย์สินที่อยู่ติดกับดินแดนของรัฐเดิมที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ในทางปฏิบัติของรัฐ อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวจะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ อสังหาริมทรัพย์ของรัฐ ได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ แม่น้ำ ในดินแดนที่รัฐได้สงวนสิทธิในความเป็นเจ้าของเอาไว้ ทั้งโรงทหาร(barracks) คลังสรรพวุธ สถานที่ตั้งกองกำลังทหาร สนามบิน ฯลฯ ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของรัฐ มีดังนี้

- กรณีรัสเซียได้รับโอน Ukraine มาจาก Czechoslovakia ตามสนธิสัญญาที่จัดทำระหว่างรัสเซียกับ Czechoslovakia เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 1945 กำหนดให้ทรัพย์สินของ Ukraine จะถูกโอนไปยังรัสเซียในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ

- กรณีสนธิสัญญาลันตีภาพ ที่ทำขึ้นระหว่างฟินแลนด์และรัสเซีย ในปี 1940 เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนดินแดนระหว่างประเทศทั้งสอง ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินของรัฐอื่น ได้แก่ สะพาน เขื่อน สนามบิน โรงไฟฟ้า คลังสินค้า สถานีรถไฟ รวมทั้งสถานที่ตั้งกองกำลังทหารในดินแดนที่ทำการแลกเปลี่ยนให้โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ ดังนั้นทั้งฟินแลนด์และรัสเซียจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ เมื่อรัฐทั้งสองได้รับโอนดินแดนมาจากอีกรัฐหนึ่ง ทรัพย์สินของ

¹⁷United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the International Law Commission 2 (1981) : 1-113.

รัฐที่กำหนดอยู่ในสนธิสัญญาปี ค.ศ. 1940 จึงโอนมายังรัฐผู้สืบทิธิแต่ละรัฐ¹⁸

- กรณี Algeria ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส Algeria จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ ทรัพย์สินของฝรั่งเศสที่มีอยู่ในดินแดนอัลจีเรีย รวมทั้งที่ตั้งกองกำลังทหารฝรั่งเศสที่มีอยู่ใน Algeria จะถูกโอนมายัง Algeria ปรากฏตามข้อตกลงระหว่างฝรั่งเศสกับอัลจีเรีย (Evain agreement) ที่จัดทำในปี 1962¹⁹

ข. สंहาริมทรัพย์ของรัฐ ได้แก่ ทรัพย์สินของรัฐที่สามารถเคลื่อนที่ได้ เมื่อพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่าทรัพย์สินของรัฐประเภทนี้จะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิเช่นเดียวกับกรณีอสังหาริมทรัพย์ของรัฐ สंहาริมทรัพย์ของรัฐ ได้แก่ รถยนต์ เรือรบ เครื่องบิน รถไฟ สิทธิเรียกร้อง บรรณาสาร (archives) กองทุนของรัฐ เงินตราของรัฐ ฯลฯ ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของรัฐ มีดังนี้

- กรณีอินเดียได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร อินเดียจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ และได้รับโอนเงินสเตอร์ลิงของสหราชอาณาจักรที่มีอยู่ในธนาคารกลางของอินเดีย ประมาณ 1,160 ล้านปอนด์มายังอินเดีย เนื่องจากเงินสเตอร์ลิงดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของรัฐเดิมที่มีอยู่ในดินแดนที่มีการสืบทิธิของรัฐ

- กรณี Syria และ Lebanon สิ้นสุดการเป็นรัฐในอาณัติของฝรั่งเศส Syria และ Lebanon จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ และได้รับโอนทรัพย์สินของรัฐเดิม รวมทั้งกองทุนของรัฐเดิม ซึ่งเป็นของฝรั่งเศสที่มีอยู่ในดินแดน Syria และ Lebanon

- กรณี West Africa ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส West Africa จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทิธิ แต่ไม่อาจรับโอนทองคำซึ่งถือว่าเป็นสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมคือฝรั่งเศสได้ เนื่องจากทองคำดังกล่าวเป็นของธนาคารกลางฝรั่งเศส ซึ่งได้ถอนมายัง West Africa ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยรัฐบาลฝรั่งเศสไม่มีเจตนาที่จะนำทองคำเหล่านี้มาใช้ในกิจกรรมของ West Africa ทองคำเหล่านี้จึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของดินแดนที่มีการสืบทิธิรัฐเกิดขึ้น West Africa จึงไม่อาจรับโอนทองคำเหล่านี้ภายหลังได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส²⁰

¹⁸Ibid., p.34.

¹⁹Ibid., p.38.

²⁰Ibid., p.41.

- กรณี Bulgaria ได้รับโอนดินแดน Southern Dobruja จาก Romania ภายใต้สนธิสัญญา Craiova ที่จัดทำในปี 1940 ระหว่าง Bulgaria กับ Romania ได้กำหนดให้บรรดาบรรณาสารต่าง ๆ และสำเนารับรองความถูกต้องของบรรณาสารที่ถูกเก็บรักษาใน Bucharest ซึ่งเกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบทอดจะถูกโอนมายัง Bulgaria ในฐานะรัฐผู้สืบทอด

- กรณีเยอรมันผนวกดินแดน Alsace-Lorraine หลังจากสิ้นสุดการทำสงครามกับฝรั่งเศสในปี 1870 เยอรมันจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้เข้าครอบครองบรรณาสารของดินแดน Alsace-Lorraine เนื่องจากเป็นทรัพย์สินของรัฐที่เกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบทอดโดยตรง²¹

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่ากรณีส่งหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนของรัฐผู้สืบทอดย่อมโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเสมอ สำหรับส่งหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงเพราะส่งหาริมทรัพย์ของรัฐเป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้จึงต้องมีการพิสูจน์ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ

3. หนี้สินของรัฐ (State debts) การพิจารณาว่าหนี้สินของรัฐจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดหรือไม่ขึ้นอยู่กับประเภทของหนี้สินของรัฐ ในทางปฏิบัติของรัฐ หนี้สินของรัฐ ได้แก่ หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกระทำของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลของท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์จากหนี้สินดังกล่าวเป็นการทั่วไปในดินแดน (National debts) กับหนี้สินที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์จากหนี้สินดังกล่าวเฉพาะดินแดน (Localized debts) แต่ไม่รวมถึงหนี้สินที่เกิดจากการกระทำของผู้มีอำนาจในดินแดนซึ่งดินแดนดังกล่าว มีความสามารถเฉพาะทางการเงินเป็นของตนเอง ดังนั้นการกระทำของผู้มีอำนาจในดินแดนดังกล่าว จึงมิได้อาศัยอำนาจหน้าที่จากรัฐบาลกลาง (Local debts)²² สำหรับหนี้สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐ หนี้สินของรัฐแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ หนี้สินของรัฐที่มีลักษณะทางการเมือง (political debts) กับหนี้สินของรัฐที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political debts)

²¹Ibid., p.57-58.

²²Wilfried Fiedler, "State Succession," in Encyclopedia of Public International Law, (New York : Elsevier Science Publishers Company Inc., 1987), p.452.

ก. หนี้สินของรัฐที่มีลักษณะทางการเมือง (political debts) ในทางปฏิบัติของรัฐ หนี้สินของรัฐที่มีลักษณะดังกล่าวจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เนื่องจากเป็นหนี้สินที่บังคับเอากับบุคคลที่ก่อให้เกิดหนี้สินนั้นโดยเฉพาะตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ หนี้สินของรัฐที่มีลักษณะทางการเมือง ได้แก่ หนี้สินที่รัฐได้ประกาศยอมรับผิดสืบเนื่องมาจากการกระทำของรัฐในเหตุการณ์ทางการเมืองต่อรัฐอีกรัฐหนึ่ง (political events) หรือ หนี้สินที่เกิดจากการทำสงคราม (war debts) เช่น หนี้สินที่กู้ยืมมาซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อใช้สำหรับทำการปราบปราม (subjugation debts) และหนี้สินจากการที่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม²³ ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของรัฐ มีดังนี้

- กรณีสหรัฐอเมริกายึดครองประเทศคิวบา ที่เป็นดินแดนอาณานิคมของสเปน หลังจากทำสงครามชนะสเปนในดินแดนดังกล่าว สหรัฐอเมริกาจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดจากสเปน ได้ทำความตกลงเกี่ยวกับหนี้สินของคิวบา (Cuba public debts) ปรากฏในสนธิสัญญากรุงปารีส (treaty of Paris) ที่ทำขึ้นระหว่างสเปนกับสหรัฐอเมริกา โดยพิจารณาว่าหนี้สินของคิวบาที่เกิดจากการกระทำของสเปนที่มีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านสหรัฐอเมริกา ทางสหรัฐอเมริกาจึงปฏิเสธหนี้สินของประเทศคิวบดังกล่าวเนื่องจากเป็นหนี้สินที่เกิดจากสเปนที่มีวัตถุประสงค์ต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์กับสหรัฐอเมริกา²⁴

- กรณีโปแลนด์ได้รับโอนดินแดนรัฐโพสนาเนีย (Posnanie) จากเยอรมัน โปแลนด์จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอด หนี้สินที่เกิดจากการที่เยอรมันจัดสรรที่ดินให้กับชาวเยอรมันในรัฐดังกล่าว เพื่อสร้างอิทธิพลของเยอรมันจะไม่โอนไปยังโปแลนด์ เนื่องจากหนี้สินดังกล่าวเป็นหนี้สินที่ก่อตั้งระบบทางการเมืองเพื่อขยายอิทธิพลทางการเมืองของเยอรมัน (Dettes du Regime)²⁵

²³United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.77-79.

²⁴J.G. Starke, Introduction to International Law, London : Butterworth & Co. (Publishers Ltd., 1989), p.328.

²⁵ปรีชา เขียมตระกูล, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองภาคสันติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 59.

- กรณีฝรั่งเศสได้รับดินแดน Tenda และ Briga กลับคืนมาจากอิตาลี หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองได้สิ้นสุดลง ฝรั่งเศสจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ และได้มีการทำ ความตกลงระหว่างฝรั่งเศสกับอิตาลีเกี่ยวกับการรับโอนหนี้สินที่เกิดจากดินแดนทั้งสองนี้ โดย ฝรั่งเศสได้แสดงเจตนาที่จะไม่ยอมรับหนี้สินที่เกิดจากความมุ่งหมายทางการทหาร และหนี้สินที่ เกิดขึ้นในระหว่างที่อิตาลีเข้าทำสงคราม²⁶

อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่า รัฐผู้สืบทิธิอาจแสดงเจตนารมณ์ที่จะยอมรับเอาหนี้สินที่มี ลักษณะทางการเมืองได้ เนื่องจากเป็นความยินยอมของรัฐผู้สืบทิธินั่นเองโดยมีพื้นฐานมาจากการ ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ²⁷ เช่น กรณีการทำความตกลงระหว่าง สวีเดน กับ Prussia ใน สนธิสัญญาที่จัดทำในปี 1720 หรือกรณีการรวมรัฐอิตาลี (Unification of Italy) หรือกรณี Czechoslovakia รับเอาหนี้สินทางการเมืองที่เกิดจาก Austria - Hungary เป็นต้น

ข. หนี้สินที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political debts) ในทาง ปฏิบัติของรัฐ หนี้สินของรัฐที่มีลักษณะดังกล่าวจะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับดิน แดนที่มีการสืบทิธิเกิดขึ้น หนี้สินที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง ได้แก่ หนี้สินที่เกิดจากการค้า หนี้สิน ที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ หนี้สินที่เกิดจากหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หนี้สินที่เกิดจากการ บริหารราชการ ฯลฯ ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของรัฐ มีดังนี้

- กรณีฝรั่งเศสได้รับดินแดนเมือง Nice และเมือง Savoy จากรัฐ Sardinia ฝรั่งเศสจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ เมื่อฝรั่งเศสและ Sardinia ได้ทำความตกลง ในอนุสัญญา Franco-Sardinia ในปี 1860 โดยฝรั่งเศสจะรับเอาหนี้สินของรัฐ Sardinia เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับดินแดนเมือง Nice และเมือง Savoy จึงแสดงให้เห็นว่าการรับโอนหนี้สิน ของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทิธิหนี้สินดังกล่าวจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบทิธิเกิดขึ้น

²⁶United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.90.

²⁷Ibid., p.79.

- กรณีฝรั่งเศสได้รับดินแดน Tenda และ Briga กลับคืนมาจากอิตาลี หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดลง ฝรั่งเศสจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้มีการทำความตกลงระหว่างฝรั่งเศสกับอิตาลีเกี่ยวกับการโอนหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบทอดเท่านั้น โดยกำหนดให้หนี้สินที่รับโอนจะต้องเป็นหนี้สินที่เกิดจากการปฏิบัติงานทางด้านการบริหาร หรือเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นก่อนที่อิตาลีจะเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่สอง หรือเป็นหนี้สินที่ประชาชนในดินแดน Tenda และ Briga ได้รับประโยชน์จากการก่อหนี้สินดังกล่าว²⁸

ด้วยเหตุนี้ หนี้สินของรัฐโดยทั่วไปแล้วจะไม่นับโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เว้นแต่รัฐผู้สืบทอดจะแสดงเจตนารมณ์ที่จะรับโอนพันธกรณีดังกล่าว แม้ว่าหนี้สินของรัฐจะเป็นหนี้สินที่มีลักษณะทางการเมืองก็ตาม

2.1.3 สนธิสัญญาระหว่างรัฐ

เมื่อพิจารณาจากที่มาของหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐจะเห็นได้ว่าสนธิสัญญาระหว่างรัฐ อันเป็นที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศนั้น เกิดขึ้นจากการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดที่จะยอมผูกพันพันธกรณีของรัฐเดิมที่ได้กระทำไว้โดยรัฐผู้สืบทอดยอมรับโอนพันธกรณื่อดังกล่าวเมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น และเมื่อพิจารณาแนวทางปฏิบัติของรัฐประกอบกับลักษณะของสนธิสัญญาในบางประเภท จะพบว่าได้มีการทำข้อตกลงระหว่างรัฐเกี่ยวกับการสืบทอดในสนธิสัญญานั้นเองเพื่อให้เกิดความแจ่มชัดและแน่นอน ด้วยเหตุนี้ในทางปฏิบัติของรัฐจึงได้มีการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาจากรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทอด (Inheritance Agreements หรือ Devolution Agreement) ซึ่งการทำความตกลงดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดอย่างแจ่มชัดที่กำหนดให้สนธิสัญญาจากรัฐเดิมโอนมายังรัฐผู้สืบทอด ซึ่งการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาจากรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทอดนี้ในทางปฏิบัติมักเป็นกรณีของรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่ทำความตกลงกับรัฐแม่ ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของรัฐมีดังนี้

- กรณีสหพันธรัฐมาลายา ได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร สหพันธรัฐมาลายาจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอด และได้ทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาจากสหราชอาณาจักรโดยทำจดหมายแลกเปลี่ยนในปี 1957

- กรณีลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ลาวอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ และได้ทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาจากฝรั่งเศสในปี 1953

- กรณีเวียดนามได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส เวียดนามจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ และได้ทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาจากฝรั่งเศส ปรากฏตามสนธิสัญญาการให้เอกราชแก่เวียดนามในปี 1954 ระหว่างฝรั่งเศส กับเวียดนาม²⁹

- กรณีสิงคโปร์แยกรัฐออกจากมาเลเซีย สิงคโปร์จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ และได้ทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญากับมาเลเซีย ปรากฏตามความตกลงระหว่างมาเลเซีย และสิงคโปร์ ลงวันที่ 7 สิงหาคม 1965 เกี่ยวกับการแยกรัฐของสิงคโปร์

อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่าความตกลงโอนสนธิสัญญาดังกล่าวเกิดขึ้นจากความพยายามของรัฐเดิมที่ต้องการทำความตกลงกับรัฐผู้สืบสิทธิทุกรัฐก่อนที่จะให้เอกราช โดยกำหนดให้รัฐผู้สืบสิทธิต้องทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาจากรัฐเดิมเพื่อให้สนธิสัญญาที่ใช้บังคับอยู่ในดินแดนก่อนได้รับเอกราชยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปภายหลังจากได้รับเอกราช การแสดงเจตนารมณ์ของรัฐได้รับเอกราชใหม่ส่วนมาก จึงเป็นการยอมรับพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลของรัฐเดิมที่มีผลใช้บังคับต่อไป เพราะโดยทั่วไปแล้วสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่มีความสำคัญกับคู่สัญญาเป็นสำคัญ การทำความตกลงดังกล่าวจึงเป็นการทำความตกลงยกเว้นหลักทั่วไปของสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคล (personal treaties) ที่จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากเป็นความยินยอมของรัฐที่จะรับโอนสนธิสัญญาลักษณะดังกล่าว อย่างไรก็ตาม มีรัฐได้รับเอกราชใหม่อีกเป็นจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วยกับการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาดังกล่าว ทำให้เกิดแนวความคิดของรัฐผู้สืบสิทธิที่จะปฏิเสธการทำความตกลงโอนสนธิสัญญา (devolution agreements) กับรัฐเดิม กล่าวคือ เพื่อรัฐผู้สืบสิทธิได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะไม่ผูกพันในสนธิสัญญาใด ๆ ของรัฐเดิม ซึ่งแนวทางปฏิบัติของรัฐผู้สืบสิทธิในการปฏิเสธไม่รับโอนสนธิสัญญาจากรัฐเดิมก่อให้เกิดหลักกฎหมายที่เรียกว่า หลักปฏิเสธทั้งหมด (clean slate) โดยมีรัฐต่าง ๆ ได้นำหลักกฎหมายดังกล่าวไปใช้ปฏิบัติเป็นจำนวนมากทั้งรัฐได้รับเอกราชใหม่และรัฐที่แยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิมที่กลายมาเป็นรัฐใหม่ เนื่องจากทั้งรัฐได้รับเอกราชใหม่และรัฐใหม่มีอำนาจอธิปไตยที่เป็นของตนเอง โดยอำนาจอธิปไตยดังกล่าวเป็นอำนาจอธิปไตยที่เกิดขึ้นมาใหม่

²⁹United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.183.

ไม่ได้มีพื้นฐานมาจากอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม รัฐเหล่านี้จึงเสมือนบุคคลที่เกิดใหม่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ จึงไม่ควรถือว่าต้องรับโอนพันธกรณีใด ๆ ของรัฐเดิม อย่างไรก็ตามหลักดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้กับกรณีสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนได้ เนื่องจากสนธิสัญญาลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับดินแดนโดยตรง พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจึงติดตามไปกับดินแดน แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติของรัฐ มีดังนี้

- กรณีอิสราเอลภายหลังได้รับดินแดนบางส่วนจากปาเลสไตน์ อิสราเอลจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้ใช้หลักการปฏิเสธทั้งหมดปฏิเสธที่จะทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาที่เคยใช้บังคับอยู่ในดินแดนของปาเลสไตน์

- กรณีสหรัฐอเมริกาได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้ใช้หลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate) โดยปฏิเสธที่จะทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาของสหราชอาณาจักร

- กรณี Finland ได้แยกดินแดนมาจากรัสเซีย Finland จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้ใช้หลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate) โดยปฏิเสธที่จะทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาของรัสเซียที่ได้ใช้บังคับในดินแดน Finland ก่อนได้รับเอกราช

- กรณีการแยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิม และกลายเป็นรัฐใหม่ของ the Spanish American Republic, Belgium, Panama, Ireland, Poland, Czechoslovakia³⁰ ที่ได้ใช้หลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate) ในการปฏิเสธที่จะรับโอนสนธิสัญญามาจากรัฐเดิม³¹

- กรณี Algeria ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส Algeria จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้ใช้หลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate) โดยปฏิเสธที่จะทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาของฝรั่งเศส

³⁰Ibid., p.211-212.

³¹O' Connell, International Law, p.370.

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา จะเห็นได้ว่าสนธิสัญญาระหว่างรัฐที่มีลักษณะเป็นความตกลงโอนสนธิสัญญา (devolution agreements) ซึ่งรัฐแม่ได้ทำความตกลงกับรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่ นอกจากจะเป็นการสร้างแนวทางปฏิบัติของรัฐในการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดที่จะยอมรับโอนสนธิสัญญาของรัฐแม่แล้ว ยังทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติของรัฐอีกแนวทางหนึ่ง ได้แก่ การแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดที่ทำการปฏิเสธไม่ยอมรับโอนสนธิสัญญาของรัฐแม่ ซึ่งก่อให้เกิดหลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate) ซึ่งการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดทั้งสองกรณีได้มีรัฐต่าง ๆ นำไปปฏิบัติเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่ และรัฐที่แยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิม ด้วยเหตุนี้สนธิสัญญาระหว่างรัฐ จึงเป็นบ่อเกิดทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐอีกประการหนึ่งตามเหตุผลที่ได้กล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐจะได้มีการพัฒนาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐในพันธกรณีต่าง ๆ ของรัฐเดิมว่าพันธกรณีประเภทใดที่โอนมาจากรัฐผู้สืบทอด และพันธกรณีใดที่ไม่โอนมาจากรัฐผู้สืบทอด อีกโดยได้มีการพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐขึ้นมาสามทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการสืบทอดเป็นการทั่วไป (universal succession) ทฤษฎีการสืบทอดบางส่วน (partial succession) และทฤษฎีการปฏิเสธการสืบทอด (clean slate) ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ทฤษฎีต่าง ๆ ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 1.1 และ 1.2 แต่เนื่องจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการนำหลักกฎหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐมาปฏิบัติ มีความหลากหลาย ทำให้ขาดความชัดเจนและแน่นอน ด้วยเหตุนี้ทางคณะกรรมการร่างกฎหมาย (International Law Commission) จึงได้นำเอาแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีความหลากหลายเหล่านั้นมาพิจารณาประกอบการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐ เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งการยกร่างกฎหมายดังกล่าวทางคณะกรรมการร่างกฎหมายได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับโอนพันธกรณีของรัฐเดิมมาจากรัฐผู้สืบทอด โดยพิจารณาจากลักษณะการได้ดินแดนของรัฐผู้สืบทอดเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำหลักกฎหมายดังกล่าวไปใช้ โดยได้แบ่งประเภทการสืบทอดของรัฐออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. การสืบทอดของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการโอนดินแดนบางส่วน
2. การสืบทอดของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการได้รับเอกราชใหม่
3. การสืบทอดของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการเข้ามารวมกัน
4. การสืบทอดของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการแยกดินแดนบางส่วนของรัฐเดิม
5. การสืบทอดของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการสิ้นสุดของรัฐด้วยการแยกดินแดน

ดังนั้นหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการสืบทิธิของรัฐในแต่ละประเภทจึงมีความเหมือนกันและแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับที่ได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทิธิและการสูญเสียอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม รายละเอียดต่าง ๆ ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978 และ อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน ค.ศ.1983ตามลำดับ โดยผู้เขียนขอแบ่งการพิจารณาออกเป็น 5 ส่วนด้วยกันโดยแบ่งตามประเภทการสืบทิธิของรัฐที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ.1978 และ ค.ศ.1983 รายละเอียดปรากฏอยู่ในหัวข้อที่ 2.2 - 2.6 ดังที่ผู้เขียนจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

2.2 หลักการสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ จะเห็นได้ว่าการสืบทิธิของรัฐ เป็นเรื่องของรัฐ ๆ หนึ่งได้สูญเสียการใช้อำนาจอธิปไตยของตนเอง สืบเนื่องมาจากการสูญเสียดินแดนของรัฐตนไปทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนไปให้กับอีกรัฐหนึ่ง ที่เรียกว่า "รัฐผู้สืบทิธิ" ซึ่งรัฐผู้สืบทิธิอาจจะมีความเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศอยู่แล้ว หรืออาจเป็นรัฐขึ้นมาใหม่สืบเนื่องจากการได้รับดินแดนจากรัฐเดิม เมื่อพิจารณาที่แนวความคิดของนักกฎหมาย และทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่าหลักทั่วไปในการพิจารณาการสืบทิธิของรัฐว่าจะมีลักษณะเป็นการสืบทิธิของรัฐในประเภทใดนั้น ควรพิจารณาจากการได้ดินแดนของรัฐผู้สืบทิธิและการสูญเสียดินแดนของรัฐเดิม ตลอดจนการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทิธิว่าเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยที่ตนมีอยู่ขยายการใช้อำนาจเข้าไปยังดินแดนที่ได้รับมาจากรัฐเดิม หรือเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยที่เกิดขึ้นมาใหม่ของรัฐผู้สืบทิธิ หรือเป็นการรวมอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมกลายเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทิธิ หรือเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทิธิโดยมีพื้นฐานทางกฎหมายมาจากการใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกับรัฐเดิม โดยผู้เขียนขอแยกประเด็นการพิจารณาออกเป็น 5 ส่วนด้วยกัน ตรงกับประเภทการสืบทิธิของรัฐที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ.1978 และ ค.ศ. 1983 ได้แก่

1. การสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการโอนดินแดนบางส่วน
2. การสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการได้รับเอกราชใหม่
3. การสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการเข้ามารวมกัน
4. การสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการแยกดินแดนบางส่วนของรัฐเดิม
5. การสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการสิ้นสุดของรัฐด้วยการแยกดินแดน

สำหรับรายละเอียดของหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการสืบทิธิของรัฐ ในส่วนของสนธิสัญญาอันสืบเนื่องมาจากการที่รัฐผู้สืบทิธิได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม ผู้เขียนจะได้ทำเสนอ

ในหัวข้อ 2.2 นี้ สำหรับการสืบสิทธิของรัฐในประเภทอื่นผู้เขียนจะได้นำเสนอในหัวข้อถัดไปตามลำดับ

2.2.1 ลักษณะการโอนดินแดนบางส่วนของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและทางปฏิบัติของรัฐ จะเห็นได้ว่าการสืบสิทธิของรัฐด้วยการรับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิมเป็นเรื่องของ "รัฐ" สองรัฐที่มีความเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศอยู่แล้ว โดยที่รัฐหนึ่ง (รัฐเดิม) ได้สูญเสียดินแดนบางส่วนให้กับอีกรัฐหนึ่ง (รัฐผู้สืบสิทธิ) ซึ่งการโอนดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบสิทธิไม่เป็นที่เหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงเพียงแต่เป็นเหตุให้รัฐเดิมมีดินแดนลดน้อยลง ขอบเขตการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมจึงลดน้อยลงตามขนาดของดินแดนที่เหลืออยู่ เนื่องจากรัฐเดิมได้สิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่ได้โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ ในทางกลับกันรัฐผู้สืบสิทธิกลับมีดินแดนเพิ่มขึ้นจากการได้รับโอนดินแดนบางส่วนของรัฐเดิม เมื่อรัฐเดิมสิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนดังกล่าว รัฐผู้สืบสิทธิจึงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของตนที่มีอยู่เข้าไปแทนที่การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม ซึ่งการโอนดินแดนบางส่วนของรัฐเมื่อพิจารณาจากทางปฏิบัติของรัฐในอดีตอาจเกิดจากการผนวกดินแดน หรืออาจเกิดจากการทำความตกลงโอนดินแดน ระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบสิทธิ ซึ่งอาจกระทำโดยการซื้อ การขาย การแลกเปลี่ยน หรือการให้ เช่น กรณีเยอรมันผนวกดินแดน Anschluss ของออสเตรีย ในปี ค.ศ.1938

- กรณีอิสราเอลผนวกดินแดนบางส่วนของซีเรีย (ที่ราบสูงโกลาน) ในปี 1967 หรือเกิดจากการทำความตกลงดังกล่าว เช่น การขายหมู่เกาะ Virgin ของเดนมาร์กให้กับสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1916 การซื้อดินแดนต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา เช่นการซื้อ Louisiana จากฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1803 การซื้อดินแดน Florida จากสเปน ในปี ค.ศ. 1819 และการซื้อดินแดน Alaska จากรัสเซียในปี ค.ศ.1807

- กรณีการแลกเปลี่ยนดินแดน Bessarabia ของโรมาเนีย กับ Dobruja ของรัสเซีย ในปี ค.ศ.1878 การแลกเปลี่ยน Heligoland ของสหราชอาณาจักร กับ Zanzibar ของเยอรมันในปี ค.ศ.1890 การยก Lombardy ของออสเตรียให้แก่ฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1859 การยก Venice ของฝรั่งเศสให้แก่อิตาลีในปี ค.ศ.1866³² ฯลฯ สำหรับ

³²Robert L. Bledsoe and Boleslaw A. Boczek, The International Law Dictionary, (California : ABC - Clio, Inc.), p.144-145.

การโอนดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทอด เมื่อพิจารณาจากการสูญเสียดินแดนและการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม จะเห็นได้ว่าความเป็นบุคคลของรัฐเดิมยังคงมีอยู่ต่อไป แต่การโอนดินแดนดังกล่าวทำให้เกิดประเด็นทางกฎหมายว่า พันธกรณีของรัฐเดิมที่เคยมีอยู่ในดินแดนบางส่วนนั้นจะโอนมายังรัฐผู้สืบทอดหรือไม่ เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเป็นผู้ที่ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ จึงมีอำนาจที่จะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมหรือปฏิเสธที่จะรับโอนพันธกรณีของรัฐเดิม แต่เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และทางปฏิบัติของรัฐขึ้นอยู่กับประเภทของพันธกรณี ซึ่งจะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไป ทำให้ทราบว่าพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดหรือไม่

2.2.2 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่ามีการนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ (personal rights) และทรัพย์สินสิทธิ (real rights) มาพิจารณาพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมที่มีอยู่ในดินแดนก่อนที่จะมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น ซึ่งพันธกรณีในสนธิสัญญาเหล่านี้จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับประเภทของสนธิสัญญา แต่เนื่องจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญาที่ผ่านมาในอดีตมีความหลากหลายทำให้ขาดความชัดเจนและแน่นอน ทางคณะกรรมการร่างกฎหมาย (International Law Commission) จึงได้นำเอาความคิดของนักกฎหมายและทางปฏิบัติของรัฐเหล่านั้นมาประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา เพื่อวางหลักกฎหมายให้เกิดความชัดเจนและแน่นอนเมื่อมีการสืบทอดของรัฐในลักษณะต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น การสืบทอดของรัฐสืบเนื่องมาจากการที่รัฐผู้สืบทอดได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม หรือมาจากการที่รัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่ หรือมาจากการที่รัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่เกิดจากการรวมกัน หรือมาจากการที่รัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่แยกออกมาจากดินแดนของรัฐเดิม รายละเอียดปรากฏอยู่ใน "อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978" อย่างไรก็ตามอนุสัญญากรุงเวียนนาฉบับดังกล่าวยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ เนื่องจากมีรัฐที่ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญากรุงเวียนนาฉบับดังกล่าวไม่ครบตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ผู้เขียนจึงได้แยกพิจารณาออกเป็นสองส่วนด้วยกัน ได้แก่ แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐกับหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 เพื่อให้ทราบถึงความสอดคล้องระหว่างหลักกฎหมายที่ปรากฏจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และ แนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีต กับหลักกฎหมายที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาฉบับดังกล่าวว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร แต่เนื่องจากอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1978 ได้แบ่งการสืบทอดของรัฐไว้หลายลักษณะด้วยกัน

ดังนั้นภายใต้หัวข้อ 2.2.2 นี้ ผู้เขียนจึงขอกล่าวแต่เพียงหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการ สืบสิทธิรัฐในส่วนของสนธิสัญญา กรณีที่รัฐผู้สืบสิทธิได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิมเท่านั้น สำหรับการสืบสิทธิของรัฐในลักษณะอื่น ๆ ผู้เขียนจะได้กล่าวในรายละเอียดเป็นการเฉพาะเรื่อง ในลำดับต่อไป

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่า แนวความคิดของนักกฎหมายได้รับอิทธิพลมาจากสำนัก สัจนิยม (Realistic) กับสำนักอุดมคตินิยม (Idealistic) โดยได้ใช้หลักกฎหมายในเรื่อง บุคคลสิทธิ และทรัพย์สินมาพิจารณาพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมที่มีอยู่ในดินแดนก่อนที่จะมีการ สืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น โดยได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภท คือ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล (personal treaties) กับ สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (real treaties) โดยสนธิสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบุคคลไม่ว่าจะเป็นสนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมือง (political treaties) เช่นสนธิสัญญายินยอมให้มีการตั้งกองกำลังทหารในดินแดน สนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) ฯลฯ หรือ เป็นสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political treaties) เช่นสนธิสัญญาทางการค้า สนธิสัญญาความร่วมมือทางไปรษณีย์ และโทรคมนาคม ฯลฯ พันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลเหล่านี้จะไม่โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัย คุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ สนธิสัญญาดังกล่าวจึงใช้บังคับกับรัฐที่เป็นคู่สัญญาเท่านั้นตามหลัก กฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ เว้นแต่รัฐผู้สืบสิทธิจะได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะรับโอนพันธกรณีในสนธิ สัญญาเฉพาะบุคคลมาจากรัฐเดิม ซึ่งการแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวของรัฐผู้สืบสิทธิมีพื้นฐานมาจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ด้วยเหตุนี้การแสดงเจตนารมณ์ที่จะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญา ของรัฐเดิมจึงเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ ทางปฏิบัติของรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับสนธิสัญญาที่มีลักษณะ เฉพาะบุคคลในกรณีที่รัฐผู้สืบสิทธิได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม พันธกรณีในสนธิสัญญาดัง กล่าวจะไม่โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากพันธกรณีดังกล่าวเกิดจากสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติ ของคู่สัญญาเป็นสำคัญ และรัฐผู้สืบสิทธิไม่ใช่คู่สัญญาในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น โดยรัฐผู้สืบสิทธิเป็นผู้ใช้อำนาจ อธิปไตยแทนที่รัฐเดิมที่สิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนดังกล่าวก็ตาม ด้วยเหตุนี้สนธิสัญญา เฉพาะบุคคลที่รัฐเดิมเป็นคู่สัญญา และเคยใช้บังคับในดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิจึงไม่สามารถ ใช้บังคับในดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิได้อีกต่อไป คงใช้ได้แต่เพียงเฉพาะดินแดนของรัฐเดิมที่ เหลืออยู่เท่านั้น เนื่องจากดินแดนดังกล่าวไม่ได้เป็นของรัฐเดิมอีกต่อไปและรัฐผู้สืบสิทธิไม่ใช่คู่ สัญญาในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล

- กรณีเยอรมันผนวกดินแดน Anschluss ของออสเตรียในปี 1938 เยอรมันจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ สนธิสัญญาทางการค้าที่สหรัฐอเมริกาทำกับออสเตรียจะไม่โอนไปยังเยอรมัน เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาที่มีลักษณะ เฉพาะบุคคลที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ³³

ในขณะที่สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน เช่น สนธิสัญญาที่กำหนดเขตแดน (frontier fixation) สนธิสัญญาที่สร้างภาระจำยอมให้กับดินแดน ฯลฯ จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเสมอ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่มีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรง การที่พันธกรณีในสนธิสัญญาเหล่านี้ โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิเนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ ดังนั้นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนเหล่านี้จึงติดตามไปกับดินแดน (run with the land) แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนดังกล่าว ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับทางปฏิบัติของรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน กล่าวคือ เมื่อรัฐผู้สืบสิทธิได้รับโอนดินแดนมาจากรัฐเดิม พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจะโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิเสมอเนื่องจากพันธกรณีดังกล่าวเกิดจากสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญการที่รัฐผู้สืบสิทธิใช้อำนาจอธิปไตยของตนเข้าแทนที่อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่สิ้นสุดการใช้บังคับในดินแดนดังกล่าว จึงไม่เป็นเหตุให้รัฐผู้สืบสิทธิปฏิเสธการรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนได้ เพราะสนธิสัญญา ลักษณะเช่นนี้ไม่ได้อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ และรัฐผู้สืบสิทธิไม่อาจอ้างการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ (rebus sic stantibus) จากการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐไม่รับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าว

- กรณีหมู่เกาะ Aaland (Aaland Islands Case) ซึ่งแต่เดิมเป็นของรัสเซีย และได้มีการทำสนธิสัญญาระหว่างรัสเซียฝ่ายหนึ่งกับฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักรอีกฝ่ายหนึ่ง โดยกำหนดให้หมู่เกาะ Aaland เป็นเขตปลอดกำลังทหาร (demilitarization) ภายหลังหมู่เกาะ Aaland ถูกโอนมาเป็นของฟินแลนด์ ทำให้ฟินแลนด์อยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิ ต้องรับโอนพันธกรณีที่รัสเซียได้ทำไว้กับฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักร³⁴ เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาที่สร้างภาระจำยอมให้กับดินแดน และเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ

³³O' Connell, International Law, p.367.

³⁴Ibid., p.373-374.

- กรณีสเปนได้รับโอนดินแดน Louisiana จากฝรั่งเศส สเปนจึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทิธิ จึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญากรุงปารีสที่จัดทำในปี 1763 ระหว่างฝรั่งเศสกับสหราชอาณาจักรเกี่ยวกับสิทธิการเดินเรือของสหราชอาณาจักรในแม่น้ำ Mississippi เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาที่สร้างภาระจำยอมให้กับดินแดน และเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ³⁵

จากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่าสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญา เป็นสำคัญตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ เว้นแต่รัฐผู้สืบทิธิซึ่งได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม จะได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลดังกล่าวจึงจะทำให้พันธกรณีในสนธิสัญญาเหล่านั้นโอนมายังรัฐผู้สืบทิธิตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ ในขณะที่สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจะโอนมายังรัฐผู้สืบทิธิเสมอ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนเหล่านี้จึงติดตามไปกับดินแดน แม้ว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่มีการสืบทิธิของรัฐเกิดขึ้นก็ตาม ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978

เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา จะเห็นได้ว่ามีการนำเอาหลักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีตมาพิจารณาประกอบการร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว โดยนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาใช้ ในการวางหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญาและยังได้นำหลักในเรื่องความยินยอมของรัฐกับการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐมาเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทิธิ สำหรับบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 ได้วางหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการสืบทิธิของรัฐ ในกรณีที่รัฐผู้สืบทิธิได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม โดยได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภท คือสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

³⁵United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.203.

1. สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่ามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการสืบสิทธิในส่วนของสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล นอกเหนือไปจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน โดยได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบสิทธิโดยแบ่งตามประเภทการสืบสิทธิของรัฐที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบดีว่าพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เว้นแต่รัฐผู้สืบสิทธิจะได้แสดงเจตนารมณ์ยอมรับโอนพันธกรณีดังกล่าว เนื่องจากรัฐเดิมได้สูญเสียดินแดนและการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ ดังนั้นสนธิสัญญาของรัฐเดิมซึ่งเคยใช้บังคับตลอดทั้งดินแดนจึงไม่อาจใช้บังคับต่อไปในดินแดนโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ ขณะเดียวกันรัฐผู้สืบสิทธิได้ขยายการใช้อำนาจอธิปไตยของตนไปยังดินแดนที่รับโอนมาจากรัฐเดิม การบังคับใช้สนธิสัญญาของรัฐผู้สืบสิทธิจึงขยายการใช้อำนาจไปตามขอบเขตการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐที่เพิ่มขึ้น ตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 15 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978³⁶ กรณีที่มีการโอนดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ โดยกำหนดให้สนธิสัญญาของรัฐเดิมสิ้นสุดการใช้อำนาจในดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ ขณะเดียวกันกำหนดให้สนธิสัญญาของรัฐผู้สืบสิทธิขยายการใช้อำนาจมายังดินแดนที่ได้รับโอนมาจากรัฐเดิม และเป็นที่สังเกตว่าหลักกฎหมายในมาตรา 15 นี้กำหนดให้การใช้อำนาจสนธิสัญญาของรัฐเป็นไปตามเขตแดนของรัฐที่ได้รับเพิ่มขึ้น หรือลดน้อยลงไปตามหลัก *moving treaty - frontiers* หรือ *moving boundaries rule* ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีต โดยใช้หลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐมาพิจารณาเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐ ในส่วนของสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลกล่าวคือ พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากรัฐเดิมสิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ จึงสิ้นสุดการใช้อำนาจสนธิสัญญาในดินแดนดังกล่าว อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่าการใช้อำนาจสนธิสัญญา กับการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐจะต้องมีความสอดคล้องกันตรงกับหลัก *moving treaty-frontiers*

สำหรับการขยายการใช้อำนาจสนธิสัญญาของรัฐผู้สืบสิทธิ ไปยังดินแดนที่ได้รับโอนมาจากรัฐเดิมในบางกรณีไม่อาจกระทำได้ เมื่อปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

³⁶"Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978," American Journal of International Law 74 (1978) : 971-988.

ด้วยเหตุนี้การขยายการใช้บังคับสนธิสัญญาของรัฐเดิมไปยังดินแดนที่รับโอนมาจากรัฐเดิม จึงต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญาเป็นประการสำคัญเพราะหากรัฐผู้สืบทอดขยายการใช้บังคับสนธิสัญญาดังกล่าวไปยังดินแดนที่ได้รับโอนมาจากรัฐเดิมซึ่งขัดกับวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในทางปฏิบัติตามสนธิสัญญา เป็นเหตุให้สนธิสัญญาดังกล่าวล้มเลิกลงตรงกับบทบัญญัติในมาตรา 15(b) ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 ได้นำหลักกฎหมายดังกล่าวมาบัญญัติในกรณีของการขยายการใช้บังคับสนธิสัญญาของรัฐผู้สืบทอดไม่อาจจะทำได้หากปรากฏจากสนธิสัญญา หรือ สนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น³⁷ โดยได้นำหลักกฎหมายในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ เป็นสาเหตุให้สนธิสัญญาล้มเลิกการใช้บังคับลง (rebus sic stantibus) ตามมาตรา 62 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 มาบัญญัติอยู่ในมาตรา 15(b) ดังกล่าวข้างต้น

สำหรับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดโดยการประกาศฝ่ายเดียวหรือการทำความตกลงโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาจากรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทอด เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 มาตรา 8 และมาตรา 9 จะเห็นได้ว่าการวางหลักกฎหมายโดยกำหนดให้การแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวมีผลผูกพันเฉพาะรัฐผู้สืบทอด และรัฐเดิมเท่านั้นแต่จะไม่มีผลผูกพันรัฐที่สาม³⁸ เนื่องจากรัฐที่สามไม่ได้แสดงความยินยอมที่จะผูกพันจากการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอด ดังนั้นการแสดงเจตนารมณ์รัฐผู้สืบทอดดังกล่าวจึงไม่เป็นเหตุให้พันธกรณีของรัฐเดิมโอนมายังรัฐผู้สืบทอด ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา 8 และมาตรา 9 ได้อาศัยหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) มาพิจารณาวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอด กล่าวคือ รัฐที่สามจะไม่ผูกพันในการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดที่จะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิม เนื่องจากรัฐที่สามไม่ได้แสดงความยินยอมที่จะผูกพันในการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดดังกล่าว³⁹ ในขณะที่รัฐผู้สืบทอดจะต้องผูกพันจากการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดนั่นเอง ที่จะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทอด ตามหลักกฎหมายในเรื่องการแสดงยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) เพราะรัฐผู้สืบทอดได้แสดงเจตนาโดยทำคำประกาศฝ่ายเดียวดังนั้นการแสดง

³⁷United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.20.

³⁸"Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978," American Journal of International Law, p.974-975

³⁹United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.187.

เจตนาดังกล่าวจึงผูกพันเฉพาะรัฐผู้สืบทอด ทั้งรัฐผู้สืบทอดและรัฐเดิมจะต้องผูกพันในการแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าว ตามหลักในเรื่องความยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) เพราะทั้งรัฐผู้สืบทอดและรัฐเดิมต่างก็แสดงความยินยอมที่จะผูกพันตนเองในการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาดังกล่าว

2. สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน

เมื่อพิจารณาอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนไว้ 2 กรณี คือ สนธิสัญญาที่ก่อตั้งเขตแดน (Boundary regime) กับ สนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบดินแดนอื่น (other territorial regimes)⁴⁰ ซึ่งพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนของรัฐเดิม ทั้งสองกรณีจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยดินแดนไม่เป็นเหตุให้พันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนสิ้นสุดการใช้บังคับในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ ดังเช่น กรณีสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล (personal treaties) ที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ

2.1 สนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบเขตแดน ได้แก่ สนธิสัญญาที่กำหนดเขตแดน หรือสนธิสัญญาที่กำหนดสิทธิ หรือหน้าที่เกี่ยวกับระบบของเขตแดน พันธกรณีที่เกิดขึ้นจากสนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบเขตแดนดังกล่าวจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเสมอ ซึ่งหลักกฎหมายดังกล่าวปรากฏอยู่ในมาตรา 11 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978⁴¹ เป็นที่สังเกตว่าในการพิจารณากร่างกฎหมายมาตรา 11 นี้ ทางคณะกรรมการกร่างกฎหมายได้นำเอาหลัก Uni-possidetis juris⁴² อันเป็นหลักกฎหมายในกลุ่มละตินอเมริกามาใช้ ซึ่งหลักดังกล่าวเป็นหลักการสืบทอดของรัฐโดยอัตโนมัติต่อเขตแดน เพื่อให้คงสภาพเดิมของเส้นเขตแดน (status quo) อย่างไรก็ตามการยอมรับหลัก Uni-possidetis juris ในอนุสัญญากรุง

⁴⁰"Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978," American Journal of International Law, p.975.

⁴¹Ibid., p.975.

⁴²วีระพันธุ์ วัชรชาติย์, "เขตแดนและเขตอำนาจรัฐ," กฎหมายระหว่างประเทศ หน้าที่ 1-6 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528), หน้า 86-87.

เรียนนว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1978 ในส่วนของสนธิสัญญาก่อตั้งระบบเขตแดน มิได้เป็นการตัดสิทธิของรัฐผู้สืบสิทธิในการแก้ไขเขตแดนของรัฐ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกำหนดห้ามรัฐผู้สืบสิทธิแก้ไขเขตแดนของรัฐ เมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้การโอนพันธรณในสนธิสัญญาก่อตั้งเขตแดนจากรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ ตามบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1978 มาตรา 11 จึงเปิดโอกาสให้รัฐผู้สืบสิทธินำความตกลงเปลี่ยนแปลงเขตแดนได้โดยยึดถือเส้นเขตแดนปัจจุบันเป็นพื้นฐานในการเจรจาต่อรองได้

2.2 สนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดน ได้แก่ สนธิสัญญาที่สร้างภาระจำยอมให้กับดินแดนพันธรณี่ที่เกิดขึ้นจากสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนจะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเสมอ และเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 12 ของอนุสัญญากรุงเวียนนว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนได้ถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกันคือ สนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของรัฐเดิมเกี่ยวกับการใช้ดินแดนหรือการจำกัดการใช้ดินแดนเพื่อประโยชน์ของรัฐใดรัฐหนึ่งโดยเฉพาะตามมาตรา 12(1) กับสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของรัฐเดิมเกี่ยวกับการใช้ดินแดนและการจำกัดการใช้ดินแดนเพื่อประโยชน์ของกลุ่มรัฐใดรัฐหนึ่งหรือนานาประเทศ ตามมาตรา 12(2)⁴³ เป็นที่สังเกตว่าพันธรณี่ที่เกิดขึ้นจากสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ นั้น มิใช่จะมีเพียงกรณีที่เป็นภาระหน้าที่ที่ผูกพันอยู่กับดินแดนของรัฐเดิมก่อนที่จะมีการสืบสิทธิของรัฐเท่านั้นแต่ยังหมายความรวมถึงสิทธิของรัฐเดิมที่ผูกพันอยู่กับดินแดนของรัฐที่สามซึ่งสิทธิดังกล่าวเกิดขึ้นจากสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนของรัฐเดิมที่มีต่อรัฐที่สามด้วยเช่นกัน ดังนั้นทั้งสิทธิและหน้าที่อันเกิดจากสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนจึงโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ มิใช่โอนไปแต่เพียงหน้าที่อันเกิดจากสนธิสัญญาลักษณะดังกล่าวเพียงอย่างเดียวโดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องของทรัพย์สิน (res transit cum suo onere) มาพิจารณาการวางหลักกฎหมายมาตรา 12 กล่าวคือ ภาระผูกพันในดินแดนย่อมติดอยู่กับดินแดน แม้ว่าดินแดนนั้นจะได้เปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตย เช่นเดียวกับกรณีของทรัพย์สิน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ภาระผูกพันในทรัพย์สินที่มีอยู่เดิมย่อมติดพันอยู่กับทรัพย์สินเสมอ และก่อให้เกิดภาระแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินคนใหม่ ซึ่งภาระที่ติดไปกับตัวทรัพย์สินนี้ตรงกับสุภาษิตกฎหมายที่ว่าผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน (nemo plus juris tranferre quam ipse habet)⁴⁴

⁴³"Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978," American Journal of International Law, p.975.

⁴⁴United Nations, "Succession of States," Yearbook of the Law Commission 2(1972) : 18-59.

อย่างไรก็ตามแม้ว่าบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 กำหนดให้สนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเสมอ แต่ถ้าสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนใดมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารต่างชาติในดินแดนของรัฐเดิมพันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนเช่นนี้เป็นสนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมืองอย่างแท้จริง และหากยอมให้พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิอาจก่อให้เกิดผลกระทบเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบสิทธิ ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐ ดังนั้นสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนเช่นนี้จึงไม่น่าจะนำหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินมาใช้ เพื่อให้พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ ซึ่งตรงกับหลักเกณฑ์ในมาตรา 12(3) ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978⁴⁵ ที่บัญญัติให้พันธกรณีในสนธิสัญญาเกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารต่างชาติในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐไม่โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ เป็นที่สังเกตว่าบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนเป็นการทั่วไป ดังนั้นเมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการสืบสิทธิของรัฐ เนื่องจากรัฐผู้สืบสิทธิได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม หรือเป็นการสืบสิทธิของรัฐในประเภทใดก็ตาม พันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนจะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเสมอ ซึ่งหลักกฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข. สนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนอื่น เมื่อพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าการแบ่งสนธิสัญญาดังกล่าวออกเป็นสองส่วนด้วยกันคือสนธิสัญญาก่อตั้งระบบที่มีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของรัฐใดรัฐหนึ่งโดยเฉพาะ ได้แก่ สนธิสัญญาที่กำหนดสิทธิของรัฐเดิมหรือหน้าที่ของรัฐเดิมเกี่ยวกับการใช้ดินแดน หรือจำกัดการใช้ดินแดนซึ่งดินแดนเช่นนี้อาจเป็นดินแดนของรัฐเดิมหรือรัฐที่สาม โดยสิทธิหรือหน้าที่เหล่านั้นจะถูกพิจารณาให้ผูกพันดินแดนนั้นตามมาตรา 12(1) กับสนธิสัญญาก่อตั้งระบบที่มีความมุ่งหมายเพื่อกลุ่มรัฐใดรัฐหนึ่ง หรือนานาประเทศ ซึ่งสนธิสัญญาดังกล่าวอาจก่อให้เกิดสิทธิแก่รัฐเดิมหรืออาจก่อให้เกิดหน้าที่กับรัฐเดิมอันเกี่ยวข้องกับการใช้ดินแดน หรือจำกัดการใช้ดินแดนเพื่อประโยชน์ของกลุ่มรัฐใดรัฐหนึ่งหรือนานาประเทศ เช่น ระบบความปลอดภัยทางทหารโดยการสร้างเขตปลอดกองกำลังทหาร เขตเป็นกลาง ระบบการเดินเรือทางน้ำระหว่างประเทศ เช่น คลองปานามา (Panama) หรือ คลองสุเอซ (Suez) เป็นต้น ซึ่งสิทธิและหน้าที่ในสนธิสัญญาเหล่านี้จะถูกพิจารณาให้ดินแดนนั้นตาม

⁴⁵"Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978," American Journal of International Law, p.975.

หลักกฎหมายทรัพย์สินมาตรา 12(2)) อย่างไรก็ตามข้อกำหนดในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับการจัดตั้ง กองกำลังทหารต่างชาตินในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นไม่อาจนำบทบัญญัติเกี่ยวกับสนธิสัญญา ก่อตั้งระบบดินแดนอื่นมาปรับใช้ พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจึงไม่มีผลผูกพันรัฐผู้สืบสิทธิ

ด้วยเหตุนี้เมื่อรัฐผู้สืบสิทธิได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม พันธกรณีในสนธิสัญญา เฉพาะบุคคลของรัฐเดิมจึงสิ้นสุดการใช้บังคับในดินแดนที่มีการสืบสิทธิ ขณะเดียวกันสนธิสัญญาของ รัฐผู้สืบสิทธิจะขยายการใช้บังคับไปยังดินแดนที่รัฐโอนมาจากรัฐเดิมตามหลัก *moving treaty-frontiers* เว้นแต่จะปรากฏจากสนธิสัญญา หรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ฯลฯ ตาม มาตรา 15 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 ขณะเดียวกันการ แสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิเกี่ยวกับการรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิม มายังรัฐผู้สืบ สิทธิเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ และจะมีผลผูกพันเฉพาะรัฐที่ได้แสดงเจตนาอย่างชัดแจ้งที่จะผูกพัน การแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิ ตามหลัก *res inter alios acta* โดยไม่มีผลผูกพันรัฐที่ สามที่มีได้แสดงความยินยอมที่จะผูกพันตนเอง ในการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิดังกล่าว สำหรับพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนตามมาตรา 11 และมาตรา 12 จะโอนมายังรัฐผู้สืบ สิทธิตามหลัก *res transit cum suo onere* เว้นแต่จะเป็นสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนเกี่ยว กับการจัดกองกำลังทหารต่างชาตินในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐ จะไม่โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิตาม มาตรา 12(3)

2.2.3 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วน ทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน นอกจากจะต้องทำการพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และ หนี้สิน ค.ศ. 1983 แล้ว ยัง ต้องพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากใน การพิจารณากร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐ ทางคณะกรรมการกร่างกฎหมาย (International Law Commission) ได้นำแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ ของรัฐที่มีมาในอดีตมาพิจารณาประกอบการกร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ในการพิจารณา หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และ หนี้สิน ผู้เขียนจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็นสองส่วนด้วยกันคือ แนวความคิดของนักกฎหมายและ แนวทางปฏิบัติของรัฐ กับหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ในส่วนของทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน ค.ศ. 1983 โดยจะพิจารณาหลักกฎหมาย เฉพาะกรณีการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการโอนดินแดนบางส่วนเท่านั้น

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐ จะเห็นได้ว่าการนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ (personal reights) และทรัพย์สินสิทธิ (real rights) มาพิจารณาการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ และหนี้สินของรัฐ กล่าวคือในทางปฏิบัติของรัฐทรัพย์สินที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิจะต้องเป็นทรัพย์สินของรัฐเท่านั้น ทั้งอสังหาริมทรัพย์ของรัฐและสังหาริมทรัพย์ของรัฐ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐ ตรงกับหลักในเรื่องทรัพย์สิน เพราะรัฐผู้สืบสิทธิเป็นรัฐที่เข้ามาใช้อำนาจอธิปไตยแทนที่การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมจากการได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม ดังนั้นรัฐผู้สืบสิทธิจึงเข้ามามีกรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดน และมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงแทนที่รัฐเดิมซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิในทรัพย์สินเหล่านั้น ตามหลักในเรื่องการโอนทรัพย์สินของรัฐ อย่างไรก็ตามหลักดังกล่าวไม่อาจนำไปใช้กับทรัพย์สินของเอกชนที่อยู่ในดินแดนดังกล่าวเพราะเป็นทรัพย์สินที่ประชาชนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิโดยเฉพาะ รัฐผู้สืบสิทธิจึงไม่อาจเข้าไปเป็นเจ้าของกรรมสิทธิในทรัพย์สินเหล่านั้นตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ

- กรณีรัสเซียได้รับโอน Ukraine มาจาก Czechoslovakia ตามสนธิสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างรัสเซียกับ Czechoslovakia ลงวันที่ 29 มิถุนายน 1945 โดยกำหนดให้ทรัพย์สินของ Ukraine โอนไปยังรัสเซียในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ

- กรณี Hungary ได้รับโอนเมือง Budapest มาจาก Czechoslovakia Hungary จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ เมื่อ Czechoslovakia สิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดน Budapest จึงสิ้นสุดการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ในดินแดนดังกล่าว โดย Hungary เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยสามารถแทนที่อำนาจอธิปไตยของ Czechoslovakia รวมทั้งเข้ามาถือกรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐที่ตั้งอยู่ในดินแดน Budapest แทนที่ Czechoslovakia ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัย Peter Pazmany ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของ Czechoslovakia ที่ตั้งอยู่ในเมือง Budapest จึงถูกโอนไปยัง Hungary เพราะถือว่ามหาวิทยาลัยดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น

- กรณีฟินแลนด์และรัสเซีย ได้ทำความตกลงแลกเปลี่ยนดินแดนซึ่งกันและกัน ในปี 1940 ได้กำหนดให้ทรัพย์สินของรัฐ ได้แก่ สะพาน เขื่อน โรงไฟฟ้า คลังสินค้า รถไฟ สถานีที่ตั้งกองกำลังทหารที่ตั้งอยู่ในดินแดนที่ทำการแลกเปลี่ยนทั้งสองรัฐ โอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิแต่ละรัฐ ซึ่งได้แก่ ฟินแลนด์ และรัสเซีย เมื่อได้รับโอนดินแดนมาจากอีกรัฐหนึ่ง ⁴⁶

อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่า แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมาในอดีตถือว่าบรรณาการของรัฐเป็นทรัพย์สินของรัฐประเภทหนึ่ง โดยไม่ได้แยกบรรณาการของรัฐออกมาเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากจากทรัพย์สินของรัฐ ด้วยเหตุนี้การโอนบรรณาการของรัฐ จึงใช้หลักกฎหมายเช่นเดียวกัน กับหลักกฎหมายที่ใช้ในเรื่องการโอนทรัพย์สินของรัฐ ได้แก่ หลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน กล่าวคือ บรรณาการที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิจะต้องเป็นบรรณาการของรัฐเท่านั้น โดยบรรณาการเหล่านั้นจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิโดยตรง ดังนั้นเมื่อรัฐผู้สืบทิธิได้รับโอนดินแดนจากรัฐเดิม รัฐผู้สืบทิธิจึงเข้าถือกรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐเดิม ทั้งอสังหาริมทรัพย์ของรัฐและสังหาริมทรัพย์ของรัฐ ซึ่งหมายความรวมถึงบรรณาการของรัฐเดิมด้วย

- กรณี Bulgaria ได้รับโอนดินแดน Southern Dobruja จาก Romania ภายใต้สนธิสัญญา Craiova ที่จัดทำระหว่าง Bulgaria กับ Romania ในปี 1940 โดยกำหนดให้บรรณาการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงรวมทั้งสำเนารับรองความถูกต้องของบรรณาการเหล่านั้นที่ถูกเก็บรักษาไว้ใน Bucharest ให้โอนมายัง Bulgaria ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ

- กรณีเยอรมันผนวกดินแดน Alsace-Lorraine ของฝรั่งเศส ภายหลังสงครามระหว่างเยอรมันกับฝรั่งเศสสิ้นสุดลงในปี 1870 เยอรมันจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ และเข้าครอบครองบรรณาการของดินแดน Alsace-Lorraine เนื่องจากเป็นทรัพย์สินของรัฐที่เกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบทิธิโดยตรง ⁴⁷

สำหรับพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมที่จะโอนยังรัฐผู้สืบทิธิหรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาจากทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่าขึ้นอยู่กับประเภทของหนี้สินของรัฐเหล่านั้น โดยมีการนำหลักกฎหมาย

⁴⁶United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.34.

⁴⁷Ibid., p.57-59.

ในเรื่องบุคคลสิทธิ และทรัพย์สินสิทธิมาพิจารณาการสืบสิทธิของรัฐในพันธกรณีดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ หนี้สินของรัฐ ได้แก่ หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกระทำของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลของท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์จากหนี้สินดังกล่าวเป็นการทั่วไปในดินแดน (National debts) กับหนี้สินที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์จากหนี้สินดังกล่าวเป็นการเฉพาะดินแดน (Localized debts) ซึ่งไม่รวมถึงหนี้สินที่เกิดจากการกระทำของผู้มีอำนาจในดินแดนที่มีความสามารถทางการเงินเป็นของตนเอง (Local debts)⁴⁸ หนี้สินของรัฐที่ถูกพิจารณาให้โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิจึงได้แก่ National debts และ Localized debts แต่เนื่องจากหนี้สินของรัฐเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐเดิมกับรัฐที่สาม หนี้สินดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นหนี้สินเฉพาะบุคคล การบังคับชำระหนี้สินดังกล่าวจึงต้องบังคับเอาจากรัฐเดิมตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ ด้วยเหตุนี้รัฐผู้สืบสิทธิจึงไม่ต้องรับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบสิทธิเพราะมิใช่คู่สัญญาและมิได้เป็นผู้ก่อให้เกิดหนี้สินเหล่านั้น อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติของรัฐมักกำหนดให้รัฐเดิมกับรัฐผู้สืบสิทธิทำความตกลงซึ่งกันและกัน ซึ่งรัฐผู้สืบสิทธิมักจะรับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิโดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ รัฐผู้สืบสิทธิจึงอยู่ในฐานะของลูกหนี้ร่วมเฉพาะหนี้สินในส่วนของดินแดนที่ได้รับโอนมาจากรัฐเดิม โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ กับหนี้สินของรัฐเดิมที่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของรัฐเดิมเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้เมื่อรัฐผู้สืบสิทธิได้รับโอนทรัพย์สินมาจากรัฐเดิม ตามหลักกฎหมายเรื่องทรัพย์สินบรรณาการ หนี้สินของรัฐเดิมที่มีอยู่ในดินแดนดังกล่าวจึงควรโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินที่กำหนดให้ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน (nemo plus juris tranferre quam ipse habet) มาประกอบกับหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าหนี้สินของรัฐเดิมจะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเนื่องจากหนี้สินเหล่านั้นมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นโดยตรง แต่เมื่อพิจารณาจากทางปฏิบัติของรัฐแล้วจะเห็นได้ว่า หนี้สินของรัฐเดิมที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะบุคคลโดยแท้ ซึ่งได้แก่ หนี้สินที่มีลักษณะทางการเมือง (political debts) ที่รัฐเดิมได้ประกาศยอมรับผิดสืบเนื่องมาจากการกระทำของรัฐเดิมในเหตุการณ์ทางการเมือง หรือหนี้สินที่เกิดจากสงคราม (war debts) หนี้สินของรัฐเดิมเหล่านี้จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากหนี้สินเหล่านี้เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของรัฐ หรือเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางการเมือง ซึ่งมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนของรัฐโดยตรงในขณะที่หนี้สินที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political debts)

⁴⁸Wilfried Fiedler, "State Succession," in Encyclopedia of Public International Law, p.452.

ซึ่งมักเป็นหนี้สินที่รัฐเดิมได้ใช้ในการพัฒนาประเทศ หรือเกิดจากการบริหารราชการ ฯลฯ หนี้สินของรัฐเดิมเหล่านี้จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เนื่องจากเป็นหนี้สินของรัฐที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนที่อยู่ในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด

- กรณีฝรั่งเศสได้รับโอนดินแดนเมือง Nice และเมือง Savoy จาก Sardinia ฝรั่งเศสจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้ทำความตกลงในอนุสัญญา Franco Sardinia ในปี 1960 ระหว่างฝรั่งเศส และ Sardinia โดยฝรั่งเศสยอมรับโอนหนี้สินของ Sardinia เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับเมือง Nice และเมือง Savoy เท่านั้น

- กรณีฝรั่งเศสได้รับโอนดินแดนเมือง Tenda และเมือง Briga กลับคืนมาจากอิตาลีภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเศสจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้มีการทำความตกลงระหว่างฝรั่งเศสกับอิตาลี โดยฝรั่งเศสยอมรับโอนพันธกรณีในหนี้สินที่เกิดจากการปฏิบัติงานทางด้านการบริหาร หนี้สินที่มีขึ้นก่อนอิตาลีเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ 2 และ หนี้สินที่ประชาชนในดินแดนเมือง Tenda และเมือง Briga ได้รับประโยชน์จากหนี้สินดังกล่าว⁴⁹

อย่างไรก็ตามในบางครั้งรัฐผู้สืบทอดอาจแสดงเจตนาพร้อมยอมรับโอนพันธกรณีในหนี้สินที่มีลักษณะทางการเมืองมาจากรัฐเดิม โดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐผู้สืบทอดซึ่งมีพื้นฐานมาจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ

- กรณีรัฐผู้สืบทอดแสดงเจตนาพร้อมที่จะยอมรับพันธกรณีในหนี้สินที่มีลักษณะทางการเมืองมาจากรัฐเดิม เช่น กรณีการทำความตกลงระหว่าง Sweden กับ Prussia ที่จัดทำในปี 1770 หรือกรณีการรวมรัฐอิตาลี (Unification of Italy) หรือกรณี Czechoslovakia รับโอนหนี้สินทางการเมืองมาจาก Austria - Hungary เป็นต้น⁵⁰

ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น บรรดาทรัพย์สินของรัฐที่ตั้งอยู่ในดินแดนและมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนโดยตรงจะถูกโอนมายังรัฐผู้สืบทอดเสมอ ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน กล่าวคือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด

⁴⁹United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law commission, p.90.

⁵⁰Ibid., p.79.

กรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐเดิมที่มีอยู่ในดินแดนดังกล่าว จะสิ้นสุดไปพร้อมกับการโอนดินแดนนั้น โดยรัฐผู้สืบทิธิจะเป็นผู้เข้ามาใช้อำนาจอธิปไตยแทนที่รัฐเดิมและเข้าถือกรรมสิทธิแทนที่รัฐเดิมในทรัพย์สินของรัฐที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยเฉพาะ ซึ่งหมายความรวมถึงบรรณสารของรัฐด้วย เพราะในทางปฏิบัติของรัฐถือว่าบรรณสารของรัฐเป็นทรัพย์สินของรัฐประเภทหนึ่ง สำหรับหนี้สินของรัฐเดิมเป็นที่สังเกตว่าไม่ว่าจะเป็นหนี้สินที่มีลักษณะทางการเมืองหรือไม่มีลักษณะทางการเมืองสามารถโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิได้ หากรัฐผู้สืบทิธิได้แสดงเจตนารมย์ที่จะรับโอนพันธกรณีดังกล่าวตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ แม้ว่าหนี้สินเหล่านั้นจะเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกระทำของรัฐเดิมกับรัฐที่สามจึงผูกพันเฉพาะคู่สัญญา ซึ่งได้แก่รัฐเดิมกับรัฐที่สามเท่านั้น ตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ รัฐที่สามจึงไม่สามารถบังคับให้รัฐอื่นชำระหนี้สินดังกล่าวนอกเหนือจากรัฐเดิมได้

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณสาร และหนี้สิน ค.ศ. 1983

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวได้วางหลักกฎหมายสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมาในอดีต ซึ่งสามารถแบ่งบทบัญญัติออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ ในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณสารของรัฐ และหนี้สินของรัฐ⁵¹ โดยได้บัญญัติในส่วนบรรณสารของรัฐแยกออกมาเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากทรัพย์สินของรัฐ ดังนั้นในการพิจารณาหลักกฎหมายเมื่อมีการสืบทิธิของรัฐด้วยการได้รับโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิมผู้เขียนจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็นสามส่วนด้วยกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทรัพย์สินของรัฐ ในการพิจารณาว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินของรัฐนั้นเป็นสิ่งที่ปัญหาในทางกฎหมายระหว่างประเทศเพราะรัฐแต่ละรัฐได้นิยามคำว่าทรัพย์สินของรัฐแตกต่างกันออกไป ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อมีการสืบทิธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บทบัญญัติในมาตรา 8 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ. 1983 จึงได้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาทรัพย์สินของรัฐ กำหนดให้ทรัพย์สินของรัฐ ได้แก่ ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของรัฐเดิมที่มีอยู่ ซึ่งตรงกับบทบัญญัติในเรื่องทรัพย์สินของรัฐตาม

⁵¹"Vienna Convention of Succession of States in respect of State property, Archives and Debts, 1983, "International Legal Materials 22(1983) : 306-329.

กฎหมายภายในของรัฐเดิม⁵² ด้วยเหตุนี้การพิจารณาทรัพย์สินของรัฐโดยอาศัยกฎหมายภายในของรัฐเดิมจึงทำให้รัฐผู้สืบทอดสามารถแบ่งแยกได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินของรัฐเดิมและทรัพย์สินใดไม่ใช่ทรัพย์สินของรัฐเดิมเพราะทรัพย์สินที่จะโอนมาจากรัฐผู้สืบทอดจะต้องเป็นทรัพย์สินของรัฐเดิมเท่านั้น สำหรับการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการโอนดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิมบทบัญญัติในมาตรา 14 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินของรัฐเดิมทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์มายังรัฐผู้สืบทอด โดยกำหนดให้รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดทำความตกลงในเรื่องทรัพย์สินของรัฐเป็นประการแรก ตามหลักกฎหมายใน เรื่องความยินยอมของรัฐ หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างกันบทบัญญัติในมาตรา 14(2) กำหนดให้อสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนที่มีการสืบทอด และสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมในดินแดนที่มีการสืบทอดให้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด⁵³ ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

2. บรรณาสารของรัฐ เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีตจะเห็นได้ว่า บรรณาสารของรัฐเป็นทรัพย์สินของรัฐ แต่เนื่องจากบรรณาสารของรัฐมีความแตกต่างจากทรัพย์สินของรัฐประเภทอื่น เพราะสามารถทำการคัดลอกขึ้นมาใหม่ได้ด้วยการถ่ายเอกสาร อัดสำเนา ถ่ายภาพ ฯลฯ ขณะที่ทรัพย์สินของรัฐลักษณะอื่นไม่สามารถคัดลอกขึ้นมาใหม่ได้นอกจากแบ่งแยกทรัพย์สินเหล่านั้นออกเป็น ส่วน ๆ ด้วยเหตุนี้บรรณาสารของรัฐจึงได้ถูกนำมาพิจารณาแยกออกมาจากทรัพย์สินของรัฐ โดยบทบัญญัติในมาตรา 20 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 ได้ให้คำจำกัดความ "บรรณาสารของรัฐ" ว่าหมายถึง เอกสารของรัฐเดิมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นเอกสารที่รับเข้ามาหรือจำหน่ายออกไป ซึ่งเอกสารเหล่านั้นถือว่าเป็นเอกสารของรัฐตามกฎหมายภายในของรัฐเดิม และรัฐเดิมเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารดังกล่าว หรือถูกเก็บรักษาในลักษณะของบรรณาสารไม่ว่าการเก็บรักษาดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายใดก็ตาม⁵⁴ สำหรับกรณีการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่รับโอนมาจากรัฐเดิมบทบัญญัติในมาตรา 27 กำหนดให้รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดทำความตกลงซึ่งกันและกันเกี่ยวกับเรื่องบรรณาสารของรัฐ ตามหลักกฎหมายใน เรื่องความยินยอมของรัฐ หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างกันบทบัญญัติในมาตรา 27(2) และ (3) กำหนดให้ บรรณาสารของรัฐเดิมที่ใช้ในการบริหารเป็นการทั่วไปในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ และบรรณาสารของรัฐเดิมที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความ

⁵²Ibid., p.310.

⁵³Ibid., p.312.

⁵⁴Ibid., p.315.

สำคัญกับดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐโดยเฉพาะ⁵⁵ บรรณาสารของรัฐเดิมเหล่านั้นให้โอนมายังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

3. หนี้สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ.1983 มาตรา 33 จะเห็นว่า ได้ให้คำจำกัดความ "หนี้สินของรัฐ" ไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าหมายถึง ข้อบังคับทางการเงินของรัฐเดิมที่เกิดขึ้นตรงกับกฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐเดิมมีต่อรัฐอื่น หรือองค์การระหว่างประเทศหรือบุคคลใดในทางกฎหมายระหว่างประเทศ⁵⁶ ในขณะที่แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีต ได้แบ่งประเภทหนี้สินของรัฐออกเป็นสองประเภทคือหนี้สินที่มีลักษณะทางการเมือง (political debts) กับหนี้สินที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political debts) เพื่อพิจารณาว่าหนี้สินประเภทใดที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดและหนี้สินประเภทใดที่จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายที่บัญญัติในมาตรา 37 จะเห็นได้ว่าการกำหนดให้รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดทำความตกลงซึ่งกันและกันเกี่ยวกับหนี้สินของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ เนื่องจากหนี้สินของรัฐเดิมที่จะโอนมายังรัฐผู้สืบทอดนั้นเป็นหนี้สินที่มีผลผูกพันเฉพาะรัฐเดิมกับรัฐที่สาม ตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ จึงไม่มีผลผูกพันรัฐผู้สืบทอดโดยปริยายเมื่อได้รับโอนดินแดนมาจากรัฐเดิม อย่างไรก็ตามหากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอดบัญญัติในมาตรา 37(2) กำหนดให้หนี้สินของรัฐเดิมจะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดในสัดส่วนที่ยุติธรรมโดยพิจารณาจากทรัพย์สิน สิทธิและผลประโยชน์ของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด⁵⁷ โดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้โดยอนุโลมกับหลักในเรื่องความยุติธรรม (equity) มาพิจารณา แต่เนื่องจากบทบัญญัติในมาตรา 37(2) ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการโอนหนี้สินของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทอดไว้อย่างกว้าง ๆ เมื่อไม่มีความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด ดังนั้นในการพิจารณาว่าหนี้สินของรัฐเดิมประเภทใดบ้างที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดหรือไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าจะต้องนำเอาแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีตมาพิจารณาประกอบบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว ซึ่งจากการพิจารณาทางปฏิบัติของรัฐจะพบว่าหนี้สินของรัฐที่มีลักษณะทางการเมืองจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เพราะเป็นหนี้สินที่ผูกพันเป็นการเฉพาะบุคคลโดยแท้ และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐโดยตรง ในขณะที่หนี้สินที่ไม่มีลักษณะทางการเมืองจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเนื่องจากหนี้สินเหล่านั้นไม่มีลักษณะผูกพันเป็นการเฉพาะบุคคลโดยแท้และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐเป็นการทั่วไป

⁵⁵ Ibid., p.317-318.

⁵⁶ Ibid., p.322.

⁵⁷ Ibid., p.323.

2.3 หลักการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่กลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่

การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่กลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่นั้น เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ ได้แก่ กรณีที่ดินแดนของรัฐหนึ่งที่ได้เคยสูญเสียอำนาจอธิปไตยของตนไป โดยอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐอื่นจากการเป็นดินแดนในอาณานิคมของประเทศในทวีปยุโรปในสมัยการล่าอาณานิคมหรือดินแดนที่ตกอยู่ภายใต้ระบบพิเศษของสันนิบาตชาติ (The League of Nation) ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 หรืออยู่ภายใต้ระบบพิเศษขององค์การสหประชาชาติในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งต่อมาภายหลังดินแดนนั้นได้รับเอกราชกลับคืนมาจากรัฐที่ปกครองตนเอง ทำให้ดินแดนนั้นกลายเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ และมีอำนาจอธิปไตยของตนเองกลับขึ้นมาใหม่ เสมือนบุคคลที่เกิดใหม่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งนักกฎหมายระหว่างประเทศเรียกรัฐที่เกิดขึ้นมาใหม่ในกรณีเช่นนี้ว่า "รัฐได้รับเอกราชใหม่" (Newly Independent States)

2.3.1 ลักษณะของดินแดนที่ได้รับเอกราชใหม่

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่า การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่กลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ มีบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันสองฝ่ายคือ รัฐที่ทำการปกครองรัฐอื่นฝ่ายหนึ่งกับรัฐที่ถูกปกครองโดยรัฐอื่นอีกฝ่ายหนึ่ง โดยรัฐที่ถูกปกครองโดยรัฐอื่นนั้นได้สูญเสียอำนาจอธิปไตยของตนเอง และอยู่ภายใต้การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐอื่น โดยรัฐอื่นจะเป็นผู้รับผิดชอบในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแทนรัฐที่ถูกปกครอง⁵⁸ รัฐเหล่านี้จึงได้แก่รัฐที่ตกเป็นอาณานิคม (Colonies) เช่น ลาว เขมร เป็นดินแดนในอาณานิคมของฝรั่งเศส หรือจากการตกเป็นดินแดนในภาวะทรัสตี (trusteeships) เช่นดินแดนหมู่เกาะแปซิฟิกและดินแดนหมู่เกาะมาร์แชล เป็นดินแดนอยู่ภายใต้ภาวะทรัสตีของสหรัฐอเมริกา หรือจากการตกเป็นดินแดนอยู่ภายใต้อำณัติ (mandates) เช่น อิรัก เลบานอน ซีเรีย เป็นดินแดนอยู่ภายใต้อำณัติของตุรกี หรือจากการเป็นดินแดนอยู่ภายใต้คุ้มครอง (protectorates) เช่น Morocco เป็นดินแดนอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของฝรั่งเศส ฯลฯ เมื่อรัฐเหล่านี้ได้รับเอกราชกลับคืนมาจากรัฐที่ทำการปกครองตนทำให้กลายเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ และมีอำนาจอธิปไตยของตนเองกลับขึ้นมาใหม่ รัฐได้รับเอกราชใหม่เหล่านี้จึงอยู่ในฐานะของ "รัฐผู้สืบสิทธิ์" โดยสืบสิทธิ์มาจากรัฐที่ทำการปกครองดินแดนของตนก่อนได้รับเอกราช ด้วยเหตุนี้รัฐที่ทำการปกครองดินแดนของรัฐ ก่อนได้รับเอกราชจึงอยู่ในฐานะของ "รัฐเดิม" เช่น

⁵⁸United Nations, "Succession of States in respect of treaties", Yearbook of the Law commission, p.175-176.

- กรณี Tanganyika เป็นดินแดนในอาณานิคมของสหราชอาณาจักร ซึ่งได้รับเอกราชในปี 1961 Tanganyika จึงเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่ โดยอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิ มาจากสหราชอาณาจักรซึ่งอยู่ในฐานะของรัฐเดิม

- กรณี Uganda เป็นดินแดนในอาณานิคมของสหราชอาณาจักร ซึ่งได้รับเอกราชในปี 1962 Uganda จึงเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่โดยอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิมาจากสหราชอาณาจักรซึ่งอยู่ในฐานะของรัฐเดิม

- กรณี ลาว เขมร เวียดนาม เป็นดินแดนในอาณานิคมของฝรั่งเศส ภายหลังจากได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ลาว เขมร เวียดนาม จึงเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่ โดยอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิมาจากฝรั่งเศสซึ่งอยู่ในฐานะของรัฐเดิมมาลาเป็นที่สังเกตว่ารัฐที่ได้รับเอกราชใหม่เหล่านี้ได้มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองกลับขึ้นมาใหม่อย่างสมบูรณ์ หลังจากที่อยู่ภายใต้การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐที่ทำการปกครองตน (รัฐเดิม) การที่มีความเป็นรัฐกลับขึ้นมาใหม่และมีอำนาจอธิปไตยกลับขึ้นมาใหม่นี้เสมือนเป็นบุคคลที่เกิดใหม่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจะมีผลต่อพันธกรณีของรัฐเดิมที่จะโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

2.3.2 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา นอกจากจะต้องทำการพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 แล้วยังต้องพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐอีกด้วย เนื่องจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 ฉบับดังกล่าวได้มีการประมวลแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญาที่มีมาในอดีต ซึ่งมีความหลากหลายแต่ขาดความชัดเจนและแน่นอนมาพิจารณาประกอบการร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว ขึ้นโดยทางคณะกรรมการร่างกฎหมายได้วางหลักกฎหมายโดยแยกการสืบสิทธิของรัฐออกเป็นลักษณะต่างๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแน่นอนมาดังที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 และเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีตกับหลักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 ผู้เขียนจึงได้แบ่งการพิจารณาออกเป็นสองส่วนคือ แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐกับหลักกฎหมาย และขอยกวันที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 โดยจะได้พิจารณาหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่ได้รับเอกราชใหม่ ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐ จะเห็นว่าหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญาได้รับอิทธิพลมาจากสำนักปรัชญาสองแห่งได้แก่สำนักสัจนิยม (Realistic) และสำนักอุดมคตินิยม (Idealistic) โดยนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ และทรัพย์สินมาพิจารณาพันธุกรรมในสนธิสัญญาของรัฐเดิมว่าจะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิหรือไม่เมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น โดยได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภทคือ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล (personal treaties) กับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (real treaties) โดยสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะประกอบไปด้วยสนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมือง (political treaties) เช่น สนธิสัญญาพันธมิตร สนธิสัญญาให้ความช่วยเหลือทางการทหาร สนธิสัญญายินยอมให้ตั้งกองกำลังทหารในดินแดน ฯลฯ กับสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political treaties) เช่น สนธิสัญญาทางการค้า สนธิสัญญาเกี่ยวกับการยอมรับและการใช้บังคับคำพิพากษาต่างประเทศ ฯลฯ สนธิสัญญาเหล่านี้จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ สนธิสัญญาดังกล่าวจึงใช้บังคับกับรัฐที่เป็นคู่สัญญาเท่านั้นตามหลักกฎหมายเรื่องบุคคลสิทธิ อย่างไรก็ตามรัฐผู้สืบสิทธิอาจแสดงเจตนารมณ์ ยกเว้นหลักทั่วไปข้างต้นที่วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ โดยรัฐผู้สืบสิทธิแสดงเจตนารมณ์ยินยอมที่จะรับโอนพันธุกรรมในสนธิสัญญาดังกล่าว ซึ่งกรณีการแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวทางปฏิบัติของรัฐมักกระทำในรูปแบบของสนธิสัญญา โดยทำความตกลงโอนพันธุกรรมในสนธิสัญญามายังรัฐผู้สืบสิทธิ (devolution agreement หรือ inheritance agreement) หรือการแสดงเจตนารมณ์โดยทำคำประกาศฝ่ายเดียว (unilateral declaration) เป็นที่สังเกตว่ารัฐที่แสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิดังกล่าวข้างต้นนี้มักเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ที่แสดงเจตนารมณ์ที่จะรับโอนพันธุกรรมในสนธิสัญญาจากรัฐแม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายส่วนหนึ่งที่มีความเห็นว่า พันธุกรรมของรัฐเดิมจะโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิหรือไม่ขึ้นอยู่กับความยินยอมของรัฐผู้สืบสิทธิเป็นประการสำคัญ

- กรณี Tanganyika ได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร Tanganyika จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิและได้ทำการประกาศฝ่ายเดียวในปี 1960 โดยแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติให้ทราบถึงเจตนารมณ์ของตน ที่จะรับโอนพันธุกรรมในสนธิสัญญาที่สหราชอาณาจักรได้กระทำในนามของ Tanganyika และสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลที่กระทำในนามของสหราชอาณาจักร แต่กำหนดให้ใช้บังคับในดินแดน Tanganyika ในขณะที่เป็นอาณานิคมจะยังคงมีผลใช้บังคับ

ต่อไปอีก 2 ปี หลังจาก Tanganyika ได้รับเอกราช⁵⁹

- กรณีลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ลาวจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ และได้ทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาจากฝรั่งเศสในปี 1953

- กรณีเวียดนามได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส เวียดนามอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ และได้ทำความตกลงโอนสนธิสัญญาจากฝรั่งเศส รายละเอียดปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาการให้เอกราชแก่เวียดนามที่จัดทำระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนามในปี 1954⁶⁰

เมื่อรัฐได้รับเอกราชใหม่ได้ทำความตกลงโอนสนธิสัญญาจากรัฐแม่ หรือทำคำประกาศฝ่ายเดียวโดยกำหนดให้สนธิสัญญาของรัฐแม่ยังมีผลใช้บังคับต่อไปอีกระยะเวลาหนึ่งจะมีรัฐต่าง ๆ ปฏิบัติตามแม้ว่าได้รับการมากขึ้นก็ตาม แต่นักกฎหมายส่วนหนึ่งกลับเห็นว่า ก่อนที่ดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิจะตกเป็นดินแดนในอาณานิคมดินแดนเหล่านี้เคยมีอำนาจอธิปไตยมาก่อน และได้สิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตย โดยมีรัฐอื่นเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนดังกล่าวแทน เมื่อดินแดนเหล่านี้ได้รับเอกราชโดยสิ้นสุดการเป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้ปกครองดินแดนดังกล่าว ทำให้ดินแดนเหล่านี้กลับเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ที่เรียกว่ารัฐได้รับเอกราชใหม่ (Newly Independent States) เนื่องจากรัฐผู้สืบสิทธิมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองกลับขึ้นมาใหม่อย่างสมบูรณ์อีกครั้ง เสมือนบุคคลที่เกิดใหม่จึงไม่ควรที่จะมีพันธกรณีใด ๆ ตกทอดมายังรัฐผู้สืบสิทธิด้วยเหตุนี้รัฐผู้สืบสิทธิที่เป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่จึงไม่ควรที่จะรับโอนพันธกรณีใด ๆ ในสนธิสัญญามาจากรัฐแม่ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวทำให้เกิดหลักการปฏิเสททั้งหมด (clean slate) โดยรัฐได้รับเอกราชใหม่ได้นำหลักการปฏิเสททั้งหมดมาใช้ เพื่อปฏิเสทการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาจากรัฐแม่มายังรัฐผู้สืบสิทธิ ซึ่งการปฏิเสทการทำความตกลงดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐอีกลักษณะหนึ่งที่มีความมุ่งหมายในทางตรงกันข้ามกับการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาและการทำคำประกาศฝ่ายเดียว ซึ่งมีรัฐได้รับเอกราชใหม่ได้นำแนวความคิดดังกล่าวไปปฏิบัติเป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกัน

⁵⁹Rosalie Schaffer, "Succession to treaties : South Africa Praticce in the light of current development in International," International and Comparative Law Quarterly, p.603.

⁶⁰United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.183.

- กรณีสหรัฐอเมริกาได้รับเอกราช มาจากสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทอดและได้ปฏิเสธที่จะรับโอนสนธิสัญญาของสหราชอาณาจักรที่ใช้บังคับในดินแดนก่อนได้รับเอกราช
- กรณีเกาหลีใต้ได้รับเอกราชจากญี่ปุ่นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง เกาหลีใต้จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดและได้ปฏิเสธที่จะรับโอนสนธิสัญญาของญี่ปุ่นที่ใช้บังคับในดินแดนก่อนได้รับเอกราช
- กรณีฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกาในปี 1946 ฟิลิปปินส์จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอด และได้ปฏิเสธที่จะรับโอนสนธิสัญญาของสหรัฐอเมริกาที่ใช้บังคับในดินแดนก่อนได้รับเอกราช⁶¹
- กรณี Algeria ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสในปี 1963 Algeria จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอด และได้ปฏิเสธที่จะรับโอนสนธิสัญญาของฝรั่งเศสที่ใช้บังคับในดินแดนก่อนได้รับเอกราช⁶²

สำหรับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (real treaties หรือ dispositive treaties หรือ localized treaties) เป็นสนธิสัญญาที่มีความเกี่ยวข้องกับดินแดนโดยเฉพาะในทางปฏิบัติของรัฐ ได้แก่ สนธิสัญญาที่กำหนดเขตแดน (frontier fixation) สนธิสัญญาที่สร้างภาระจำยอมให้กับดินแดน เช่น สนธิสัญญากำหนดสิทธิในการเดินเรือ สนธิสัญญาที่กำหนดให้ดินแดนเป็นเขตปลอดการค้าสงเคราะห์ สนธิสัญญากำหนดสิทธิในเส้นทางรถไฟ เชื่อมต่อกันระหว่างประเทศ ฯลฯ⁶³ สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนเหล่านี้จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเสมอ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ ซึ่งแตกต่างกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้นพันธกรณีในสนธิสัญญาเหล่านี้จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเพราะสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนอาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสาระสำคัญ เมื่อรัฐผู้สืบทอดซึ่งได้รับเอกราชมาจากรัฐเดิม พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจึงโอนมา

⁶¹Wolfgang Friedman, Oliver J. Lisstzyni and Rechard C. Pugh, International Law Cases and Materials (Minnesota : West Publishing Company, 1969), p.439.

⁶²O' Connell, International Law, p.370.

⁶³Ibid., p.373.

ยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน รัฐได้รับเอกราชใหม่ไม่อาจกล่าวอ้างความการเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่และการมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง ที่จะปฏิเสธการสืบสิทธิในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนตามหลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate)⁶⁴ และไม่อาจกล่าวอ้างการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ (rebus sic stantibus) อันเกิดขึ้นมาจากกรณีที่ดินแดนนั้นได้รับเอกราชเพื่อไม่รับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าว เว้นแต่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญยิ่ง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นสาระสำคัญที่ทำให้สนธิสัญญาไม่อาจปฏิบัติต่อไปได้ เช่นหมู่เกาะ Aaland ได้ถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดกำลังทหารเนื่องจากเป็นจุดยุทธศาสตร์ สาระสำคัญในสนธิสัญญาคือดินแดนหมู่เกาะ Aaland หากสมมติว่าดินแดนหมู่เกาะ Aaland ได้จมลงไปในทะเลทั้งหมดและไม่มีส่วนใดอยู่เหนือพื้นทะเล สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนฉบับนี้ รัฐผู้สืบสิทธิสามารถปฏิเสธไม่รับโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิได้ อีกทั้งสนธิสัญญาดังกล่าวอาจสิ้นสุดการใช้บังคับสนธิสัญญาอีกต่อไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ ซึ่งเป็นสาระสำคัญของสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนคือดินแดนหมู่เกาะ Aaland สำหรับรายละเอียดในการพิจารณาว่ากรณีใดจะถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญนั้น ผู้เขียนจะไม่ขอกล่าวในที่นี้เนื่องจากไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่เมื่อพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายกล่าวคือสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนจะโอนไปรัฐผู้สืบสิทธิเสมอ

- กรณีกัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส กัมพูชาจึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิจึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาที่กำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ที่ฝรั่งเศสได้ทำความตกลงกับไทยในปี 1904 ในขณะที่กัมพูชายังเป็นดินแดนในอาณานิคมของฝรั่งเศส เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน ซึ่งอาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญจึงโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิคือกัมพูชา

- กรณีลาว เขมร เวียดนาม ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ประเทศเหล่านี้ อยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิ จึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาเกี่ยวกับการเดินเรือของไทยในแม่น้ำโขงที่จัดทำขึ้นระหว่างฝรั่งเศสกับไทยในปี 1926 ก่อนที่ประเทศเหล่านี้จะได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน ซึ่งอาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ

⁶⁴United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.211.

จากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เว้นแต่รัฐได้รับเอกราชใหม่จะได้แสดงเจตนารมณ์รับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาจากรัฐเดิมโดยการทำข้อตกลงโอนสนธิสัญญา (devolution agreement) หรือทำคำประกาศฝ่ายเดียว (unilateral declaration) ขณะเดียวกันก็มีแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ ที่ใช้หลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate) ในการปฏิเสธที่จะทำข้อตกลงโอนสนธิสัญญาจากรัฐแม่ สำหรับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเสมอ

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978

เมื่อพิจารณาและข้อยกเว้น ที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าได้มีการนำเอาหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาพิจารณาเป็นหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น และยังได้นำเอาหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐกับการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ มาเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาว่าพันธกรณีในสนธิสัญญาประเภทใดที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด และพันธกรณีใดในสนธิสัญญาของรัฐเดิมที่จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด สำหรับบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 ได้วางหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่กลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่โดยได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภทคือ สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่ามีการวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล เมื่อมีการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่กลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ในมาตรา 16 โดยกำหนดให้พันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลของรัฐเดิมสิ้นสุดการไว้บังคับในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐซึ่งตรงกับหลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate)⁶⁵ เว้นแต่รัฐผู้สืบทอดจะได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะใช้ บังคับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลเหล่านั้นต่อไปในดินแดนที่ได้รับเอกราชใหม่ โดยแจ้งความจำนงไปยังรัฐคู่สัญญาต่าง ๆ

⁶⁵"Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978," American Journal of International Law, p.976.

ของสนธิสัญญาเหล่านั้น เพื่อให้รัฐเหล่านั้นยินยอมให้รัฐได้รับเอกราชใหม่เข้ามาเป็นคู่สัญญาในสนธิสัญญาดังกล่าวตามมาตรา 17 และมาตรา 18 อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการใช้บังคับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลที่รัฐได้รับเอกราชใหม่ถึงความจำเป็นของรัฐคู่สัญญา กล่าวคือบางกรณีสนธิสัญญาของรัฐเดิมอาจจะไม่สามารถใช้บังคับได้ต่อไปในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น หากปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นประการอื่น หรือปรากฏจากสนธิสัญญาว่าหากใช้สนธิสัญญาดังกล่าวจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในทางปฏิบัติ (*rebus sic stantibus*)⁶⁶ ทำให้ไม่สามารถใช้บังคับสนธิสัญญาดังกล่าวในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีตที่ส่วนมากเห็นว่ารัฐได้รับเอกราชใหม่ควรรีเซ็ตหลักการปฏิเสศทั้งหมด (*clean slate*) ต่อสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลของรัฐเดิม เนื่องจากรัฐผู้สืบสิทธิเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่เสมือนบุคคลที่เกิดขึ้นมาใหม่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ จึงไม่ควรรีเซ็ตผู้ผูกพันในพันธกรณีต่าง ๆ ของรัฐเดิมที่ได้กระทำไว้ในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐประกอบกับหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ เพราะสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของบุคคลเป็นสำคัญเพื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่ได้รับเอกราชใหม่ สนธิสัญญาของรัฐเดิมจึงสิ้นสุดการใช้บังคับในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น

สำหรับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิโดยการทำคำประกาศฝ่ายเดียวหรือการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบสิทธิ บทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 มาตรา 8 และ มาตรา 9 ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวว่าจะไม่มีผลผูกพันรัฐที่สามที่ไม่ได้ให้ความยินยอมที่จะผูกพันตนเองในการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิ ตามหลักในเรื่องความยินยอมของรัฐ ดังนั้นการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิที่จะรับโอนพันธกรณีมาจากรัฐเดิมตามมาตรา 8 และมาตรา 9 ก่อให้เกิดผลผูกพันเฉพาะรัฐที่ให้ความยินยอมเหล่านั้น (*res inter alios acta*) ซึ่งได้แก่รัฐผู้สืบสิทธิในกรณีที่รัฐผู้สืบสิทธิได้ทำคำประกาศฝ่ายเดียวและการแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวจะมีผลผูกพันทั้งรัฐเดิมและรัฐผู้สืบสิทธิในกรณีที่รัฐทั้งสองได้ทำความตกลงโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เว้นแต่รัฐที่สามจะได้แสดงเจตนายินยอมที่จะผูกพันตนเองจากการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิ

2. สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.

⁶⁶Ibid., p.976-977.

1978 จะเห็นได้ว่าการวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนไว้ใน มาตรา 11 และมาตรา 12 โดยได้แบ่งสนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดนออกเป็นสองลักษณะด้วยกันคือ สนธิสัญญาที่ก่อตั้งเขตแดน (Boundary regime) กับสนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบดินแดนอื่น (other territorial regime)⁶⁷ และกำหนดให้พันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนของรัฐ โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดซึ่งบัพัญญูติดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน เป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่ และเป็นรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของตนเองขึ้นมาใหม่แทนการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมในดินแดนที่มีการสืบทอด จึงไม่อาจใช้หลักการปฏิเสททั้งหมด (clean slate) เพื่อปฏิเสทไม่ยอมรับพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนเช่นนี้ได้ เพราะสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ ดังนั้นเมื่อรัฐได้รับเอกราชใหม่ได้รับดินแดนและอำนาจอธิปไตยกลับคืนมาจากรัฐเดิมภาวะผูกพันที่มีอยู่ในดินแดนที่เกิดจากสนธิสัญญาดังกล่าวข้างต้นจะโอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินที่กำหนดยกเว้นที่ติดพันอยู่ในดินแดน จะยังคงอยู่ในดินแดนนั้นต่อไป (res transit cum suo onere) แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐก็ตาม หรือหลักในเรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน (nemo plus juris tranferre quam ipse habet)

อย่างไรก็ตามหากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนของรัฐเดิมเป็นสนธิสัญญาที่กำหนดให้มีการตั้งกองกำลังทหารต่างชาตินในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ รัฐผู้สืบทอดสามารถปฏิเสทไม่ยอมรับพันธกรณีในสนธิสัญญาเช่นว่านี้มายังรัฐผู้สืบทอดได้ ตามมาตรา 12(3) ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978⁶⁸ เพราะมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับทางการเมืองอย่างแท้จริงและหากยอมให้พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวโอนมายังรัฐผู้สืบทอด คือรัฐได้รับเอกราชใหม่ อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงปลอดภัยในดินแดนของรัฐผู้สืบทอดได้ ดังนั้นพันธกรณีในสนธิสัญญาที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารจึงไม่โอนมายังรัฐผู้สืบทอด

ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้นจากการที่รัฐได้รับเอกราชใหม่ พันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลของรัฐเดิมจึงสิ้นสุดการใช้อย่างสมบูรณ์ในดินแดนที่ได้รับเอกราชใหม่ ตามหลักการปฏิเสททั้งหมด (clean slate) เว้นแต่รัฐได้รับเอกราชใหม่จะได้แสดงเจตนาโดยแจ้งความจำนงไปยังรัฐคู่สัญญาต่าง ๆ ในสนธิสัญญาเหล่านั้น โดยรัฐคู่สัญญาเหล่านั้นจะต้องให้ความยินยอม

⁶⁷Ibid., p.975.

⁶⁸Ibid., p.975.

รัฐได้รับเอกราชใหม่จึงจะใช้บังคับสนธิสัญญาต่อไปได้ ตามหลักความยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) เว้นแต่ จะปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นประการอื่นหรือจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในทางปฏิบัติ ตรงกับหลักในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ (rebus sic stantibus) ตามมาตรา 16 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1978 ขณะเดียวกันการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐได้รับเอกราชใหม่เกี่ยวกับการทำคำประกาศฝ่ายเดียวหรือการทำความตกลงโอนพันธกรณีของรัฐเดิมจะมีผลผูกพันรัฐที่ได้แสดงเจตนาที่จะยอมผูกพันตนเองจากการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบสิทธิ ตามหลักความยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) ตามมาตรา 8 และมาตรา 9 สำหรับพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนตามมาตรา 11 และมาตรา 12 พันธกรณีดังกล่าวจะโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน (res transit cum suo onere) เว้นแต่จะเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน โดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารในดินแดนของรัฐได้รับเอกราชใหม่ พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจะไม่โอนมายังรัฐได้รับเอกราชใหม่ตามมาตรา 12(3)

2.3.3 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน นอกจากจะต้องพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน ค.ศ.1983 แล้ว ยังจะต้องพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากการพิจารณายกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐ ทางคณะกรรมการยกร่างกฎหมาย (ILC) ได้นำแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐดังกล่าวมาพิจารณาประกอบการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐ ด้วยเหตุนี้ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน ผู้เขียนจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็นสองส่วนด้วยกันคือ แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ กับหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน ค.ศ.1983 โดยจะพิจารณาหลักกฎหมายกรณีการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่กลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นว่ามีการนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ และทรัพย์สินมาพิจารณาการสืบสิทธิของรัฐในส่วน

ทรัพย์สินของรัฐ และหนี้สินของรัฐ กล่าวคือเมื่อรัฐผู้สืบสิทธิได้รับเอกราชและอำนาจอธิปไตยกลับคืนมาจากรัฐเดิมจากการที่เคยตกเป็นดินแดนในอาณานิคมหรือเป็นดินแดนที่ตกอยู่ในภาวะทรัสตี ฯลฯ ทำให้เดิมสิ้นสุดการครอบครองดินแดนดังกล่าวเป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิในทรัพย์สินต่าง ๆ ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงซึ่งรวมถึงบรรณาสารของรัฐด้วย เมื่อรัฐได้รับเอกราชใหม่ได้ใช้อำนาจอธิปไตยของตนในดินแดนดังกล่าว บรรดากรรมสิทธิในทรัพย์สินต่าง ๆ ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงจะถูกโอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามรัฐได้รับเอกราชใหม่ ไม่อาจเข้าถือกรรมสิทธิแทนที่ในทรัพย์สินของเอกชนที่มีอยู่ในดินแดนที่ได้รับเอกราช เนื่องจากทรัพย์สินที่จะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิจะต้องเป็นทรัพย์สินที่รัฐเดิมมีกรรมสิทธิอยู่ในดินแดนดังกล่าวเท่านั้น

- กรณี Algeria ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส Algeria จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ บรรดาทรัพย์สินของฝรั่งเศสที่มีอยู่ในดินแดน Algeria รวมทั้งที่ตั้งกองกำลังทหารฝรั่งเศสที่ตั้งอยู่ในดินแดนดังกล่าว จะถูกโอนมายัง Algeria ตามข้อตกลงระหว่างฝรั่งเศสกับอัลจีเรีย (Evain agreement)

- กรณีพม่า ได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร พม่าจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ บรรดาทรัพย์สินของรัฐอาณานิคม (รัฐบาลของพม่าในขณะที่เป็นอาณานิคม) ทั้งทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินและทรัพย์สินของเอกชนที่รัฐบาลอาณานิคมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ รวมทั้งทรัพย์สินของกองกำลังทหารของสหราชอาณาจักรที่ตั้งอยู่ในดินแดนของพม่าจะถูกโอนมายังพม่าภายหลังจากพม่าได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร ตามข้อตกลงระหว่างสหราชอาณาจักรกับพม่า ลงวันที่ 29 สิงหาคม 1947⁶⁹

- กรณีอินเดียได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร อินเดียจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ โดยได้รับโอนเงินสเตอร์ลิงของสหราชอาณาจักรที่มีอยู่ในธนาคารกลางของอินเดียประมาณ 1,160 ล้านดอลลาร์มายังอินเดียภายหลังจากที่อินเดียได้รับเอกราช

⁶⁹United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.38-39.

- กรณี Syria และ Lebanon ล้มเลิกการเป็นรัฐในอาณัติของฝรั่งเศส Syria และ Lebanon จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิ และรับโอนทรัพย์สินของรัฐเดิมรวมทั้งกองทุนของรัฐเดิมซึ่งเป็นของฝรั่งเศสที่มีอยู่ในดินแดน Syria และ Lebanon ไปยังรัฐผู้สืบสิทธิทั้งสองรัฐ โดยพิจารณาจากทรัพย์สินของรัฐเดิมเหล่านั้นว่าตั้งอยู่ในดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิใดก็ให้โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธินั้น⁷⁰

สำหรับการพิจารณาพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม จะโอนมายังรัฐใดรับเอกราชใหม่หรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่าหนี้สินของรัฐเดิมจะไม่โอนมายังรัฐใดรับเอกราชใหม่ เนื่องจากหนี้สินของรัฐเดิมเป็นหนี้สินที่ผูกพันเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น รัฐที่สามซึ่งเป็นรัฐเจ้าหนี้ไม่อาจเรียกร้องให้รัฐใดรับเอกราชใหม่ชำระหนี้สินของรัฐเดิมได้ เพราะรัฐใดรับเอกราชใหม่ไม่ใช่คู่สัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้สินจำนวนดังกล่าวตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ อย่างไรก็ตามรัฐใดรับเอกราชใหม่อาจจะทำความตกลงกับรัฐเดิมในการรับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมเมื่อหนี้สินดังกล่าวเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นเฉพาะดินแดน (Localized debts) หรือเป็นหนี้สินที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนที่ได้รับเอกราชใหม่ ตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ เป็นที่สังเกตว่าหนี้สินของรัฐเดิมที่มีลักษณะทางการเมือง (political debts) และหนี้สินที่เกิดจากสงคราม (war debts) จะไม่โอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากเป็นหนี้สินที่มีลักษณะผูกพันเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ รัฐเดิมโดยแท้และมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนนั้นโดยตรง

- กรณีบราซิลได้ทำสนธิสัญญาสันติภาพกับโปรตุเกส ทำให้บราซิลได้รับเอกราชกลายเป็นรัฐใดรับเอกราชใหม่และอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิมาจากโปรตุเกส ทั้งสองฝ่ายได้ทำความตกลงเกี่ยวกับหนี้สินของรัฐเดิม โดยกำหนดให้บราซิลชำระหนี้สินดังกล่าว สองพันล้านปอนด์สเตอร์ลิง ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ

- กรณีฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิและเป็นรัฐใดรับเอกราชใหม่ได้ตกลงที่จะรับเอกราชหนี้สิน และความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ตามสนธิสัญญาระหว่างสหรัฐอเมริกากับฟิลิปปินส์ ลงวันที่ 4 มิถุนายน 1946 ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ

⁷⁰Ibid., p.41.

- กรณีอินโดนีเซียได้รับเอกราชจากเนเธอร์แลนด์ อินโดนีเซียจึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทิธิซึ่งเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ ได้ปฏิเสธที่จะรับโอนหนี้สินในดินแดนของอินโดนีเซีย ขณะที่เป็นการโอนกรรมของเนเธอร์แลนด์ตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ

- กรณี Algeria ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส Algeria จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทิธิ ซึ่งเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ได้ปฏิเสธที่จะรับโอนหนี้สินของรัฐเดิมในส่วนที่เป็นหนี้สินที่เกิดจากสงคราม (odious debts หรือ war debts) ซึ่งฝรั่งเศสได้เรียกร้องเอาจาก Algeria ⁷¹ เนื่องจากหนี้สินดังกล่าวเป็นหนี้สินที่มีลักษณะผูกพันรัฐเดิมโดยเฉพาะ

ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการสืบทิธิของรัฐเกิดขึ้น บรรดาทรัพย์สินของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงจะถูกโอนมายังรัฐผู้สืบทิธิ ซึ่งเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน เนื่องจากรัฐได้รับเอกราชใหม่ได้รับดินแดนมาจากรัฐเดิมและใช้อำนาจอธิปไตยของตนเหนือดินแดนที่ได้รับเอกราชดังกล่าว รัฐได้รับเอกราชใหม่จึงมีกรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดน หรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐได้รับเอกราชใหม่ รวมทั้งบรรดาสารของรัฐเดิมที่เกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรง เพราะในทางปฏิบัติของรัฐถือว่า บรรดาสารของรัฐเป็นทรัพย์สินของรัฐประเภทหนึ่ง สำหรับหนี้สินของรัฐเดิมจะโอนมายังรัฐได้รับเอกราชใหม่ต่อเมื่อรัฐดังกล่าวได้ทำความตกลงที่จะรับโอนพันธกรณีในหนี้สินเหล่านั้น ตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ ซึ่งหากรัฐได้รับเอกราชใหม่ไม่ยินยอมรับโอนเป็นพันธกรณีในหนี้สินดังกล่าวรัฐที่สามซึ่งเป็นเจ้าหนี้ก็ไม่อาจบังคับให้รัฐที่สามชำระหนี้ได้ตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้น ที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรดาสาร และหนี้สิน ค.ศ. 1983

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวได้วางหลักกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมานในอดีต ซึ่งสามารถแบ่งบทบัญญัติออกเป็นสามส่วนด้วยกัน คือ ทรัพย์สินของรัฐ บรรดาสารของรัฐ และหนี้สินของรัฐ ดังนั้นในการพิจารณาหลักกฎหมายและข้อยกเว้นเมื่อมีการสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่ได้รับเอกราชใหม่ ผู้เขียนจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

⁷¹Ibid., p.92-98.

1. ทรัพย์สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 8 ของอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ.1985 จะเห็นได้ว่าทรัพย์สินของรัฐ ได้แก่ ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของรัฐ เดิมที่มีอยู่ตรงกับบทบัญญัติของกฎหมายภายในของรัฐเดิมว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินของรัฐ สำหรับการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการได้รับเอกราชใหม่ บทบัญญัติในมาตรา 15(1)-(3) ได้วางหลักกฎหมายกรณีดินแดนที่เกิดจากการได้รับเอกราชใหม่กลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่หลาย ๆ รัฐโดยกำหนดให้ อสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนของรัฐได้รับเอกราชใดให้โอนไปยังรัฐได้รับเอกราชนั้น สำหรับอสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ภายนอกดินแดนของรัฐได้รับเอกราช ให้แบ่งไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ต่าง ๆ ตามส่วนที่รัฐได้รับเอกราชเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับในการสร้าง อสังหาริมทรัพย์นั้นตามหลักกฎหมายในเรื่องกรรมสิทธิร่วมโดยอาศัยหลักความยุติธรรม (equity)⁷² มาพิจารณาประกอบ สำหรับสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ใช้ในกิจกรรมหรือเกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐได้รับเอกราชใด โดยตรงให้โอนมายังรัฐได้รับเอกราชนั้น สำหรับสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ใช้เป็นการทั่วไปและไม่เกี่ยวข้องกับดินแดนได้รับเอกราชใดโดยตรงให้โอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ตามสัดส่วนที่รัฐได้รับเอกราชใหม่เหล่านั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับตามหลักกฎหมายในเรื่องกรรมสิทธิร่วม โดยอาศัยหลักในเรื่องความยุติธรรมมาพิจารณาการแบ่งทรัพย์สินของรัฐเดิม ตามสัดส่วนที่รัฐได้รับเอกราชแต่ละรัฐที่จะได้รับทรัพย์สินของรัฐเดิมเหล่านั้น สำหรับกรณีที่ดินแดนได้รับเอกราชกลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่เพียงรัฐเดียว อสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนและ อสังหาริมทรัพย์ที่ตั้งอยู่นอกดินแดนที่เป็นของรัฐเดิม ขณะที่รัฐได้รับเอกราชใหม่เป็นอาณานิคมจะโอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่นั้น สำหรับสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ใช้กิจกรรมในดินแดน หรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐให้โอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

2. บรรณาสารของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 20 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1983 "บรรณาสารของรัฐ" ได้แก่ เอกสารของรัฐ เดิมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น เอกสารที่รับเข้ามาหรือจำหน่ายออกไป ซึ่งเอกสารเหล่านั้นถือว่าเป็น เอกสารของรัฐ ตามกฎหมายภายในของรัฐเดิม โดยรัฐเดิมเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารเหล่านั้น หรือ เอกสารเหล่านั้นได้ถูกเก็บรักษาในลักษณะของบรรณาสารไม่ว่าการเก็บรักษาดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายใดก็ตาม สำหรับการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่กลายมาเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่ บทบัญญัติในมาตรา 28(1) กำหนดให้บรรณาสารของรัฐเดิมที่ใช้ในการบริหาร

⁷²"Vienna Convention on Succession of States in respect of State property, Archives and Debts, 1983," International Legal Materials, 22(1983), p.312-313.

เป็นการทั่วไปในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐ และบรรณาสารของรัฐเดิมที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความสำคัญกับดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐโดยเฉพาะ บรรณาสารเหล่านั้นจะถูกโอนมายังรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่ ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน ในกรณีที่ดินแดนที่ได้รับเอกราชจากรัฐเดิมกลายเป็นรัฐได้รับเอกราชใหม่หลายรัฐ บรรณาสารของรัฐเดิมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารในดินแดนของรัฐได้รับเอกราชใดหรือบรรณาสารของรัฐเดิมที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความสำคัญกับดินแดนรัฐได้รับเอกราชใด บรรณาสารเหล่านั้นจะถูกโอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่นั้นโดยตรงสำหรับบรรณาสารอื่น ๆ ของรัฐเดิมที่ได้ได้ใช้ในทางการบริหารหรือเกี่ยวข้องกับดินแดนในโดยเฉพาะ บรรณาสารเหล่านี้รัฐเดิมกับรับได้รับเอกราชใหม่จะต้องทำความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย⁷³ ตามหลักในเรื่องความยุติธรรม (equity)

3. หนี้สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 33 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1978 "หนี้สินของรัฐ" ได้แก่ ข้อบังคับทางการเงินของรัฐเดิมที่เกิดขึ้นตรงกับกฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐเดิมมีต่อรัฐอื่น หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใดในทางกฎหมายระหว่างประเทศ สำหรับการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการได้รับเอกราชใหม่ บทบัญญัติในมาตรา 38 กำหนดให้หนี้สินของรัฐเดิมไม่โอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ เว้นแต่รัฐได้รับเอกราชใหม่จะได้ทำความตกลงเป็นการเฉพาะ หรือพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินของรัฐเดิมกับดินแดนของรัฐได้รับเอกราชใหม่ โดยพิจารณาจากทรัพย์สิน สิทธิและผลประโยชน์ของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ⁷⁴ ดังนั้นหลักกฎหมายที่ปรากฏในมาตรา 38 นี้ จึงได้แก่ หลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ โดยรัฐผู้สืบสิทธิไม่รับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม (non-passing)⁷⁵ และหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในมาตรา 38 ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐได้รับเอกราชใหม่เกี่ยวกับการโอนหนี้สินของรัฐว่าหนี้สินของรัฐประเภทใดที่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิและหนี้สินของรัฐประเภทใดบ้างที่ไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ ในทางปฏิบัติจึงต้องพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐ ซึ่งส่วนมากแล้วหนี้สินของรัฐที่มีลักษณะทางการเมือง (political debts) จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิเนื่องจากเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นและมีการผูกพันเป็นการเฉพาะบุคคลโดยแท้ อีกทั้งหนี้สินดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐโดยตรง

⁷³Ibid., p.318-319.

⁷⁴Ibid., p.323.

⁷⁵United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.104.

2.4 หลักการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการเข้ามารวมกัน

การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการรวมกันนั้น เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ จะเห็นว่าได้แก่กรณีของรัฐมากกว่าสองรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยของตนเองอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเราเรียกว่า "รัฐเดิม" ได้ทำการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเหล่านั้นเข้าด้วยกัน ทำให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปทั้งหมด จากการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกันดังกล่าวกลายเป็นรัฐเพียงรัฐเดียว ซึ่งเราเรียกว่า "รัฐผู้สืบสิทธิ" โดยรัฐผู้สืบสิทธินี้จะเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ อันเกิดจากการรวมอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกัน กลายเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐ ผู้สืบสิทธิเพียงอำนาจอธิปไตยเดียว โดยนักกฎหมายระหว่างประเทศ เรียกว่า การสืบสิทธิของรัฐ

2.4.1 ลักษณะของดินแดนที่เกิดจากการเข้ามารวมกัน

การสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากเข้ามารวมกัน มีบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันสองฝ่ายได้แก่ รัฐที่เข้ามารวมกันฝ่ายหนึ่ง (รัฐเดิม) กับรัฐที่เกิดจากการรวมดินแดนเข้าด้วยกัน (รัฐผู้สืบสิทธิ) อีกฝ่ายหนึ่ง โดยรัฐเดิมที่เข้ามารวมกันนั้นต่างก็เป็นรัฐ และมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองมาก่อนวันที่ทำการรวมรัฐ เมื่อรัฐเดิมได้ทำการรวมดินแดนของรัฐแต่ละรัฐเข้าด้วยกันกลายเป็นรัฐผู้สืบสิทธิเพียงรัฐเดียว อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบสิทธิซึ่งเกิดจากการรวมอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกัน กลายเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบสิทธิเพียงอำนาจอธิปไตยเดียว ซึ่งการรวมดินแดนดังกล่าวเป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐไปทั้งหมด ในขณะที่รัฐผู้สืบสิทธิอาจกลายเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากการรวมรัฐ เช่นการรวมดินแดนเอลซาวาดอร์ นิการากัว และฮอนดูรัสเป็น "The Greater Republic of Central America" ในปี ค.ศ. 1985⁷⁶ เป็นเหตุให้เอลซาวาดอร์ นิการากัว และฮอนดูรัส สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปทั้งหมด โดยมี The Greater Republic of Central America เป็นรัฐผู้สืบสิทธิที่เกิดขึ้นมาใหม่จากการรวมรัฐ หรืออาจเป็นกรณีของรัฐที่ยังคงความเป็นรัฐอยู่ต่อไป เช่นเดิมภายหลังการรวมรัฐ ซึ่งการรวมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการรวมดินแดนซึ่งในทางปฏิบัติของรัฐมีทั้งการผนวกดินแดน เช่นกรณีสหรัฐอเมริกาคืนคืนดินแดน Hawaii - กรณี ฝรั่งเศสผนวกดินแดน Algeria และ

⁷⁶United Nations. "Succession of States in respect in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.254.

Madagascar กรณีสหราชอาณาจักรผนวกดินแดน Upper Burma ในปีค.ศ.1885 และผนวกดินแดน Boer Republic ในปี ค.ศ.1900 กรณีญี่ปุ่นผนวกดินแดนเกาหลี ค.ศ.1910⁷⁷ และการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอด เช่น การรวม Duchy of Courland's เข้าร่วมกับรัสเซียในปี ค.ศ.1795⁷⁸ การรวมสหราชอาณาจักรกับ Hanover ในระหว่างปี ค.ศ.1714 และปี ค.ศ.1837⁷⁹ กรณีเช่นนี้รัฐที่ถูกรวมดินแดน (รัฐเดิม) เข้ากับดินแดนของอีกรัฐหนึ่ง (รัฐผู้สืบทอด) จะสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปทั้งหมด จากการรวมดินแดน และการรวมอำนาจอธิปไตยเข้าด้วยกันกับรัฐผู้สืบทอด โดยรัฐผู้สืบทอดจะได้รับดินแดนเพิ่มขึ้นและทำการรวมอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้ากับอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทอด และขยายการใช้ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทอดไปยังดินแดนของรัฐเดิม หรืออาจเป็นการรวมอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกัน โดยไม่ได้เป็นการสร้างรัฐขึ้นมาใหม่ เช่น การรวมรัฐระหว่างอียิปต์และซีเรียเป็น "United Arab Republic" ในปี ค.ศ.1958 หรือ การรวมรัฐระหว่าง Tanganyika กับ Zanzibar เป็น "United Republic of Tanzania" ในปี ค.ศ.1964⁸⁰ กรณีเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการสร้างรัฐขึ้นมาใหม่ หรือเป็นการรวมรัฐที่เป็นการรวมดินแดน แต่เป็นการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกันโดยใช้ชื่อของรัฐใหม่แทนชื่อของรัฐเดิมและจะไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองของรัฐให้แตกต่างไปจากรูปแบบการปกครองของรัฐเดิม ดังนั้นการรวมรัฐที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะใดก็ตาม ผู้สืบทอดถือว่าเป็นการรวมรัฐซึ่งเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศเข้าด้วยกันทั้งหมดได้แก่ดินแดนอำนาจอธิปไตย ประชากรให้เหลือเพียงบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศเพียงบุคคลเดียว ซึ่งการรวมรัฐเช่นนี้มีผลต่อพันธกรณีของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

⁷⁷"Taking Reichs Seriously : German Unification and the Law of State Succession," Havard Law Review 104(1990) : 588-606.

⁷⁸Robert L. Bledoe and Boleslaw A. Boczek, The International Law Dictionary, p.145.

⁷⁹United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.254.

⁸⁰Ibid., p.254-258.

2.4.2 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา นอกจากจะต้องทำการพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978 แล้วยังต้องพิจารณาจากความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐอีกด้วย เนื่องจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1978 ฉบับดังกล่าวได้มีการประมวลแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีตเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐในสนธิสัญญา มาพิจารณาประกอบการร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแน่นอนมากขึ้น ดังนั้นในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ผู้เขียนจึงได้แบ่งการพิจารณาออกเป็นสองส่วนคือ แนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐกับหลักกฎหมาย และขอยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978 โดยจะได้อธิบายหลักกฎหมายว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญากรณีที่มีการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการรวมรัฐ

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

จากการพิจารณาแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญาจะเห็นได้ว่า ได้รับอิทธิพลมาจากสำนักปรัชญาสองสำนักได้แก่ สำนักสัจนิยม (Realistic) และสำนักอุดมคตินิยม (Idealistic) โดยได้ใช้หลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีของรัฐ เดิมไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ และได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภทคือ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล (personal treaties) กับสนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดน (real treaties) โดยสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลประกอบไปด้วยสนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมือง (political treaties) เช่น สนธิสัญญาพันธมิตร สนธิสัญญาให้ความช่วยเหลือทางด้านทหาร สนธิสัญญายอมให้มีการตั้งกองกำลังทหารในดินแดน ฯลฯ กับสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political treaties) ซึ่งพันธกรณีที่เกิดขึ้นจากสนธิสัญญาเหล่านี้จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ จึงใช้บังคับกับคู่สัญญาเท่านั้นตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ เว้นแต่รัฐผู้สืบสิทธิจะได้แสดงเจตนายอมรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวมาจากรัฐเดิม

- กรณี Texas รวมรัฐเข้ากับสหรัฐอเมริกาในปี 1845 สหรัฐอเมริกาอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิสนธิสัญญาของ Texas ที่ใช้บังคับก่อนที่จะรวมรัฐเข้ากับสหรัฐจะสิ้นสุดการใช้บังคับเมื่อ Texas ได้รวมดินแดนเข้ากับสหรัฐอเมริกา

- กรณีฮิยิปต์รวมรัฐกับซีเรียเข้าด้วยกันกลายเป็นสหพันธรัฐอาหรับ (United Arab Republic) เมื่อปี 1958 United Arab Republic จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิที่กำหนดให้สนธิสัญญาของรัฐเดิมทั้งสองคือ ฮิยิปต์ และซีเรีย ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเฉพาะดินแดนของรัฐเดิมภายหลังการรวมรัฐ จึงเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทิธิที่จะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิม

- กรณี Tanganyika รวมรัฐกับ Zanzibar เข้าด้วยกันในปี 1964 กลายเป็น United Republic of Tanzania ซึ่งอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิที่กำหนดให้สนธิสัญญาของรัฐเดิมแต่ละรัฐยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป เฉพาะดินแดนที่สนธิสัญญาดังกล่าวใช้บังคับก่อนการรวมรัฐ เช่นเดียวกับกรณีของ United Arab Republic ข้างต้น ⁸¹

สำหรับสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดน (real treaties หรือ dispositive treaties หรือ localized treaties) เป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนโดยเฉพาะ ในทางปฏิบัติของรัฐได้แก่ สนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดน (frontier fixation) และสนธิสัญญาที่ก่อให้เกิดภาระจำยอมมาให้กับดินแดน เช่น สนธิสัญญาที่กำหนดเส้นทางเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ สนธิสัญญาที่กำหนดให้ดินแดนเป็นเขตปลอดคก้างทหาร ฯลฯ ⁸² สนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิเสมอ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดน เป็นสำคัญด้วยเหตุนี้พันธกรณีที่เกิดจากสนธิสัญญาดังกล่าว จึงโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน แม้ว่ารรัฐผู้สืบทิธิจะเป็นรัฐเกิดจากการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมทั้งหมดเข้าด้วยกันเป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไป ซึ่งถือได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ (rebus sic stantibus) แต่เนื่องจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนนี้อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญการเปลี่ยนแปลงรัฐที่ใช้อำนาจอธิปไตยปกครองในดินแดนไม่ได้ทำให้ดินแดนซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในสนธิสัญญาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดินแดนดังกล่าวก็ยังคงเป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์เดิมและไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิศาสตร์อย่างมากจนถึงขนาดที่ไม่มีดินแดนนั้นอยู่อีกต่อไป ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนของรัฐเดิมที่เข้ามารวมกันไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิศาสตร์อย่างสำคัญจนทำให้สนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญจนไม่อาจใช้บังคับสนธิสัญญาดังกล่าวต่อไปได้ พันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนจึงโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิเสมอเพราะพันธกรณีดังกล่าวติดตามไปกับดินแดน (run with the land)

⁸¹Ibid., p.254-256.

⁸²O' Connell, International Law, p.370.

- กรณี Free Zones Cases เมื่อฝรั่งเศสได้ผนวกดินแดนรัฐ Sardinia ฝรั่งเศสจึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทอดจาก Sardinia จึงต้องรับโอนสนธิสัญญา Turin (Treaty of Turin) ที่จัดทำขึ้นระหว่าง Switzerland กับ Sardinia เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับเส้นเขตแดนของทั้งสองประเทศ และข้อจำกัดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีศุลกากรในเขต St.Gingolphy และ Gex สนธิสัญญาดังกล่าวจึงเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน เพราะอาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญฝรั่งเศส จึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวเมื่อผนวกดินแดน Sardinia ⁸³

- กรณีการรวมกับประเทศ Tanganyika และ Zanzibar เข้าด้วยกันในปี 1964 กลายเป็น United Republic of Tanzania ได้แสดงเจตนารมณ์ยืนยันสนธิสัญญาที่กำหนดเส้นเขตแดนของทั้งสองประเทศจะไม่ได้รับผลกระทบจากการรวมประเทศ ⁸⁴ เนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนและอาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ เมื่อ United Republic of Tanzania เป็นผู้สืบทอดในดินแดนที่เกิดจากการรวมดินแดนของทั้งสองประเทศ พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจึงโอนมายัง United Republic of Tanzania

จากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เว้นแต่รัฐผู้สืบทอดซึ่งเกิดจากการรวมรัฐเข้าด้วยกันจะได้แสดงเจตนารมณ์รับโอนพันธกรณีดังกล่าว สำหรับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน รัฐผู้สืบทอดจะต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวเสมอ

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978

เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าการนำเอาหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาพิจารณาเป็นหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น และยังสามารถนำเอาหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐกับการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ มาเป็นหลัก

⁸³Ibid., p.374.

⁸⁴United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.203.

เกณฑ์สำคัญในการพิจารณาว่าพันธกรณีในสนธิสัญญาประเภทใด ที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิและพันธกรณีใดที่จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ สำหรับทบัตัญติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978 ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการเข้ามารวมกัน โดยได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภท คือ สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล

เมื่อพิจารณาจากทบัตัญติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าการวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล เมื่อมีการสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการเข้ามารวมกันในมาตรา 31 โดยกำหนดให้พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐเดิม เว้นแต่ รัฐผู้สืบทิธิจะได้ทำความตกลงกับรัฐคู่สัญญาอื่น ๆ ในสนธิสัญญาเป็นประการอื่นหรือหากปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้ เป็นประการอื่น หรือปรากฏจากสนธิสัญญาว่าหากใช้บังคับสนธิสัญญาต่อไปจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในทางปฏิบัติ⁸⁵ ซึ่งหลักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 31 นี้ได้แก่ หลักความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (*ipso jure continuity*) หลักความยินยอมของรัฐ (*res inter alios acta*) และหลักการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ (*resbus sic stantibus*) เป็นที่สังเกตว่าการที่ทบัตัญติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ.1978 กำหนดให้สนธิสัญญาของรัฐเดิมยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเฉพาะในดินแดนของรัฐเดิม เนื่องจากเป็นกรณีของรัฐเดิมหลาย ๆ รัฐทำความตกลงที่จะรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยเข้าด้วยกันกลายเป็นรัฐผู้สืบทิธิใหม่ขึ้นมาแทนที่รัฐเดิมทั้งหมด หรือเป็นกรณีของรัฐเดิมหลาย ๆ รัฐทำความตกลงที่จะเข้ามารวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยเข้าด้วยกัน โดยไม่กลายเป็นรัฐขึ้นใหม่แต่การรวมดังกล่าวมีเพียงรัฐเดิมเพียงรัฐเดียวที่ยังคงอยู่ ซึ่งกลายเป็นรัฐผู้สืบทิธิ ดังนั้นรัฐเดิมทั้งหลายที่เข้ามารวมกันนี้จึงสิ้นสุดความเป็นรัฐไป จากการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่มีมายังรัฐผู้สืบทิธิ ซึ่งแตกต่างกับกรณีของรัฐเดิมสูญเสียดินแดนและอำนาจอธิปไตยจากการผนวกดินแดนหรือการใช้กำลังบังคับซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดน การรวมดินแดนกรณีดังกล่าวจึงเป็นการกระทำของรัฐผู้สืบทิธิเพียงฝ่ายเดียว อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมจึงสิ้นสุดไปเมื่อรัฐเดิมสูญเสียดินแดนให้กับรัฐผู้สืบทิธิ

⁸⁵"Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978", American Journal of International Law, p.982.

ด้วยเหตุนี้การรวมรัฐในมาตรา 31 จึงเป็นการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกัน โดยการทำความตกลงซึ่งกันและกันอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม จึงมิได้สิ้นสุดลงไปเหมือนกรณีการโอนดินแดนบางส่วน หรือการแยกดินแดนของรัฐ หรือการผนวกดินแดนแต่เป็นกรณีที่อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมตั้งแต่สองรัฐรวมเข้าด้วยกันกลายเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทอด ดังนั้นเมื่ออำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมมิได้สิ้นสุดลงไป รัฐผู้สืบทอดจึงต้องผูกพันพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลของรัฐเดิมต่อไปเมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น ซึ่งหลักกฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ ในอดีตจะต้องใช้บังคับตลอดทั้งดินแดนของรัฐซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ในมาตรา 29 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยสนธิสัญญา ค.ศ.1969 ("Unless a different intention appears from the treaty or is otherwise established, a treaty is binding upon each party in respect of its entire territory".)

สำหรับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดโดยการทำความประกาศฝ่ายเดียว หรือการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด บทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ.1978 มาตรา 8 และมาตรา 9⁸⁶ ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวว่าจะไม่มีผลผูกพันรัฐที่สาม หากรัฐที่สามไม่ได้แสดงเจตนาที่จะยินยอมให้มีการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดผูกพันตนเองตามหลัก *res inter alios acta* ดังนั้นรัฐที่แสดงเจตนารมณ์ที่ยอมรับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอด จึงต้องผูกพันตนเองจากการแสดงเจตนายินยอมนั่นเอง ซึ่งอาจจะผูกพันเฉพาะรัฐผู้สืบทอด ในกรณีการทำความประกาศฝ่ายเดียวหรืออาจจะผูกพันทั้งรัฐผู้สืบทอด และรัฐเดิมในกรณีการทำความตกลงโอนสนธิสัญญา

2. สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าการวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนไว้ในมาตรา 11 และมาตรา 12 โดยได้แบ่งสนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดนออกเป็นสองลักษณะด้วยกันคือ สนธิสัญญาที่ก่อตั้งเขตแดน (Boundary regime) กับสนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบดินแดนอื่น (other territorial regimes)⁸⁷ และกำหนดให้สนธิสัญญาในลักษณะเหล่านี้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด ซึ่งบทบัญญัติ

⁸⁶Ibid., p.974.

⁸⁷Ibid., p.975.

ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่เข้ามารวมกันนั้นไม่เป็นเหตุให้สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนสิ้นสุดการใช้บังคับ อีกทั้งการสืบทอดของรัฐด้วยการรวมดินแดนมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการสืบทอดของรัฐในประเภทอื่นเนื่องจากเป็นกรณีของรัฐเดิมตั้งแต่สองรัฐขึ้นไปเข้ามารวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเหล่านั้นเข้าด้วยกัน กลายเป็นดินแดนของรัฐด้วยการรวมดินแดนมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการสืบทอดของรัฐในประเภทอื่น เนื่องจากเป็นกรณีของรัฐเดิมตั้งแต่สองรัฐขึ้นไปเข้ามารวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเหล่านั้นเข้าด้วยกัน กลายเป็นดินแดนของรัฐผู้สืบทอดเพียงรัฐเดียว และมีอำนาจอธิปไตยเพียงอำนาจอธิปไตยเดียว ดังนั้นอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเหล่านั้นจึงมิได้สิ้นสุดลงในดินแดนที่ถูกรวมเข้าด้วยกัน แต่อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเหล่านั้นถูกรวมเข้าด้วยกันให้กลายเป็นอำนาจอธิปไตยเดียว ซึ่งมีรัฐผู้สืบทอดเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยดังกล่าวด้วยเหตุนี้เมื่อรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่เกิดจากการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกัน ภาระผูกพันที่มีอยู่เดิมในดินแดนที่เข้ามารวมกันจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินที่กำหนดให้ภาระที่ติดพันอยู่ในดินแดนจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเสมอ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐก็ตาม (*res transit cum suo onere*) หรือหลักในเรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน (*nemo plus juris transferre quam ipse habet*) อย่างไรก็ตาม หากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนของรัฐเดิมเป็นสนธิสัญญาที่กำหนดให้มีการตั้งกองกำลังทหารต่างชาตินในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ รัฐผู้สืบทอดสามารถปฏิเสธไม่ยอมรับพันธกรณีในสนธิสัญญาเช่นว่านี้มายังรัฐผู้สืบทอดได้ ตามมาตรา 12(3) ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978⁸⁸ เพราะมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับทางการเมืองอย่างแท้จริงและหากยอมให้พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวโอนมายังรัฐผู้สืบทอดซึ่งเป็นรัฐที่เกิดจากการรวมดินแดนของรัฐเดิมเข้าด้วยกัน อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงปลอดภัยในดินแดนของรัฐผู้สืบทอดได้ด้วยเหตุนี้สนธิสัญญาที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหาร จึงไม่โอนมายังรัฐผู้สืบทอดเมื่อมีการรวมรัฐเกิดขึ้น

ดังนั้นเมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้นจากการรวมดินแดนของรัฐตั้งแต่สองรัฐเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะการรวมดินแดนดังกล่าวจะเป็นการสร้างรัฐขึ้นมาใหม่หรือไม่ก็ตาม พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมจะยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป ตามหลักความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (*ipso jure continuity*) เว้นแต่จะปรากฏรัฐผู้สืบทอดได้ทำความตกลงกับรัฐคู่สัญญาเป็นประการอื่น หรือจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นประการอื่น หรือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่าง

⁸⁸Ibid., p.975.

สำคัญในการปฏิบัติตามสนธิสัญญา (ตรงกับหลักการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยสนธิสัญญา ค.ศ.1969 (resbus sic stantibus) ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สนธิสัญญาสิ้นสุดการใช้บังคับต่อไป) ขณะเดียวกันการขยายการใช้บังคับสนธิสัญญาไปตลอดทั้งดินแดนของรัฐผู้สืบทอด รัฐผู้สืบทอดต้องแจ้งความจำนงไปยังรัฐคู่สัญญาต่าง ๆ ในสนธิสัญญาเพื่อให้รัฐเหล่านั้นให้ความยินยอม ตามหลักในเรื่องความยินยอม (res inter alios acta) ตามมาตรา 31 และมาตรา 32 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ.1978 ขณะเดียวกันการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดเกี่ยวกับการทำคำประกาศฝ่ายเดียว หรือการทำ ความตกลงโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมจะมีผลผูกพันเฉพาะรัฐที่ได้แสดงเจตนาที่จะยอมผูกพันตนเองจากการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดตามหลักความยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) ตามมาตรา 8 และมาตรา 9 สำหรับพันธกรณีในสนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดนซึ่งได้แก่สนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดน ตามมาตรา 11 และสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนอื่นตามมาตรา 12 พันธกรณีดังกล่าวจะโอนมายังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน (res transit cum suo onere) ยกเว้นสนธิสัญญาก่อตั้งระบบดินแดนอื่นที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารในดินแดนของรัฐผู้สืบทอด พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจะไม่โอนมายังรัฐผู้สืบทอด ตามมาตรา 12(3)

2.4.3 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน นอกจากจะต้องพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน ค.ศ.1983 แล้ว ยังจะต้องพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีตเนื่องจากการพิจารณา ขร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐ ทางคณะกรรมการวิชาการขร่างกฎหมาย (ILC) ได้นำแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐดังกล่าวมาพิจารณาประกอบการขร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐ ด้วยเหตุนี้ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน ผู้เขียนจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ กับหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนี้สิน ค.ศ.1983 โดยจะพิจารณาหลักกฎหมายเฉพาะกรณีการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการรวมรัฐ

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ จะเห็นได้ว่ามีการนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ และทรัพย์สินมาพิจารณาการสืบสิทธิของรัฐในสวนทรัพย์สินของรัฐ และหนี้สินของรัฐ กล่าวคือเมื่อรัฐผู้สืบสิทธิเป็นรัฐที่ได้รับดินแดนมาจากรัฐเดิมด้วยการ รวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่มีอยู่ทั้งหมด โดยกลายเป็นรัฐผู้สืบสิทธิขึ้นมาใหม่ หรือไม่ได้กลายเป็นรัฐผู้สืบสิทธิขึ้นมาใหม่ หรือไม่ได้กลายเป็นรัฐผู้สืบสิทธิขึ้นมาใหม่ กรณีที่รัฐผู้สืบสิทธิได้รับดินแดนของรัฐเดิมทั้งหมดเข้ามาเป็นดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิโดยรัฐผู้สืบสิทธิจะเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของตนเข้าไปในดินแดนของรัฐเดิมนั้นอาจเกิดขึ้นจากการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบสิทธิเข้าด้วยกันโดยความยินยอมของรัฐเดิม อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบสิทธิจึงเกิดจากการรวมอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบสิทธิ หรืออาจเกิดจากการกระทำของรัฐผู้สืบสิทธิเพียงฝ่ายเดียวในการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมมาจากรัฐเดิม อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบสิทธิจึงไม่ได้เกิดจากการรวมอำนาจอธิปไตยดังเช่นกรณีแรก แต่เป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบสิทธิเพียงฝ่ายเดียว ขยายเข้าไปยังดินแดนของรัฐเดิม ซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบสิทธิในดินแดนของรัฐเดิมทั้งสองกรณี ทำให้บรรดาทรัพย์สินต่าง ๆ ที่รัฐเดิมมีกรรมสิทธิ์อยู่ ถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากรัฐผู้สืบสิทธิได้รับดินแดนมาจากรัฐเดิมทั้งหมด ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

- กรณีการรวมรัฐระหว่างอียิปต์และซีเรีย ในปี 1958 กลายเป็น United Arab Republic ทรัพย์สินของรัฐเดิมทั้งสองจะกลายเป็นทรัพย์สินของ United Arab Republic เนื่องจากเป็นรัฐผู้สืบสิทธิของอียิปต์และซีเรีย ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

- กรณีการรวมรัฐระหว่าง Tanganyika และ Zanzibar ในปี 1964 กลายเป็น United Republic of Tanzania ทรัพย์สินของรัฐเดิมทั้งสองจะกลายเป็นทรัพย์สินของ United Republic of Tanzania เนื่องจาก เป็นรัฐผู้สืบสิทธิของ Tanganyika และ Zanzibar ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

- กรณี Texas รวมดินแดนเข้ากับสหรัฐอเมริกา บรรดาทรัพย์สินของ Texas จะถูกโอนไปเป็นทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นรัฐผู้สืบสิทธิตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

สำหรับการพิจารณาพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมที่สิ้นสุดความเป็นรัฐ เนื่องจากการรวมดินแดนของรัฐเดิมทั้งหมด แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐเห็นว่า หนี้สินของรัฐโดยทั่วไปแล้วเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐเดิมกับรัฐที่สามเท่านั้น ซึ่งเป็นหนี้สินเฉพาะบุคคลตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ รัฐที่สามซึ่งเจ้าหนี้สามารถเรียกร้องได้แก่เพียงเฉพาะรัฐเดิมที่เป็นคู่สัญญาเท่านั้น แต่เนื่องจากรัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปทั้งหมดด้วยการรวมดินแดน กรณีดังกล่าวแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐเห็นว่า รัฐผู้สืบทอดสิทธิจะต้องรับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดสิทธิได้รวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม เข้ามายังรัฐผู้สืบทอดสิทธิทั้งหมด สิทธิและหน้าที่ซึ่งเกิดจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม จึงถูกรวมเข้าไปยังรัฐผู้สืบทอดสิทธิด้วย ดังนั้นเมื่อรัฐผู้สืบทอดสิทธิได้รับโอนทรัพย์สินของรัฐเดิมจึงต้องรับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมด้วย ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน สิทธิ กล่าวคือ ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน (*nemo plus juris transferre quam ipse habet*) หรือ ภาระที่เกิดกับทรัพย์สินย่อมติดตามทรัพย์สินนั้นไปเสมอ (*res transit cum suo onere*)⁸⁹

- กรณีสหพันธรัฐมาลายา ได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักรและได้รวมดินแดน Sabah กลายเป็นประเทศมาเลเซีย ในปี 1963 และได้รับโอนพันธกรณีในหนี้สินของสหพันธรัฐมาลายา และ Sabah มายังมาเลเซีย เนื่องจากมาเลเซียเป็นรัฐผู้สืบทอดสิทธิของสหพันธรัฐมาลายา และ Sabah

- กรณีการรวมรัฐระหว่างอียิปต์และซีเรียในปี 1958 กลายเป็น United Arab Republic และได้ตกลงที่รับเอาพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมทั้งสองมายัง United Arab Republic ภายหลังการรวมรัฐเนื่องจาก United Arab Republic เป็นรัฐผู้สืบทอดสิทธิของอียิปต์ และซีเรีย⁹⁰

ด้วยเหตุนี้เมื่อรัฐผู้สืบทอดสิทธิได้รับดินแดนมาจากรัฐเดิมทั้งหมด ทรัพย์สินและหนี้สินของรัฐเดิมจะถูกโอนมายังรัฐผู้สืบทอดสิทธิโดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน สิทธิ กล่าวคือ เมื่อรัฐผู้สืบทอดสิทธิได้รับดินแดนและกรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐเดิม ก็ต้องรับพันธกรณีในหนี้สินของรัฐที่มีอยู่ในดินแดนนั้น (*res transit cum suo onere*)

⁸⁹United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.105.

⁹⁰Ibid., p.107.

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดสิทธิรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนังสือ ค.ศ. 1983

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติ ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัตินี้ได้วางหลักกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีตซึ่งสามารถแบ่งบทบัญญัติออกเป็นสามส่วนด้วยกัน คือ ทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสารของรัฐ และหนังสือของรัฐ ดังนั้นในการพิจารณาหลักกฎหมายและข้อยกเว้นเมื่อมีการสืบทอดสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการรวมรัฐ ผู้เขียนจึงขอแบ่งการพิจารณาออกเป็นสามส่วนด้วยกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทรัพย์สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 8 ของอนุสัญญากรุงเวียนนามาว่าด้วยการสืบทอดสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่า "ทรัพย์สินของรัฐ" ได้แก่ ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของรัฐเดิมที่มีอยู่ ตรงกับบทบัญญัติของกฎหมายภายในของรัฐเดิม เพื่อพิจารณาว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินของรัฐที่จะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด สำหรับการสืบทอดสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการรวมรัฐ บทบัญญัติในมาตรา 16 กำหนดให้ ทรัพย์สินของรัฐเดิมทั้งอสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมและสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิม โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเมื่อมีการสืบทอดสิทธิของรัฐเกิดขึ้น⁹¹ ซึ่งทรัพย์สินของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามมาตรา 16 นี้ได้แก่ ทรัพย์สินของรัฐเดิมทุกประเภท ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะตั้งอยู่ในดินแดนของรัฐเดิม หรืออยู่ภายนอกดินแดนของรัฐเดิม ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน กล่าวคือ เมื่อรัฐผู้สืบทอดได้รับดินแดนมาจากรัฐเดิม โดยรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้ากับดินแดน และอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทอด บรรดาทรัพย์สินต่าง ๆ ของรัฐเดิมจะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนของรัฐเดิมที่มีการสืบทอดสิทธิของรัฐเกิดขึ้น

2. บรรณาสารของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 20 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดสิทธิของรัฐ ค.ศ. 1983 "บรรณาสารของรัฐ" ได้แก่ เอกสารของรัฐเดิมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นเอกสารที่รับเข้ามาหรือจำหน่ายออกไป ซึ่งเอกสารเหล่านี้ตามกฎหมายภายในของรัฐเดิมถือว่าเป็นเอกสารของรัฐ โดยรัฐเดิมเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารเหล่านั้น

⁹¹"Vienna Convention on Succession of States in respect of State Property, Archives and Debts, 1983," International Legal Materials, p.313-314.

หรือเอกสารเหล่านั้นถูกเก็บรักษาในลักษณะของบรรณาสาร ไม่ว่าจะการเก็บรักษาดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายใดก็ตามสำหรับการสืบสิทธิของรัฐ ในดินแดนที่เกิดจากการรวมรัฐ บทบัญญัติในมาตรา 29 กำหนดให้ บรรณาสารของรัฐเดิมโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ เมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้น⁹² ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน เช่นเดียวกับกรณีการโอนทรัพย์สินของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบสิทธิ

3. หนี้สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 33 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1983 "หนี้สินของรัฐ" ได้แก่ ข้อบังคับทางการเงินของรัฐเดิมที่เกิดขึ้นตรงกับกฎหมายระหว่างประเทศ สำหรับการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการรวมรัฐ บทบัญญัติในมาตรา 39 กำหนดให้หนี้สินของรัฐเดิมโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิ เมื่อมีการสืบสิทธิรัฐเกิดขึ้น⁹³ เป็นที่สังเกตว่าบทบัญญัติในมาตรา 39 กำหนดให้หนี้สินของรัฐเดิมโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิโดยอัตโนมัติทันทีที่มีการสืบสิทธิของรัฐด้วยการรวมรัฐ ทั้ง ๆ ที่หนี้สินของรัฐเดิมเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นผูกพันเฉพาะคู่สัญญา ซึ่งได้แก่รัฐเดิมและรัฐที่สาม ตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ แต่เมื่อพิจารณาลักษณะการสืบสิทธิของรัฐ จะเห็นได้ว่า รัฐเดิมได้สิ้นสุดความเป็นรัฐไปทั้งหมดรวมทั้งอำนาจอธิปไตยของตนโดยถูกรวมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของรัฐผู้สืบสิทธิ ดังนั้นเมื่อรัฐผู้สืบสิทธิได้รับดินแดนของรัฐเดิมมาทั้งหมดหนี้สินของรัฐเดิมย่อมต้องโอนมายังรัฐผู้สืบสิทธิด้วย ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน (*res transit cum suo onere*)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่สังเกตว่าการรวมรัฐตามบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1983 จะต้องเป็นกรณีการรวมรัฐด้วยความยินยอมของรัฐเท่านั้น การรวมรัฐด้วยความไม่ยินยอมของรัฐเดิม เช่นการใช้กำลังเพื่อทำการรวมรัฐไม่อยู่ในความมุ่งหมายของบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1983

⁹²Ibid., p.320.

⁹³Ibid., p.324.

2.5 หลักการสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการแยกดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม

การสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการแยกดินแดนบางส่วนออกจากรัฐเดิม เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐได้แก่ กรณีที่รัฐหนึ่งซึ่งมีความเป็นรัฐ และอำนาจอธิปไตยของตนเองอย่างสมบูรณ์ได้ถูกแยกดินแดนออกเป็นบางส่วนในภายหลัง ซึ่งดินแดนที่แยกออกจากรัฐนั้นได้มาเป็นรัฐใหม่ ในทางกฎหมายระหว่างประเทศและมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง จึงอยู่ในฐานะของ "รัฐผู้สืบทิธิ" ในขณะที่รัฐที่ถูกดินแดนบางส่วนนั้นได้แยกออกมาเป็นรัฐใหม่อยู่ในฐานะของ "รัฐเดิม" ซึ่งการแยกดินแดนของรัฐผู้สืบทิธิดังกล่าว ไม่เป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไป เพียงแต่เป็นเหตุให้รัฐเดิมมีดินแดนลดน้อยลงขอบเขตการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมจึงลดน้อยลงตามขนาดของดินแดนที่เหลืออยู่ เนื่องจากการที่รัฐเดิมได้สิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของรัฐผู้สืบทิธิที่ได้แยกออกไป อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่าแม้ว่ารัฐผู้สืบทิธิจะได้แยกตัวออกจากรัฐเดิม และได้กลายเป็นรัฐใหม่อย่างสมบูรณ์โดยมีอำนาจอธิปไตยของตนเอง แต่รัฐผู้สืบทิธินั้นเองก็เคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับรัฐเดิมมาก่อนโดยมีดินแดนร่วมกัน และการใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกัน เมื่อรัฐผู้สืบทิธิแยกดินแดนออกจากรัฐเดิมกลายเป็นรัฐใหม่ การมีอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทิธิแม้ว่าจะเกิดขึ้นมาใหม่เนื่องจากการแยกดินแดนจากรัฐเดิม แต่ก็มิพื้นฐานทางกฎหมายมาจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดผลทางพันธกรณีระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทิธิ ดังที่จะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

2.5.1 ลักษณะของดินแดนที่เกิดจากการแยกดินแดนบางส่วนจากรัฐเดิม

การสืบทิธิของรัฐในดินแดนที่เกิดมาจากการแยกดินแดนบางส่วนจากรัฐเดิม มีบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันสองฝ่ายได้แก่ รัฐที่สูญเสียดินแดนฝ่ายหนึ่ง (รัฐเดิม) กับรัฐใหม่ที่เกิดมาจากการแยกดินแดนอีกฝ่ายหนึ่ง (รัฐผู้สืบทิธิ) โดยรัฐที่แยกดินแดนออกมานั้นเคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับรัฐเดิมมาก่อน กล่าวคือ มีดินแดนร่วมกันกับรัฐเดิมมาก่อนและมีการใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกันกับรัฐเดิม มิใช่เกิดจากการเป็นดินแดนที่เคยมีอำนาจอธิปไตยมาก่อนและสิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตย หรือถูกจำกัดการใช้อำนาจอธิปไตยสืบเนื่องมาจากการตกอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐที่ทำการปกครองดังเช่น กรณีรัฐได้รับเอกราชใหม่ การสืบทิธิของรัฐในกรณีที่เกิดจากการแยกดินแดนบางส่วนออกจากรัฐเดิมกลายเป็นรัฐใหม่และมีอำนาจอธิปไตยของตนเองอย่างสมบูรณ์นั้นไม่เป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงทั้งหมด เพียงแต่ทำให้รัฐเดิมสูญเสียดินแดนและการใช้อำนาจอธิปไตยของตนเองไปบางส่วน เช่น กรณีการแยกดินแดนของเบลเยียมออกจากเนเธอร์แลนด์ในปี ค.ศ. 1830 หรือกรณีการแยกดินแดนของคิวบาออกสเปน ในปี ค.ศ. 1893 คิวบาอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิมาจากสเปน เนื่องจากเป็นดินแดนที่สเปนถูกปกครองในสมัยของการค้นหา

ดินแดนใหม่มิใช่เกิดขึ้นในสมัยของการล่าอาณานิคม ซึ่งทำให้การแยกดินแดนในภายหลังเป็นเรื่องของการที่รัฐได้รับเอกราชใหม่ หรือกรณีการแยกดินแดนของสิงคโปร์ออกจากมาเลเซียในปี ค.ศ. 1965 สิงคโปร์อยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิและมาเลเซีย⁹⁴ หรือกรณีการแยกดินแดนของบังคลาเทศออกมาจากปากีสถานในปี ค.ศ. 1974 บังคลาเทศอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิมาจากปากีสถาน⁹⁵ ฯลฯ ซึ่งการแยกดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิมมาเป็นรัฐใหม่เช่นนี้ มีผลต่อพันธกรณีของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ ซึ่งจะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไป

2.5.2 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา นอกจากจะทำการพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 แล้ว ยังต้องพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐอีกด้วย เนื่องจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐฉบับดังกล่าว ได้มีการประมวลแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เกี่ยวกับการสืบทิธิของรัฐในสนธิสัญญา ซึ่งมีความหลากหลายแต่ขาดความชัดเจนและแน่นอนมาพิจารณาประกอบการร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแน่นอนมากขึ้น โดยทางคณะกรรมการร่างกฎหมายจึงได้แยกการสืบทิธิของรัฐออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 และเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีต กับหลักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ. 1978 ผู้เขียนจึงได้แบ่งการพิจารณาออกเป็นสองส่วนคือ แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ กับหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 โดยจะได้พิจารณาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสืบทิธิของรัฐในดินแดนบางส่วนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม และกลายเป็นรัฐขึ้นใหม่ รายละเอียดดังต่อไปนี้

⁹⁴United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.264.

⁹⁵United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.108.

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ จะเห็นได้ว่าหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญาได้รับอิทธิพลมาจากสำนักปรัชญาสองแห่ง ได้แก่ สำนักสัจนิยม (Realistic) และสำนักอุดมคตินิยม (Idealistic) โดยนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาประกอบการพิจารณาว่าพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมจะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิหรือไม่ เมื่อมีการสืบสิทธิของรัฐเกิดขึ้นและได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภทคือ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล (personal treaties) กับสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดน (real treaties) โดยสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะประกอบไปด้วยสนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมือง (political treaties) เช่น สนธิสัญญาการให้ความช่วยเหลือทางด้านทหาร (Warsaw Pact) สนธิสัญญายินยอมให้มีการตั้งกองกำลังทหารในดินแดน สนธิสัญญาสัมพันธมิตร ฯลฯ กับสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non-political treaties) เช่น สนธิสัญญาทางการค้า สนธิสัญญาเกี่ยวกับความร่วมมือทางไปรษณีย์และโทรคมนาคม ฯลฯ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคลเหล่านี้จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ สนธิสัญญาดังกล่าวจึงใช้บังคับกับรัฐที่เป็นคู่สัญญาเท่านั้นตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ อย่างไรก็ตามรัฐผู้สืบสิทธิอาจแสดงเจตนารมณ์ที่จะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลเหล่านี้ได้เนื่องจากการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐ โดยมีพื้นฐานมาจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งถือได้ว่า เป็นข้อยกเว้นจากหลักทั่วไปที่ว่าสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิ

- กรณี Belgium แยกดินแดนออกมาจากเนเธอร์แลนด์ ในปี 1830 และกลายเป็นรัฐใหม่ Belgium จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิและได้ปฏิเสธที่จะยอมรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลมาจากเนเธอร์แลนด์

- กรณี Cuba แยกดินแดนออกมาจากสเปนในปี 1898 และกลายเป็นรัฐใหม่ Cuba จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิและได้ปฏิเสธที่จะยอมรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลมาจากสเปน ⁹⁶

⁹⁶United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.263.

- กรณี Singapore แยกดินแดนออกมาจาก Malaysia ในปี 1965 และกลายเป็นรัฐใหม่ Singapore จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทอด ซึ่งได้แสดงเจตนาว่าจะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลมาจาก Malaysia⁹⁷ โดยได้ทำความตกลงรับโอนสนธิสัญญาจากมาเลเซียปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาระหว่างมาเลเซียกับสิงคโปร์ที่จัดทำขึ้น เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 1965

สำหรับสนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดน (real treaties หรือ dispositive treaties หรือ localized treaties) เป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนโดยเฉพาะ ในทางปฏิบัติของรัฐ ได้แก่ สนธิสัญญาที่กำหนดเส้นเขตแดน และสนธิสัญญาที่ก่อให้เกิดภาระจำยอมให้กับดินแดน⁹⁸ เช่น สนธิสัญญาที่กำหนดเส้นทางเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ สนธิสัญญาเกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลาง สนธิสัญญาที่กำหนดเส้นทางเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ สนธิสัญญาเกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลาง สนธิสัญญาที่กำหนดให้ดินแดนเป็นเขตปลอดการค้าอาวุธ ฯลฯ สนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดนเหล่านี้จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเสมอ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้แม้ว่ารัฐใหม่จะเกิดขึ้นจากการแยกดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม และได้ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทอดแทนที่การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม แต่เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดได้รับดินแดนมาจากรัฐเดิม ทำให้พันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนดังกล่าวโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

- กรณี Belgium แยกดินแดนออกมาจากเนเธอร์แลนด์ ในปี 1830 และกลายเป็นรัฐใหม่ Belgium จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทอด และได้ยอมรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนจากเนเธอร์แลนด์

- กรณี Finland แยกดินแดนออกมาจากรัสเซีย หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้สิ้นสุดลงในปี 1919 Finland จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทอด และได้ยอมรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาที่ก่อให้เกิดภาระจำยอมจากรัสเซีย⁹⁹ เช่น สนธิสัญญาที่กำหนดให้หมู่เกาะ Aaland เป็นเขตปลอดการค้าอาวุธ

⁹⁷Ibid., p.264.

⁹⁸O'Connell, International Law, p.373.

⁹⁹United Nations, "Succession of States in respect of treaties", Yearbook of the Law Commission, p.269.

จากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่
โอนไปยังรัฐผู้สืบทิดิ เว้นแต่รัฐผู้สืบทิดิจะได้แสดงเจตนาารมย์ยอมรับโอนพันธกรณีดังกล่าว สำหรับ
สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนรัฐผู้สืบทิดิจะต้องรับโอนพันธกรณิดังกล่าวเสมอ

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิดิ
ในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978

เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วย
การสืบทิดิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา จะเห็นได้ว่ามีการนำเอาหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสืบทิดิ
และทรัพย์สินมาใช้ในการวางหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทิดิของรัฐ ในส่วนของสนธิ
สัญญา และนำเอาหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐกับการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐมาเป็น
หลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธกรณิดิของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทิดิ สำหรับบท
บัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิดิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978 ได้วาง
หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสืบทิดิของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการแยกดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม โดย
ได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภทคือ สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล
มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิดิของรัฐ ค.ศ.
1978 จะเห็นได้ว่ามีการวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล เมื่อมีการสืบทิดิของ
รัฐในดินแดนบางส่วนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม โดยมาตรา 34 กำหนดให้พันธกรณิดิในสนธิสัญญาของ
รัฐเดิมที่ใช้บังคับตลอดทั้งดินแดนหรือสนธิสัญญาที่ใช้บังคับเฉพาะดินแดนของรัฐผู้สืบทิดิ ยังคงมีผล
ใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐผู้สืบทิดิ เว้นแต่รัฐผู้สืบทิดิและรัฐคู่สัญญาในสนธิสัญญาเหล่านั้นจะ
ทำความตกลงเป็นประการอื่น หรือปรากฏจากสนธิสัญญา หรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นประการอื่น
หรือปรากฏจากจากสนธิสัญญาหากใช้บังคับสนธิสัญญาต่อไป จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข
อย่างสำคัญในทางปฏิบัติ¹⁰⁰ ซึ่งหลักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 34 นี้ได้แก่หลักความต่อเนื่อง
ของสนธิสัญญา (*ipso jure continuity*) หลักความยินยอมของรัฐ (*res inter alios
acta*) และหลักการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ (*rebus sic stantibus*)

¹⁰⁰"Vienna Convention on Succession of States in respect of
Treaties 1978," American Journal of International Law, p.984.

เป็นที่สังเกตว่า การที่สนธิสัญญาของรัฐเดิมยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐที่แยกตัวเอง ออกมาจากรัฐเดิม เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดที่เคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับรัฐเดิมมาก่อนโดยการมีดินแดนร่วมกันและมีอำนาจอธิปไตยร่วมกันการที่รัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนออกจากรัฐเดิมโดยมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองขึ้นใหม่ จึงไม่เป็นเหตุให้พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมสิ้นสุดการไว้ใช้บังคับลงทันทีเหมือนดังกรณีของรัฐได้รับเอกราชใหม่ เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดใช้ใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกับรัฐเดิมมาก่อนที่จะแยกดินแดน พันธกรณีในสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงเกิดขึ้นมาจากพื้นฐานทางกฎหมาย (legal basic) จากการไว้ใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกัน ดังนั้นเมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้นด้วยการแยกดินแดนบางส่วนออกจากรัฐเดิม จึงทำให้พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมโอนมายังรัฐผู้สืบทอด ตามหลัก ipso jure continuity อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่า ในการพิจารณาร่างกฎหมาย กรณีรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนบางส่วนจากรัฐเดิม คณะกรรมาธิการร่างกฎหมายบางท่านเห็นว่าควรจะใช้หลักการปฏิเสฐทั้งหมด (clean slate) เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชขึ้นมาใหม่ เสมือนบุคคลที่เกิดใหม่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศจึงไม่ควรที่จะต้องรับโอนพันธกรณีใด ๆ มาจากรัฐเดิม ข้อเท็จจริงปรากฏว่าคณะกรรมาธิการส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้หลักความต่อเนื่องของสนธิสัญญา บทบัญญัติในมาตรา 34 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 จึงวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับความต่อเนื่องของสนธิสัญญาซึ่งสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนบางส่วนจากรัฐเดิม

สำหรับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดโดยการทำคำประกาศฝ่ายเดียว หรือการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด บทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 มาตรา 8 และมาตรา 9¹⁰¹ ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดว่าจะไม่มีผลผูกพันรัฐที่สาม หากรัฐที่สามไม่ได้แสดงเจตนายินยอมรับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดตามหลักความยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) ดังนั้นการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดจึงผูกพันเฉพาะรัฐผู้สืบทอดเมื่อรัฐผู้สืบทอดได้ทำคำประกาศฝ่ายเดียว สำหรับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดจะผูกพันทั้งรัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอด เมื่อรัฐทั้งสองได้ทำความตกลงโอนสนธิสัญญา ซึ่งเป็นไปตามหลักความยินยอมของรัฐเช่นกัน

2. สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าการวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนไว้ในมาตรา 11

¹⁰¹Ibid., p.974.

และมาตรา 12 โดยได้แบ่งสนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดนออกเป็นสองลักษณะด้วยกันคือ สนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบเขตแดน (Boundary regime) กับสนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบดินแดนอื่น (other territorial regimes)¹⁰² และกำหนดให้พันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนของรัฐให้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยรัฐที่ใช้อำนาจอธิปไตยดังกล่าวเป็นรัฐใหม่ที่แยกตัวเองออกจากดินแดนบางส่วนของรัฐเดิม ไม่อาจปฏิเสธที่จะไม่ยอมรับพันธกรณีดังกล่าว ดังนั้นเมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกตนเองออกจากรัฐเดิม ภาระผูกพันที่มีอยู่ในดินแดนที่เกิดจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินที่กำหนดให้ภาระที่ติดพันอยู่ในดินแดนจะยังคงติดพันอยู่ในดินแดนนั้นต่อไป เพราะเป็นภาระที่เกิดขึ้นจากสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยก็ไม่ทำให้ภาระดังกล่าวไม่อยู่ติดพันกับดินแดนนั้นต่อไป ด้วยเหตุนี้รัฐผู้สืบทอดจึงต้องรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (ตามหลัก *res transit cum suo onere*) หรือหลักในเรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน (*nemo plus juris transferre quam ipse habet*)

อย่างไรก็ตามหากสนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบดินแดนเป็นสนธิสัญญาที่กำหนดให้มีการตั้งกองกำลังทหารต่างชาตินในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ รัฐผู้สืบทอดสามารถปฏิเสธไม่ยอมรับพันธกรณีในสนธิสัญญาเช่นนี้มายังรัฐผู้สืบทอดได้ ตามมาตรา 12(3) ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978¹⁰³ เพราะเป็นสนธิสัญญาที่มีลักษณะเกี่ยวกับทางด้านการเมืองอย่างแท้จริงและหากยอมให้พันธกรณีดังกล่าวโอนมายังรัฐผู้สืบทอด คือ รัฐที่แยกดินแดนบางส่วนออกจากรัฐเดิม อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงปลอดภัยในดินแดนของรัฐผู้สืบทอดได้ ดังนั้นพันธกรณีในสนธิสัญญาที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารในดินแดน ที่มีการสืบทอดของรัฐจึงไม่โอนมายังรัฐผู้สืบทอด

ดังนั้นเมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนบางส่วนออกจากรัฐเดิม พันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลของรัฐเดิมจึงยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป ในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐตามหลักความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (*ipso jure continuity*) เว้นแต่จะปรากฏสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นประการอื่น ฯลฯ ตามมาตรา 34 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 ขณะเดียวกันการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดเกี่ยวกับการรับโอนพันธกรณี

¹⁰² Ibid., p.975.

¹⁰³ Ibid., p.975.

ในสนธิสัญญาของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทอด จะมีผลผูกพันเฉพาะรัฐที่ได้แสดงเจตนายินยอมที่จะผูกพันตนเองจากการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอด ตามหลัก *res inter alios acta* โดยจะไม่มีผลผูกพันรัฐที่สามที่ไม่ได้แสดงเจตนายินยอม สำหรับพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนตามมาตรา 11 และมาตรา 12 พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจะโอนมายังรัฐผู้สืบทอด เว้นแต่พันธกรณีในสนธิสัญญาจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารต่างชาตินดินแดนของรัฐผู้สืบทอดที่แยกออกไปจากรัฐเดิมตามมาตรา 12(3)

2.5.3 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาการ และหนี้สิน

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาการ และหนี้สิน นอกจากจะต้องพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาการ และหนี้สิน ค.ศ. 1978 แล้ว ยังจะต้องพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากในการพิจารณากร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐ ทางคณะกรรมการการยกร่างกฎหมาย (ILC) ได้นำแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐดังกล่าวมาพิจารณาประกอบการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐ ด้วยเหตุนี้ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาการ และหนี้สิน ผู้เขียนจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ กับหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาการ และหนี้สิน ค.ศ. 1978 โดยจะพิจารณาหลักกฎหมายเฉพาะกรณีการสืบทอดของรัฐในดินแดนบางส่วนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่า มีการนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาพิจารณาการสืบทอดของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ และหนี้สินของรัฐ กล่าวคือ เมื่อรัฐผู้สืบทอดได้แยกดินแดนบางส่วนออกมาจากรัฐเดิม ทำให้รัฐผู้สืบทอดกลายเป็นรัฐใหม่และมีอำนาจอธิปไตยขึ้นมาใหม่เป็นของตนเอง ในขณะที่รัฐเดิมสิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนดังกล่าวที่แยกออกไปเป็นรัฐผู้สืบทอด ซึ่งการแยกดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมนี้ไม่เป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไป เพียงแต่ทำให้รัฐเดิมมีดินแดนน้อยลงและสิ้นสุดการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิในดินแดน และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับดินแดนดังกล่าวเมื่อรัฐผู้สืบทอดได้รับดินแดนจากรัฐเดิมโดยการแยกดินแดน และเข้ามาแทนที่ในการใช้

อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมในดินแดนบางส่วนที่แยกออกไปจากรัฐเดิม รัฐผู้สืบสิทธิจึงเข้ามามีกรรมสิทธิในดินแดนดังกล่าวรวมทั้งกรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดน หรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรง ทั้งอสังหาริมทรัพย์ของรัฐ และสังหาริมทรัพย์ของรัฐ ซึ่งรวมถึงบรรณาสารของรัฐด้วย ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

- กรณีปากีสถานแยกดินแดนออกมาจากอินเดีย ปากีสถานจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิและได้ทำความตกลงกำหนดค่าใช้จ่ายทรัพย์สินของอินเดียที่ตั้งอยู่ในดินแดนที่แยกออกไปจากรัฐเดิมจะกลายมาเป็นทรัพย์สินของปากีสถานปรากฏตามความตกลงระหว่างอินเดียและปากีสถาน ลงวันที่ 1 ธันวาคม 1947

- กรณีการแยกดินแดนของเบลเยียมออกมาจากเนเธอร์แลนด์ เบลเยียมจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิและได้ทำความตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินของเนเธอร์แลนด์ โดยกำหนดค่าใช้จ่ายทรัพย์สินของเนเธอร์แลนด์ ที่ตั้งอยู่ในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐ กลายเป็นทรัพย์สินของเบลเยียม ปรากฏตามสนธิสัญญาระหว่างเนเธอร์แลนด์ และเบลเยียม ลงวันที่ 19 เมษายน 1839¹⁰⁴

สำหรับการพิจารณาพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมในดินแดนที่แยกออกไปจากรัฐเดิม แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐเห็นว่าหนี้สินของรัฐ เป็นหนี้สินที่มีผูกพันเฉพาะบุคคลซึ่งได้แก่รัฐเดิมกับรัฐที่สามเท่านั้น จะไม่มีผลผูกพันรัฐอื่นที่มีสาเหตุตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ อย่างไรก็ตามรัฐผู้สืบสิทธิอาจทำความตกลงกับรัฐเดิมโดยยอมรับพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม ตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ เมื่อหนี้สินดังกล่าวเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นเฉพาะดินแดน (localized debts) หรือเป็นหนี้สินที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนที่แยกออกไปจากรัฐเดิม รัฐผู้สืบสิทธิจึงอยู่ในฐานะของลูกหนี้ร่วม อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่ารัฐผู้สืบสิทธิมักจะไม่ทำความตกลงรับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม หากเป็นหนี้สินที่มีลักษณะทางการเมือง (political debts) และหนี้สินที่เกิดจากสงคราม (war debts)

- กรณี Ireland แยกดินแดนออกมาจากสหราชอาณาจักร Ireland จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบสิทธิได้ทำความตกลงเกี่ยวกับหนี้สินของสหราชอาณาจักร โดย Ireland จะรับเอาพันธกรณีในหนี้สินของสหราชอาณาจักร ตามสัดส่วนที่ยุติธรรมและเหมาะสม ปรากฏตามสนธิสัญญาที่จัดทำระหว่างสหราชอาณาจักรกับ Ireland ลงวันที่ 6 ธันวาคม 1921

¹⁰⁴United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.45.

- กรณีสิงคโปร์ แยกดินแดนออกมาจากมาเลเซียในปี 1965 สิงคโปร์จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ ได้ตกลงที่จะรับเอาหนี้สินของรัฐบาลมาเลเซียที่ได้กระทำในฐานะผู้ค้าประกันของรัฐบาลสิงคโปร์ในระหว่างการรวมรัฐของมาเลเซียและสิงคโปร์ ในปี 1963 ปราบกฏตามความตกลงระหว่างมาเลเซียและสิงคโปร์ ลงวันที่ 7 สิงหาคม 1965 ¹⁰⁵

- ด้วยเหตุนี้ในทางปฏิบัติของรัฐเมื่อมีการสืบทิธิของรัฐเกิดขึ้นด้วยการแยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิม บรรดาทรัพย์สินของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงจะถูกโอนมายังรัฐผู้สืบทิธิตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐบรรณาสาร และหนี้สิน ค.ศ.1983

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ.1983 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้วางหลักกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีต ซึ่งสามารถแบ่งบทบัญญัติออกเป็นสามส่วนด้วยกันคือ ทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสารของรัฐ และหนี้สินของรัฐ ดังนั้นในการพิจารณาหลักกฎหมายและข้อยกเว้นเมื่อมีการสืบทิธิของรัฐในดินแดนบางส่วนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม ผู้เขียนจึงขอแบ่งการพิจารณาออกเป็นสามส่วนด้วยกัน รายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. ทรัพย์สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 8 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐ ค.ศ.1983 "ทรัพย์สินของรัฐ" ได้แก่ ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของรัฐเดิมที่มีอยู่ตรงกับบทบัญญัติของกฎหมายภายในของรัฐเดิม เพื่อพิจารณาว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ สำหรับการสืบทิธิของรัฐในดินแดนบางส่วนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม กลายมาเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ บทบัญญัติในมาตรา 17(1) กำหนดให้รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทิธิ จะต้องทำความตกลงเกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทิธิเป็นประการแรก หากไม่มีการทำความตกลงบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว กำหนดให้ อสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนที่มีการสืบทิธิของรัฐเกิดขึ้น ให้ อสังหาริมทรัพย์เหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ เป็นที่สังเกตว่ากรณีอสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่นอกดินแดนไม่ได้ถูกพิจารณาให้โอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ เนื่องจากรัฐเดิมยังไม่สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไป ดังนั้นรัฐเดิมจึงยังมีกรรมสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่อยู่นอกดินแดนของรัฐเดิม สำหรับอสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่โอนไป

¹⁰⁵ Ibid., p.108.

ยังรัฐผู้สืบทอดนั้น จะต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของรัฐเดิมในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น หากสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของรัฐเดิม บทบัญญัติในมาตรา 17(1) (c) กำหนดให้สังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามสัดส่วนที่ยุติธรรม¹⁰⁶ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินกับดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้บทบัญญัติในมาตรา 17 จึงประกอบไปด้วยหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ หลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน และหลักความยุติธรรม (equity) เป็นที่สังเกตว่าบทบัญญัติในมาตรา 17(1) นี้ให้ใช้กับกรณีดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมแยกออกมาจากรัฐเดิมและรวมเข้ากับรัฐอีกรัฐหนึ่งด้วย ตามมาตรา 17(2)

2. บรรณาสารของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 มาตรา 20 "บรรณาสารของรัฐ" ได้แก่ เอกสารของรัฐเดิมทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเอกสารที่รับเข้ามา หรือจำหน่ายออกไป ซึ่งเอกสารเหล่านี้ตามกฎหมายภายในของรัฐเดิมถือว่าเป็นเอกสารของรัฐ โดยรัฐเดิมเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารเหล่านั้นหรือเอกสารเหล่านั้นถูกเก็บรักษาในลักษณะของบรรณาสาร ไม่ว่าจะการเก็บรักษาดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายใดก็ตาม สำหรับการสืบทอดของรัฐในดินแดนบางส่วนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม บทบัญญัติในมาตรา 30 กำหนดให้รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดทำความตกลงซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการโอนบรรณาสารของรัฐ หากไม่ได้ทำความตกลงบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวกำหนดให้บรรณาสารของรัฐเดิมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่ใช้ในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐเป็นการทั่วไป และบรรณาสารที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐโดยตรง จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด¹⁰⁷ ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในมาตรา 30(1) ให้ใช้กรณีดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมแยกออกมาจากรัฐเดิมและรวมเข้ากับอีกรัฐหนึ่งด้วย ตามมาตรา 30(5)

3. หนี้สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 33 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 "หนี้สินของรัฐ" ได้แก่ ข้อบังคับทางการเงินของรัฐเดิมที่เกิดขึ้นตรงกับกฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐเดิมมีต่อรัฐอื่น หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลในทางกฎหมายระหว่างประเทศ สำหรับการสืบทอดของรัฐในดินแดนบางส่วนที่แยกออกมา

¹⁰⁶"Vienna Convention on Succession of States in respect of State Property, Archives and Debts, 1978," International Legal materials, p.314.

¹⁰⁷Ibid., p.320.

จากรัฐเดิมบทบัญญัติในมาตรา 40(1) กำหนดให้รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดสิทธิทำความตกลงในเรื่อง
 หนี้สินของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดสิทธิหากไม่ทำความตกลง บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวกำหนด
 ให้หนี้สินของรัฐเดิมโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดสิทธิตามสัดส่วนที่ยุติธรรมโดยพิจารณาจากทรัพย์สิน สิทธิ และ
 ผลประโยชน์ของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดสิทธิ¹⁰⁸ โดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องลูกหนี้ร่วม
 โดยอนุโลม เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดสิทธิได้เคยใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกับรัฐเดิมในการก่อให้เกิดภาระ
 หนี้สินดังกล่าวก่อนที่จะมีการแยกรัฐ สำหรับหลักกฎหมายที่ใช้กับกรณีรัฐผู้สืบทอดสิทธิแยกดินแดนบางส่วน
 มาจากรัฐเดิมและกลายเป็นรัฐขึ้นมาใหม่นี้บทบัญญัติตามมาตรา 40(2) กำหนดให้ใช้กับกรณีที่ดินแดน
 บางส่วนแยกออกมาจากรัฐและรวมเข้ากับรัฐอีกรัฐหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากบท
 บัญญัติในมาตรา 40(1) จะเห็นได้ว่ามีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการโอนหนี้สินของรัฐเดิมไป
 ยังรัฐผู้สืบทอดสิทธิอย่างกว้าง ๆ ในกรณีที่ไม่มีความตกลงระหว่างรัฐ ดังนั้นในการพิจารณาการโอนหนี้
 สินของรัฐประเภทใดบ้างที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดสิทธิ และหนี้สินของรัฐประเภทใดที่โอนไปยังรัฐผู้สื
 บอดสิทธิ ซึ่งในทางปฏิบัติของรัฐส่วนมากหนี้สินของรัฐที่มีลักษณะทางการเมืองจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สื
 บอดสิทธิ เนื่องจากเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นผูกพันบุคคลที่กระทำให้เกิดหนี้สินดังกล่าวโดยเฉพาะ และหนี้
 สินดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนที่มีการสืบทอดสิทธิของรัฐโดยตรง

2.6 หลักการสืบทอดสิทธิของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดน

การสืบทอดสิทธิของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปด้วยการแยกดินแดน เมื่อพิจารณา
 จากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ ได้แก่ กรณีที่รัฐหนึ่งซึ่งมีความเป็นรัฐและ
 อำนาจอธิปไตยของตนเองอย่างสมบูรณ์ได้สูญเสียดินแดนของตน และอำนาจอธิปไตยของตนทั้ง
 หมดจากการถูกแบ่งแยกดินแดนออกไปทั้งหมด ทำให้รัฐที่ถูกแยกดินแดนดังกล่าวสิ้นสุดความเป็นรัฐ
 ลงไป ซึ่งดินแดนที่แยกออกมาจากรัฐเดิมที่สิ้นสุดความเป็นรัฐ อาจแบ่งออกเป็นสองกรณีด้วยกัน คือ
 กรณีที่ดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมที่แยกออกมาจากรัฐเดิมและถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดสิทธิ ซึ่งกรณีดัง
 กล่าวที่ดินแดนที่แยกออกมาไม่ได้กลายเป็น "รัฐใหม่" แยกออกมาจากรัฐเดิม ซึ่งการพิจารณา
 การสืบทอดสิทธิของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐ จะทำการพิจารณาเฉพาะกรณีรัฐผู้สืบทอดสิทธิแยกดิน
 แดนออกมาจากรัฐเดิมที่สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปทั้งหมด ดังรายละเอียดที่จะได้กล่าวต่อไป

¹⁰⁸Ibid., p.324.

2.6.1 ลักษณะความเป็นรัฐสิ้นสุดลงด้วยการแยกดินแดน

การสืบทอดของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐลงด้วยการแยกดินแดนมีบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันสองฝ่าย ได้แก่ รัฐที่สูญเสียดินแดนและสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปฝ่ายหนึ่ง คือ รัฐเดิมกับรัฐที่ได้รับดินแดนมาจากรัฐเดิมอีกฝ่ายหนึ่งคือรัฐผู้สืบทอด เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและทางปฏิบัติของรัฐการสืบทอดของรัฐอาจเกิดขึ้นได้สองกรณีด้วยกัน คือ กรณีที่ดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมที่สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไป โดยถูกโอนเข้าไปเป็นดินแดนของรัฐผู้สืบทอด ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดรัฐขึ้นมาใหม่ ดังนั้นการที่รัฐผู้สืบทอดได้ขยายการใช้บังคับอำนาจอธิปไตยของตนมีอยู่เข้าไปในดินแดนของรัฐเดิมที่ได้รับเข้ามา กรณีเช่นนี้จึงมีลักษณะเป็นการขยายการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทอด เช่นเดียวกับกรณีการโอนดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทอด ซึ่งจะแตกต่างกันแต่เพียงรัฐเดิม สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนให้ด้วยเหตุนี้หลักกฎหมายที่นำมาพิจารณาการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐลง โดยที่ดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมไปรวมกับดินแดนของรัฐอื่น จึงได้ใช้หลักกฎหมายในเรื่องการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่เกิดจากการโอนดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมมาพิจารณาโดยอนุโลม ซึ่งไม่อยู่ในความมุ่งหมายของการพิจารณาในส่วนนี้ สำหรับกรณีการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐลงด้วยการแยกดินแดน โดยดินแดนที่แยกออกมาจากรัฐเดิมนั้นกลายเป็น "รัฐขึ้นมาใหม่" ตามกฎหมายระหว่างประเทศเป็นที่สังเกตว่ารัฐผู้สืบทอดที่แยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิมอาจที่จะเป็นรัฐที่เคยทำการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของตนเข้ากับรัฐเดิม ซึ่งตรงกับเรื่องการรวมรัฐดินแดนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับรัฐเดิมเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนมาจากรัฐเดิมและกลายเป็นรัฐใหม่ อำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทอดจึงเกิดขึ้นมาใหม่มาพร้อมกับการแยกดินแดนมาจากรัฐเดิม ซึ่งพื้นฐานทางกฎหมายมาจากการใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกันกับรัฐเดิมมาก่อน เช่น การยกดินแดนของ Austria และ Hungary ในอาณาจักร Austro Hungarian ในปี ค.ศ.1919 Austria และ Hungary จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอด

- กรณีอียิปต์และซีเรียแยกดินแดนจาก United Arab Republic ในปี ค.ศ.1961¹⁰⁹ อียิปต์และซีเรียจึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทอด

¹⁰⁹United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.108.

- กรณียูเครน ลัตเวีย เอสทัวเนีย และมัลรัฐอื่น ๆ ของสหภาพโซเวียต ได้แยกดินแดนออกมาจากสหภาพโซเวียตในปี ค.ศ.1991 ยูเครน ลัตเวีย เอสทัวเนีย และมัลรัฐอื่น ๆ ของสหภาพโซเวียตที่แยกออกมากลายเป็นรัฐขึ้นมาใหม่ รัฐเหล่านี้จึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทิธิ

- กรณีที่ Bosnia - Hercegovina แยกดินแดนมาจากยูโกสโลวาเกีย BosniaHercegovina จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทิธิ ซึ่งการแยกดินแดนของรัฐผู้สืบทิธิมาจากรัฐเดิมเป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไป กรณีเช่นนี้มีผลต่อพันธกรณีของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

2.6.2 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทิธิรัฐในส่วนของสนธิสัญญา นอกจากจะต้องพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978 แล้วยังต้องพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐอีกด้วย เนื่องจากอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ.1978 ฉบับดังกล่าว ได้มีการประมวลแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีตเกี่ยวกับการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ซึ่งมีความหลากหลายแต่ขาดความชัดเจนและแน่นอนมาพิจารณาประกอบการร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแน่นอนมากทางคณะกรรมการร่างกฎหมายจึงได้แยกการสืบทิธิของรัฐออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978 ผู้เขียนจึงได้แบ่งการพิจารณาออกเป็นสองส่วน คือ แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ กับหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทิธิรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ.1978 โดยจะได้พิจารณาจากหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการสืบทิธิของรัฐ ในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดน รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐ จะเห็นได้ว่า หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบทิธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญาได้รับอิทธิพลมาจากสำนักปรัชญาสองแห่ง ได้แก่ สำนักลัจนิยม (Realistic) และสำนักอุดมคตินิยม (Idealistic) โดยใช้หลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินสิทธิตามประกอบการพิจารณาว่าพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทิธิหรือไม่ เมื่อมีการสืบทิธิของรัฐเกิดขึ้น และได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภท คือ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล (personal treaties)

กับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (real treaties) โดยสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะประกอบไปด้วย สนธิสัญญาที่มีลักษณะทางการเมือง (political treaties) เช่น สนธิสัญญาการให้ความช่วยเหลือทางด้านทหาร (Warsaw Pact) สนธิสัญญายินยอมให้มีการตั้งกองกำลังทหารในดินแดน สนธิสัญญาสัมพันธมิตร ฯลฯ กับสนธิสัญญาที่ไม่มีลักษณะทางการเมือง (non - political treaties) เช่น สนธิสัญญาทางการค้า สนธิสัญญาเกี่ยวกับความร่วมมือทางไปรษณีย์ และ โทรคมนาคม ฯลฯ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคลเหล่านี้จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ สนธิสัญญาดังกล่าวจึงใช้บังคับกับรัฐที่เป็นคู่สัญญาเท่านั้น ตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ อย่างไรก็ตามรัฐผู้สืบทอดอาจแสดงเจตนาว่าจะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลเหล่านี้ได้ เนื่องจากการแสดงเจตนาของรัฐโดยมีพื้นฐานมาจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อยกเว้นจากหลักทั่วไปที่ว่าสนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด

- กรณี Iceland รวมรัฐเข้ากับ Denmark เป็นรัฐเดียวกัน (Union of State) ต่อมาทั้งสองรัฐไม่มีความประสงค์ที่จะรวมรัฐกันอีกของรัฐผู้สืบทอดมาจากรัฐเดิม (รัฐที่เกิดจากการรวมรัฐระหว่าง Denmark กับ Iceland) โดย Iceland ได้แสดงเจตนาว่าจะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาทางการค้าที่เกิดขึ้นในระหว่างการรวมรัฐ

- กรณีอียิปต์ และซีเรีย รวมรัฐเข้าด้วยกันในปี 1958 กลายเป็น United Arab Republic ซึ่งต่อมาได้สิ้นสุดการรวมรัฐในปี 1961 ซึ่งได้แยกดินแดนออกเป็นสองรัฐเหมือนเช่นอดีต ทั้งอียิปต์และซีเรียจึงอยู่ในฐานะรัฐผู้สืบทอดมาจาก United Arab Republic และได้แสดงเจตนาว่าจะรับโอนพันธกรณีในสนธิสัญญาที่กระทำในนามของ United Arab Republic ระหว่างที่ทำการรวมรัฐให้มีผลใช้บังคับต่อไปในดินแดนของแต่ละรัฐ ¹¹⁰

สำหรับสนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดน (real treaties หรือ dispositive treaties หรือ localized treaties) เป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนโดยเฉพาะในทางปฏิบัติของรัฐ ได้แก่ สนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดนและสนธิสัญญาที่ก่อให้เกิดการระจำยอม เช่น สนธิสัญญากำหนดเส้นทาง

¹¹⁰United Nations, "Succession of States in respect of treaties," Yearbook of the Law Commission, p.261-262.

เดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ สนธิสัญญาที่กำหนดให้ดินแดนเป็นเขตปลอดกำลังทหาร ฯลฯ¹¹¹ สนธิสัญญาเหล่านี้จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเสมอ เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดน เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้แม้รัฐใหม่จะเกิดขึ้นจากการแยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิมเป็นเหตุให้รัฐเดิม สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไป โดยรัฐผู้สืบทอดได้ใช้อำนาจอธิปไตยของตนเข้าไปแทนที่การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิม พันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนหาจึงมิได้สิ้นสุดไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตย แต่กลับผูกพันรัฐผู้สืบทอดในฐานะรัฐที่ได้รับโอนดินแดนมาจากรัฐเดิม เนื่องจากพันธกรณีดังกล่าวติดตามไปกับดินแดน (run with the land) ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

- กรณีการสิ้นสุดของรัฐ United Arab Republic ในปี 1961 โดยแยกออกเป็นสองรัฐ ได้แก่ ฮิยิปต์และซีเรีย ทั้งฮิยิปต์และซีเรีย จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทอดมาจาก United Arab Republic ได้ยอมรับเส้นเขตแดนของประเทศทั้งสองในอดีตที่มีมาก่อนการรวมรัฐทั้งสองในปี 1958

จากแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคลจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด เว้นแต่รัฐผู้สืบทอดจะได้แสดงเจตนารมณ์ยอมรับโอนพันธกรณีดังกล่าว สำหรับสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดินแดนรัฐผู้สืบทอดจะต้องรับโอนพันธกรณีดังกล่าวเสมอ

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978

เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดรัฐในส่วนของสนธิสัญญา จะเห็นได้ว่าได้นำแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ดีมาในอดีตมาพิจารณา โดยนำเอาหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาใช้ในการวางหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย เกี่ยวกับการสืบทอดรัฐในส่วนของสนธิสัญญา และยังได้นำเอาหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐกับการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐมาเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทอด สำหรับบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดรัฐ ค.ศ. 1978 ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสืบทอดรัฐในกรณีที่รัฐเดิมนั้นสิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดน ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ใช้กับการสืบทอดรัฐในประเภทดังกล่าวได้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับการสืบทอดรัฐในดินแดนที่เกิด

¹¹¹O'Connell, Internation Law, p.373.

จากการแยกดินแดน ดังนั้นบทบัญญัติในส่วนนี้จึงกล่าวถึงกรณีของรัฐผู้สืบทอดที่แยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิม มิใช่เป็นกรณีดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมที่สิ้นสุดลงแล้วไปรวมเข้ากับดินแดนของรัฐอื่น ซึ่งจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา 15 สำหรับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดนได้แบ่งสนธิสัญญาออกเป็นสองประเภท คือ สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล กับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. สนธิสัญญาเฉพาะบุคคล

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าการวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาเฉพาะบุคคล เมื่อมีการสืบทอดของรัฐในดินแดนบางส่วนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม ตามมาตรา 34 กำหนดให้พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมที่ใช้อยู่บังคับตลอดทั้งดินแดนหรือสนธิสัญญาที่ใช้อยู่บังคับเฉพาะดินแดนของรัฐผู้สืบทอด ยังคงมีผลใช้อยู่บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐผู้สืบทอด เว้นแต่รัฐผู้สืบทอดและรัฐคู่สัญญาในสนธิสัญญาเหล่านั้นจะทำความตกลงเป็นประการอื่น หรือปรากฏจากสนธิสัญญา หรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นประการอื่น หรือปรากฏจากสนธิสัญญาหากใช้อยู่บังคับสนธิสัญญาต่อไป จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในทางปฏิบัติ¹¹² ซึ่งหลักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 34 นี้ได้แก่หลักความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (*ipso jure continuity*) หลักความยินยอมของรัฐ (*res inter alios acta*) และหลักการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างสำคัญ (*rebus sic stantibus*) เป็นที่สังเกตว่า การที่สนธิสัญญาของรัฐเดิมยังคงมีผลใช้อยู่บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐที่แยกตัวเองออกจากรัฐเดิม เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับรัฐเดิมมาก่อนโดยการมีดินแดนร่วมกันและมีอำนาจอธิปไตยร่วมกันการที่รัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิมโดยมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองขึ้นมาใหม่ จึงไม่เป็นเหตุให้พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมสิ้นสุดการใช้อยู่บังคับลงทันทีเหมือนกรณีของรัฐได้รับเอกราชใหม่ เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเคยใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกับรัฐเดิมมาก่อนที่จะแยกดินแดน พันธกรณีในสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงเกิดขึ้นมาจากพื้นฐานทางกฎหมาย (*legal basic*) จากการใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกัน ดังนั้น เมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้นด้วยการแยกดินแดนบางส่วนออกจากรัฐเดิม จึงทำให้พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมโอนมายังรัฐผู้สืบทอด ตามหลัก *ipso jure continuity* อย่างไรก็ตามเป็นที่สังเกตว่า ในกรณีการพิจารณาว่ากฎหมาย กรณีรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม คณะกรรมาธิการ

¹¹²"Vienna Convention on Succession of States in Respect of Treaties 1978," American Journal of International Law, p.984.

ร่างกฎหมายบางท่านเห็นว่าควรจะใช้หลักการปฏิเสธทั้งหมด (clean slate) เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่ได้รับเอกราชขึ้นมาใหม่ เสมือนบุคคลที่เกิดใหม่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศจึงไม่ควรที่จะต้องรับโอนพันธกรณีใด ๆ มาจากรัฐเดิม ข้อเท็จจริงปรากฏว่าคณะกรรมการสิทธิการส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้หลักความต่อเนื่องของสนธิสัญญา บทบัญญัติในมาตรา 34 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 จึงวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับความต่อเนื่องของสนธิสัญญาซึ่งสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนบางส่วนมาจากรัฐเดิม

สำหรับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดโดยการทำคำประกาศฝ่ายเดียว หรือการทำความตกลงโอนสนธิสัญญาระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด บทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 มาตรา 8 และมาตรา 9¹¹³ ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดว่าจะไม่มีผลผูกพันรัฐที่สาม หากรัฐที่สามไม่ได้แสดงเจตนายินยอมรับเอการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอด ตามหลักความยินยอมของรัฐ (res inter alios acta) ดังนั้นการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดจึงผูกพันเฉพาะรัฐผู้สืบทอด เมื่อรัฐผู้สืบทอดได้ทำคำประกาศฝ่ายเดียว และการแสดงเจตนารมณ์ของรัฐผู้สืบทอดจะผูกพันทั้งรัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอด เมื่อรัฐทั้งสองได้ทำความตกลงโอนสนธิสัญญา ซึ่งเป็นไปตามหลักความยินยอมของรัฐ

2. สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 จะเห็นได้ว่าการวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนไว้ในมาตรา 11 และมาตรา 12 โดยได้แบ่งสนธิสัญญาเกี่ยวกับดินแดนออกเป็นสองลักษณะด้วยกันคือ สนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบเขตแดน (Boundary regime) กับสนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบดินแดนอื่น (other territorial regimes)¹¹⁴ และกำหนดให้พันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนของรัฐให้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนเป็นสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยรัฐที่ใช้อำนาจอธิปไตยดังกล่าวเป็นรัฐใหม่ที่แยกตัวเองออกมาจากดินแดนบางส่วนของรัฐเดิม ไม่อาจปฏิเสธที่จะไม่ยอมรับโอนพันธกรณีดังกล่าว ดังนั้นเมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกตนเองออกมาจากรัฐเดิม ภาระผูกพันที่มีอยู่ในดินแดน

¹¹³Ibid., p.974.

¹¹⁴Ibid., p.975.

ที่เกิดจากสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดนข้างต้นจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด ตามหลักกฎหมายในเรื่อง ทรัพย์สินที่กำหนดให้ภาระที่ติดพันอยู่ในดินแดนจะยังคงติดพันอยู่ในดินแดนนั้นต่อไปเพราะเป็นภาระ ที่เกิดขึ้นจากสนธิสัญญาที่อาศัยคุณสมบัติของดินแดนเป็นสำคัญ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐผู้ใช้อำนาจอธิปไตยก็ไม่ทำให้ภาระดังกล่าวไม่อยู่ติดพันกับดินแดนนั้นต่อไป ด้วยเหตุนี้รัฐผู้สืบทอดจึงต้อง รับผิดชอบกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับดินแดน (ตามหลัก *res transit cum suo onere*) หรือ หลักในเรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน (*nemo plus juris transferre quam ipse habet*)

อย่างไรก็ตามหากสนธิสัญญาที่ก่อตั้งระบบดินแดนเป็นสนธิสัญญาที่กำหนดให้มีการตั้งกองกำลังทหารต่างชาติในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ รัฐผู้สืบทอดสามารถปฏิเสธไม่ยอมรับพันธกรณีในสนธิสัญญาเช่นว่านี้มายังรัฐผู้สืบทอดได้ ตามมาตรา 12(3) ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978¹¹⁵ เพราะเป็นสนธิสัญญาที่มีลักษณะเกี่ยวกับทางด้านการเมืองอย่างแท้จริงและหากยอมให้พันธกรณีดังกล่าวโอนมายังรัฐผู้สืบทอด คือ รัฐที่แยกดินแดนบางส่วนออกมาจากรัฐเดิม อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคง ปลอดภัยในดินแดนของรัฐผู้สืบทอดได้ ดังนั้นพันธกรณีในสนธิสัญญาที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐ จึงไม่โอนมายังรัฐผู้สืบทอด

ดังนั้นเมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนบางส่วนออกมาจากรัฐเดิม พันธกรณีในสนธิสัญญา เฉพาะบุคคลของรัฐเดิมจึงยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป ในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐตามหลัก ความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (*ipso jure continuity*) เว้นแต่จะปรากฏสนธิสัญญาหรือสนธิ สัญญากำหนดไว้เป็นประการอื่น ฯลฯ ตามมาตรา 34 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอด รัฐ ค.ศ. 1978 ขณะเดียวกันการแสดงเจตนาของรัฐผู้สืบทอดเกี่ยวกับการยอมรับโอน พันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมมายังรัฐผู้สืบทอด จะมีผลผูกพันเฉพาะรัฐที่ได้แสดงเจตนายินยอม ที่จะผูกพันตนเองจากการแสดงเจตนาของรัฐผู้สืบทอด ตามหลัก *res inter alios acta* โดยจะไม่มีผลผูกพันรัฐที่สามที่ไม่ได้แสดงเจตนายินยอม สำหรับพันธกรณีในสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับ ดินแดนตามมาตรา 11 และมาตรา 12 พันธกรณีในสนธิสัญญาดังกล่าวจะโอนมายังรัฐผู้สืบทอด เว้นแต่พันธกรณีในสนธิสัญญา จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตั้งกองกำลังทหารต่างชาติในดินแดนของรัฐ ผู้สืบทอดที่แยกออกไปจากรัฐเดิมตามมาตรา 12(3)

¹¹⁵Ibid., p.975.

2.6.3 หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐใน ส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนังสือ

ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐใน ส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนังสือ นอกจากจะต้องพิจารณาจากอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐใน ส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนังสือ ค.ศ.1983 แล้ว ยังจะต้องพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต เนื่องจากในการพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐ ทางคณะกรรมการการยกร่างกฎหมาย (ILC) ได้นำแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐดังกล่าวมาพิจารณาประกอบการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสิทธิของรัฐ ด้วยเหตุนี้ในการพิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสิทธิรัฐใน ส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนังสือ ผู้เขียนจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ กับหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนังสือ ค.ศ.1983 โดยจะพิจารณาหลักกฎหมายเฉพาะกรณีการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดน

ก. แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของนักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่ามีการนำหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิและทรัพย์สินมาพิจารณาการสืบสิทธิของรัฐใน ส่วนทรัพย์สินของรัฐและหนังสือของรัฐ กล่าวคือเมื่อรัฐผู้สืบสิทธิได้แยกดินแดนบางส่วนออกมาจากรัฐเดิม ทำให้รัฐผู้สืบสิทธิกลายเป็นรัฐใหม่และมีอำนาจอธิปไตยขึ้นมาใหม่เป็นของตนเอง ทำให้รัฐเดิมสิ้นสุดการใช้อำนาจอธิปไตยในดินแดนดังกล่าวที่แยกออกไปเป็นรัฐผู้สืบสิทธิ ซึ่งการแยกดินแดนบางส่วนของรัฐเดิมนี้ไม่เป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปเพียงแต่ทำให้รัฐเดิมมีดินแดนน้อยลง และสิ้นสุดการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิในดินแดนและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับดินแดนดังกล่าว เมื่อรัฐผู้สืบสิทธิได้รับดินแดนจากรัฐเดิมโดยการแยกดินแดน และเข้ามาแทนที่ในการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมในดินแดนบางส่วนที่แยกออกไปจากรัฐเดิม รัฐผู้สืบสิทธิจึงเข้ามามีกรรมสิทธิในดินแดนดังกล่าว รวมทั้งกรรมสิทธิในทรัพย์สินของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงทั้งอสังหาริมทรัพย์ของรัฐ และสังหาริมทรัพย์ของรัฐ ซึ่งรวมถึงบรรณาสารของรัฐด้วยตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน

- กรณีการสิ้นสุดการรวมรัฐระหว่าง Rhodesia กับ Nyasland (the Federation of Rhodesia Nyasland) ในปี ค.ศ.1963 ทั้ง Rhodesia และ Nyasland ต่างก็เป็นผู้สืบสิทธิและได้ทำความตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินของรัฐเดิม โดยกำหนดให้ทรัพย์สินของรัฐเดิมเช่นสถาบันความร่วมมือของรัฐเดิม การสำรองทองคำและการสำรองอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของรัฐเดิมจะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิแต่ละรัฐ โดยแบ่งตามปริมาณของเงินตราที่หมุนเวียนอยู่ในดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิแต่ละรัฐ

- กรณีการสิ้นสุดการรวมรัฐระหว่างสวีเดนกับนอร์เว ทั้งสวีเดนและนอร์เว ต่างก็เป็นผู้สืบสิทธิได้ทำความตกลงที่จะขายสถานกงสุลในกรุงลอนดอนโดยกำหนดให้แบ่งเงินที่ขายสถานกงสุลดังกล่าวไปยังสวีเดนและนอร์เวฝ่ายละครึ่ง ปรากฏตามความตกลงระหว่างสวีเดนกับนอร์เว ลงวันที่ 23 มีนาคม 1906 ¹¹⁶

สำหรับการพิจารณาพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม ในดินแดนที่แยกออกมาจากรัฐเดิมที่สิ้นสุดความเป็นรัฐไปทั้งหมด แนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐเห็นว่าหนี้สินของรัฐเป็นหนี้สินที่ผูกพันเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ รัฐเดิมกับรัฐที่สามเท่านั้นตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ แต่เนื่องจากการแยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิมเป็นเหตุให้รัฐเดิมสิ้นสุดความเป็นรัฐนั้น ทำให้รัฐที่สามไม่อาจบังคับให้รัฐเดิมชำระหนี้สินของรัฐจำนวนดังกล่าวได้ ดังนั้นทางปฏิบัติของรัฐจึงวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหนี้สินของรัฐเดิมที่สิ้นสุดความเป็นรัฐ โดยพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมที่เกิดขึ้นเฉพาะดินแดนหรือก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนนั้นโดยตรงจะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิซึ่งได้รับดินแดนเหล่านั้น สำหรับหนี้สินของรัฐเดิมที่เกิดขึ้นเป็นการทั่วไปจะถูกเฉลี่ยไปยังรัฐผู้สืบสิทธิต่าง ๆ เนื่องจากรัฐผู้สืบสิทธิเคยเป็นส่วนหนึ่งของรัฐเดิมและเคยใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกับรัฐเดิมมาก่อนแยกรัฐ จึงมีส่วนร่วมในหนี้สินที่รัฐเดิมได้กระทำกับรัฐที่สาม รัฐผู้สืบสิทธิจึงอยู่ในฐานะลูกหนี้ร่วมในหนี้สินของรัฐเดิม

- กรณี Great Columbia ได้ถูกแบ่งแยกดินแดนออกเป็น New Granda Venezuela และ Ecuador ในปี 1831 ทำให้ Great Columbia สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปทั้งหมด New Granda, Venezuela และ Ecuador จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบสิทธิได้ทำความตกลงระหว่างกันและยอมรับโอนพันธกรณีในหนี้สินของ Great Columbia ตามสัดส่วนที่ได้

¹¹⁶United Nations, "Succession of States in respect of matters other than treaties," Yearbook of the Law Commission, p.46.

ทำความเข้าใจกัน โดย New Granda รับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม 50% Venezuela รับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม 28.5% และ Ecuador รับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม 21.5% ปรากฏตามอนุสัญญา Bogata ที่จัดทำในปี 1834 ¹¹⁷

- กรณีการสิ้นสุดการรวมรัฐของนอร์เว และสวีเดน ในปี 1905 ทั้งนอร์เว และสวีเดน จึงอยู่ในฐานะของรัฐผู้สืบทอดได้ทำความเข้าใจในเรื่องหนี้ของรัฐทั้งสองขณะที่ได้ทำการรวมรัฐกัน โดยกำหนดให้รัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐจะต้องรับผิดชอบในหนี้สินของรัฐเดิมหากหนี้สินเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นการเฉพาะดินแดน สำหรับหนี้สินของรัฐที่เกิดขึ้นเป็นการทั่วไป รัฐผู้สืบทอดทั้งสองรัฐได้ทำความเข้าใจแบ่งหนี้สินของรัฐเดิมออกเป็นสองส่วน ปรากฏตามความตกลงระหว่างนอร์เว และสวีเดน ลงวันที่ 23 มีนาคม 1906 ¹¹⁸

เมื่อพิจารณาจากทางปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่าบรรดาทรัพย์สินของรัฐเดิมจะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐเมื่อทรัพย์สินเหล่านั้นตั้งอยู่ในดินแดนหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐผู้สืบทอดโดยตรงตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน สำหรับหนี้สินของรัฐเดิมนั้นรัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐจะทำความเข้าใจรับผิดชอบในหนี้สินของรัฐเดิม ตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ เป็นที่สังเกตว่า รัฐผู้สืบทอดจะต้องรับโอนหนี้สินของรัฐเดิมเป็นการเฉพาะส่วนหากหนี้สินเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐผู้สืบทอดโดยตรง ในขณะที่หนี้สินของรัฐที่เกิดขึ้นเป็นการทั่วไป รัฐผู้สืบทอดจะทำความเข้าใจระหว่างกันเพื่อแบ่งความรับผิดชอบในหนี้สินเหล่านั้น

ข. หลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณสาร และหนี้สิน ค.ศ. 1983

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดรัฐ ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัตินี้ได้วางหลักกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวความคิดของนักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของรัฐในอดีต ซึ่งสามารถแบ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวออกเป็นสามส่วนด้วยกันคือ ทรัพย์สินของรัฐ บรรณสารของรัฐ และหนี้สินของรัฐ ดังนั้นในการพิจารณาหลักกฎหมายและข้อยกเว้นเมื่อมีการสืบทอดรัฐ ในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดน

¹¹⁷Ibid., p.11.

¹¹⁸Ibid., p.109.

1. ทรัพย์สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 8 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1983 "ทรัพย์สินของรัฐ" ได้แก่ ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของรัฐเดิมที่มีอยู่ตรงกับบทบัญญัติของกฎหมายภายในของรัฐเดิม โดยกฎหมายดังกล่าวจะกำหนดว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินของรัฐ สำหรับการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดน บทบัญญัติในมาตรา 18(1) กำหนดให้รัฐผู้สืบสิทธิแต่ละรัฐทำความตกลงเกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินของรัฐเดิม ตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐผู้สืบสิทธิ บทบัญญัติในมาตราดังกล่าว กำหนดให้สังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่ในดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิใดให้กลายเป็นทรัพย์สินของรัฐผู้สืบสิทธินั้น สำหรับสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ตั้งอยู่นอกดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิให้โอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิแต่ละรัฐ ตามสัดส่วนที่ยุติธรรม ตามหลักในเรื่อง equity ในส่วนสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมนั้น หากทรัพย์สินดังกล่าวมิเกี่ยวข้องกับกิจการในดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิใดโดยเฉพาะ ให้โอนสังหาริมทรัพย์เหล่านั้นไปยังรัฐผู้สืบสิทธิที่เกี่ยวข้องนั้น หากสังหาริมทรัพย์ของรัฐเดิมไม่เกี่ยวข้องกับกิจการในดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิ โดยเฉพาะสังหาริมทรัพย์เหล่านั้นจะถูกโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิแต่ละรัฐตามสัดส่วนที่ยุติธรรม¹¹⁹ ตามหลักในเรื่อง equity โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินและดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิ

2. บรรณาสารของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐ ค.ศ.1983 มาตรา 20 "บรรณาสารของรัฐ" ได้แก่ เอกสารของรัฐเดิมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นเอกสารที่รับเข้ามาหรือจำหน่ายออกไป ซึ่งเอกสารเหล่านี้ตามกฎหมายภายในของรัฐเดิมถือว่าเป็นเอกสารของรัฐ โดยรัฐเดิมเป็นผู้เก็บรักษาดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายใดก็ตาม สำหรับการสืบสิทธิของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดนบทบัญญัติในมาตรา 31(1) กำหนดให้รัฐผู้สืบสิทธิแต่ละรัฐทำความตกลงเกี่ยวกับบรรณาสารของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบสิทธิแต่ละรัฐ หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐผู้สืบสิทธิ บทบัญญัติในมาตราดังกล่าว กำหนดให้บรรณาสารของรัฐเดิมที่ใช้ในการบริหารเป็นการทั่วไปในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐ และบรรณาสารของรัฐเดิมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐโดยตรง โดยไปยังรัฐผู้สืบสิทธิที่บรรณาสารนั้นเกี่ยวข้องกับโดยเฉพาะ สำหรับบรรณาสารของรัฐเดิมที่มิได้ใช้ในการบริหารเป็นการทั่วไปในดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิใดโดยเฉพาะ หรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐผู้สืบสิทธิใดโดยเฉพาะ บทบัญญัติในมาตรา 31(c) กำหนดให้บรรณาสารของรัฐเดิม

¹¹⁹"Vienna Convention on Succession of States in respect of State Property, Archives and Debts 1983," International Legal Materials, p.314-315.

โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐด้วยความยุติธรรม¹²⁰ โดยคำนึงถึงบรรณาสารของรัฐเดิมเหล่านั้นกับภาวะแวดล้อมว่าบรรณาสารของรัฐเดิมมีความเกี่ยวพัน หรือใกล้ชิดกับรัฐผู้สืบทอดมากที่สุดใน

3. หนี้สินของรัฐ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 33 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 "หนี้สินของรัฐ" ได้แก่ ข้อบังคับทางการเงินของรัฐเดิมที่เกิดขึ้นตรงกับกฎหมายระหว่างประเทศ สำหรับการสืบทอดของรัฐในดินแดนที่สิ้นสุดความเป็นรัฐด้วยการแยกดินแดนบทบัญญัติในมาตรา 41 กำหนดให้รัฐผู้สืบทอดจะต้องทำความตกลงซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการรับโอนพันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิม ตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐ บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวกำหนดให้หนี้สินของรัฐเดิมโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามสัดส่วนที่ยุติธรรม โดยคำนึงถึงทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของรัฐเดิมกับหนี้สินของรัฐเดิมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเหล่านั้นที่ได้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด¹²¹ อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในมาตรา 41 นี้ได้กำหนดให้พันธกรณีในหนี้สินของรัฐเดิมโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐ ในกรณีไม่มีความตกลงระหว่างรัฐผู้สืบทอดไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนั้นในการพิจารณาหนี้สินของรัฐเดิม ผู้เขียนมีความเห็นว่าจะต้องนำเอาแนวทางปฏิบัติของรัฐที่มีมาในอดีต มาพิจารณาประกอบบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งโดยทั่วไปแล้วหนี้สินของรัฐเดิมที่มีลักษณะทางการเมือง (political debts) จะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเพราะหนี้สินของรัฐที่มีลักษณะทางการเมืองเป็นหนี้สินที่ผูกพันเป็นการเฉพาะบุคคลโดยแท้ และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในดินแดนที่มีการสืบทอดของรัฐโดยตรง แต่เนื่องจากรัฐเดิมได้สิ้นสุดความเป็นรัฐลงไปแล้ว ทำให้มีปัญหาทางกฎหมายที่ควรนำมาพิจารณาต่อไปว่า หนี้สินทางการเมืองของรัฐเดิมจะสิ้นสุดไปพร้อมกับความเป็นรัฐเดิมหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าหนี้สินทางการเมืองดังกล่าวควรโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดต่าง ๆ ตามหลักกฎหมายในเรื่องลูกหนี้ร่วม เพราะรัฐผู้สืบทอดที่แยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิมได้เคยร่วมใช้อำนาจอธิปไตยของตน ร่วมกับอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมก่อนที่จะแยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิม หนี้สินของรัฐเดิมดังกล่าวจึงเกิดจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐที่มีพื้นฐานทางกฎหมายร่วมกัน (ซึ่งแตกต่างกับกรณีของรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนบางส่วนออกมาจากรัฐเดิม หนี้สินของรัฐเดิมที่มีลักษณะทางการเมืองยังคงเป็นหนี้สินของรัฐเดิมอยู่ต่อไป เนื่องจากรัฐเดิมไม่ได้สิ้นสุดความเป็นรัฐไปภายหลังการแยกรัฐ

¹²⁰Ibid., p.320-321.

¹²¹Ibid., p.324.

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการสืบทอดของรัฐในแต่ละประเภทจะเห็นได้ว่าหลักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1978 และ ค.ศ. 1983 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับพันธกรณีของรัฐเดิมที่จะโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดเมื่อมีการสืบทอดของรัฐเกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งความเหมือนกันและความแตกต่างกัน ดังตารางเปรียบเทียบหลักกฎหมายและข้อยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบทอดของรัฐทั้งสองฉบับที่ผู้เขียนจะได้นำเสนอต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบหลักกฎหมายและ ข้อบก วนที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนของสนธิสัญญา ค.ศ. 1978 และอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการสืบสิทธิของรัฐในส่วนทรัพย์สินของรัฐ บรรณาสาร และหนังสือ ค.ศ. 1983

	การได้รับดินแดนบางส่วน	รัฐได้รับ เอกราชใหม่	การรวมรัฐ	การแยกรัฐ	การสิ้นสุดของรัฐ
สนธิสัญญา 1. สนธิสัญญา- เฉพาะบุคคล	หลัก - สนธิสัญญาของรัฐเดิมสิ้นสุดการใช้บังคับในดินแดนที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทิตตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ ในขณะที่สนธิสัญญาของรัฐผู้สืบทิตขบยการใช้นับกับไปบังดินแดนที่ได้รับโอนมาจากรัฐเดิม ตามหลักสนธิสัญญาขบยการใช้นับกับไปตามเขตแดน (moving treaty-frontiers rule)	หลัก - สนธิสัญญาของรัฐเดิมสิ้นสุดการใช้บังคับในดินแดนที่เป็นรัฐได้รับ เอกราชใหม่ ความหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิโดยรัฐได้รับ เอกราชใหม่ไม่ต้องผูกพันในสนธิสัญญาของรัฐเดิมโดยอัตโนมัติตามหลัก การปฏิเสสนสนธิสัญญาของรัฐเดิมทั้งหมด (clean slate) - รัฐได้ เอกราชใหม่แสดง เจตนาเข้า ผูกพันสนธิสัญญาของรัฐ ตามหลักกฎหมายในเรื่องความ บินยอมของรัฐ	หลัก - รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทิตทำ ความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับ การใช้บังคับสนธิสัญญาของรัฐเดิม ตามหลักกฎหมายในเรื่องความ บินยอมของรัฐ เนื่องจากพันธกรณีใน สนธิสัญญาของรัฐเดิมจะ ไม่มีผลผูก พันรัฐผู้สืบทิตตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ หากไม่มีการทำ ความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐ ผู้สืบทิต สนธิสัญญาของรัฐเดิมยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปในดินแดน ของรัฐเดิม ตามหลักการรวมสนธิ ญา (merger rule) และ หลักความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (ipso jure continuity)	หลัก - รัฐเดิม และรัฐผู้สืบทิตทำ ความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับ การใช้บังคับสนธิสัญญาของรัฐเดิมตาม หลักกฎหมายในเรื่องความ บินยอม ของรัฐ เนื่องจากพันธกรณีสนธิสัญญา ของรัฐเดิมจะ ไม่มีผลผูกพันรัฐผู้ สืบทิตตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคล สิทธิ หากไม่มีการทำความตกลงระ หว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทิต สนธิสัญญาของรัฐเดิมที่ใช้นับกับเป็นการทำ ไปตลอดทั้งดินแดน ยังคงมีผลใช้ บังกับต่อไปในดินแดนของรัฐผู้สืบทิตที่ แยกออกมาจากรัฐเดิม ตามหลัก ความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (ipso jure continuity) สำหรับสนธิ ญา ของรัฐเดิมที่ใช้นับกับเฉพาะ ดินแดน ซึ่งดินแดนดังกล่าวได้แยก ออกจากจากรัฐเดิม เป็นรัฐผู้สืบทิต ในสนธิสัญญาดังกล่าวโอนไปยังรัฐ ผู้สืบทิตนั้น	หลัก - รัฐผู้สืบทิตแต่ละรัฐทำ ความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับ การใช้บังคับสนธิสัญญาของรัฐเดิมตาม หลักกฎหมายในเรื่องความ บินยอม ของรัฐ เนื่องจากพันธกรณีในสนธิ ญาของรัฐเดิมจะ ไม่มีผลผูกพัน รัฐผู้สืบทิตตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคล สิทธิ หากไม่มีการทำ ความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สื บติ สนธิสัญญาของรัฐเดิมที่ใช้นับกับ เป็นการทำให้ตลอดทั้งดินแดน ยังคง มีผลใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐผู้ สืบทิตที่แยกออกมาจากรัฐเดิม ตาม หลักความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (ipso jure continuity) สำ หรับสนธิสัญญาของรัฐเดิมที่ใช้นับกับ เฉพาะดินแดน ซึ่งดินแดนดังกล่าวได้ แยกออกมาจากรัฐเดิมเป็นรัฐผู้สื บติในสนธิสัญญาดังกล่าวโอนไปยัง รัฐผู้สืบทิตนั้น

การได้รับดินแดนบางส่วน	รัฐได้รับเอกราชใหม่	การรวมรัฐ	การแยกรัฐ	การสิ้นสุดของรัฐ
<p><u>ข้อยกเว้น</u> - สนธิสัญญาของรัฐผู้สืบทอดไม่อาจขยายการใช้บังคับไปยังดินแดนที่ได้รับโอนมาจากรัฐเดิม หากปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หรือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในการปฏิบัติตามสนธิสัญญา (rebus sic stantibus)</p>	<p><u>ข้อยกเว้น</u> - สนธิสัญญาของรัฐเดิมไม่อาจมีผลใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐที่ได้รับเอกราชใหม่แม้ว่ารัฐได้รับเอกราชใหม่ได้แสดงเจตนาที่จะผูกพันสนธิสัญญาเหล่านั้นหากปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่นหรือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในการปฏิบัติตามสนธิสัญญา (rebus sic stantibus)</p>	<p><u>ข้อยกเว้น</u> - สนธิสัญญาของรัฐเดิมไม่อาจใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐเดิมภายหลังการรวมรัฐ หากปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่นหรือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในการปฏิบัติตามสนธิสัญญา (rebus sic stantibus)</p>	<p><u>ข้อยกเว้น</u> - สนธิสัญญาของรัฐเดิมไม่อาจใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐผู้สืบทอด หากปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่นหรือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในทางปฏิบัติ (rebus sic stantibus)</p>	<p><u>ข้อยกเว้น</u> - สนธิสัญญาของรัฐเดิมไม่อาจใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐผู้สืบทอด หากปรากฏจากสนธิสัญญาหรือสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่นหรือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอย่างสำคัญในทางปฏิบัติ (rebus sic stantibus)</p>
<p><u>ข้อสังเกต</u> - เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดขยายการใช้อำนาจอธิปไตยของคนที่มีอยู่เข้าไปยังดินแดนบางส่วนที่ได้รับโอนมาจากรัฐเดิม ดังนั้นสนธิของรัฐผู้สืบทอดจึงขยายเข้าไปยังดินแดนที่ได้รับโอนมาจากรัฐเดิม</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่เกิดขึ้นมาใหม่โดยได้รับเอกราชมาจากรัฐเดิมและได้ใช้อำนาจอธิปไตยของคนที่เกิดขึ้นมาใหม่แทนที่การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่สิ้นสุดลงในดินแดนดังกล่าว เมื่อรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่เกิดขึ้นมาใหม่จึงไม่ควรที่จะผูกพันสนธิสัญญาใด ๆ ของรัฐเดิมที่ได้กระทำไว้</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่เกิดจากการรวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกัน อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมจึงไม่ได้สูญหายไปจากการรวมดินแดนดังกล่าว แต่ได้ถูกรวมเข้ากับอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้สืบทอด เมื่อรัฐผู้สืบทอดเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของคนที่เกิดขึ้นจากการรวมอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้าด้วยกัน สนธิสัญญาของรัฐเดิมจึงยังมีผลใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐเดิม</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่แยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิมกลายเป็นรัฐเกิดขึ้นมาใหม่และได้ใช้อำนาจอธิปไตยของคนที่เกิดขึ้นมาใหม่แทนที่การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่สิ้นสุดลงในดินแดนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม เมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิม ทัศนกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมจึงยังคงใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐผู้สืบทอด เนื่องจากทัศนกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่ใช้ด้วยความเท่าเทียมกันตลอดทั้งดินแดน ดังนั้นรัฐผู้สืบทอดจึงต้องผูกพันในสนธิสัญญาที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมโดยอาศัยรากฐานแห่งสิทธิของรัฐเดิมและหลักกฎหมายในเรื่องความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (ipso jure continuity)</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เนื่องจากรัฐผู้สืบทอดเป็นรัฐที่แยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิมกลายเป็นรัฐเกิดขึ้นมาใหม่และได้ใช้อำนาจอธิปไตยของคนที่เกิดขึ้นมาใหม่แทนที่การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่สิ้นสุดลงในดินแดนที่แยกออกมาจากรัฐเดิม เมื่อรัฐผู้สืบทอดแยกดินแดนออกมาจากรัฐเดิม ทัศนกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมจึงยังคงใช้บังคับต่อไปในดินแดนของรัฐผู้สืบทอด เนื่องจากทัศนกรณีในสนธิสัญญาของรัฐเดิมเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมที่ใช้ด้วยความเท่าเทียมกันตลอดทั้งดินแดน ดังนั้นรัฐผู้สืบทอดจึงต้องผูกพันในสนธิสัญญาที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมโดยอาศัยรากฐานแห่งสิทธิของรัฐเดิมและหลักกฎหมายในเรื่องความต่อเนื่องของสนธิสัญญา (ipso jure continuity)</p>

	การได้รับดินแดนบางส่วน	รัฐได้รับเอกราชใหม่	การรวมรัฐ	การแยกรัฐ	การสิ้นสุดของรัฐ
2. สंहारิม- ทรัพย์ของรัฐ	<p>หลัก - หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด สंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่เกี่ยวกับการดำเนินการภายในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดที่มีการสืบสิทธิของรัฐให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน</p>	<p>หลัก - สंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน</p> <p>- สंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐแต่ทรัพย์สินดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับดินแดนนั้นโดยตรงให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน</p> <p>- สंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่รัฐได้รับเอกราชใหม่เคยมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและไม่ได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายในดินแดนหรือเกี่ยวกับดินแดนใดโดยเฉพาะให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่ แต่ละรัฐตามสัดส่วนที่ยุติธรรม (equitable proportion) โดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องกรรมสิทธิ์ร่วม</p>	<p>หลัก - สंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมทั้งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายในดินแดนของรัฐเดิมและไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายในดินแดนของรัฐเดิมที่มีการสืบสิทธิของรัฐให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน</p>	<p>หลัก - หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด สंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่เกี่ยวกับการดำเนินการภายในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน</p> <p>สำหรับสंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายในดินแดนที่มีการสืบสิทธิของรัฐให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐตามสัดส่วนที่ยุติธรรม (equitable proportion) โดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องกรรมสิทธิ์ร่วม</p>	<p>หลัก - หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐ สंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่เกี่ยวกับการดำเนินการภายในดินแดนของรัฐผู้สืบทอดใดให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดนั้น ตามหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน สำหรับสंहาริมทรัพย์ของรัฐเดิมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายในดินแดนของรัฐผู้สืบทอดใดโดยเฉพาะ ให้ทรัพย์สินเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐตามสัดส่วนที่ยุติธรรม (equitable proportion) โดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องกรรมสิทธิ์ร่วม</p>

	การได้รับดินแดนบางส่วน	รัฐได้รับเอกราชใหม่	การรวมรัฐ	การแยกรัฐ	การสิ้นสุดของรัฐ
บรรณาสาร ของรัฐ	<p>หลัก - รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอด ความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับการโอนบรรณาสารของรัฐเดิม ตามหลักกฎหมายในเรื่องความ ยินยอมของรัฐ</p> <p>- หากไม่มีการทำความตกลง ระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด บรรณาสารของรัฐเดิมที่ใช้ทาง ด้านการบริหารในดินแดนที่มีการ สืบทอดของรัฐ ให้บรรณาสาร เหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอด สำหรับบรรณาสารของรัฐเดิมที่ไม่ ได้ใช้ทางด้านการบริหารแต่มี ความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับดิน แดนที่มีการสืบทอดโดยเฉพาะให้ บรรณาสารเหล่านั้นโอนไปยังรัฐ ผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่อง การสืบทอดของรัฐ</p>	<p>หลัก - บรรณาสารของรัฐเดิมที่เป็น ส่วนหนึ่งของดินแดนที่ได้รับเอกราช ใหม่ให้บรรณาสารของรัฐเหล่านั้น โอนผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่อง ทรัพย์สิน</p> <p>- บรรณาสารของรัฐเดิมที่ไม่ ได้ใช้ทางด้านการบริหารแต่มี ความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับดินแดน ที่มีการสืบทอดของรัฐโดยเฉพาะ ให้บรรณาสารเหล่านั้นโอนไปยังรัฐ ผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่อง ทรัพย์สิน</p> <p>- บรรณาสารของรัฐเดิมที่ไม่ ได้ใช้ทางด้านการบริหารหรือมีความ สำคัญหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดน ที่มีการสืบทอดโดยเฉพาะ บรรณา สารเหล่านี้จะถูกโอนไปยังรัฐผู้สื บทอดหรือถูกกักตุนขึ้นมาใหม่อย่าง เหมาะสม เมื่อรัฐเดิมกับรัฐผู้สื บทอดได้ทำความตกลงระหว่างกัน เกี่ยวกับบรรณาสารของรัฐเหล่านี้ ตามหลักกฎหมายในเรื่องความ ยินยอมของรัฐและหลักในเรื่องความ ยุติธรรม (equity)</p>	<p>หลัก - บรรณาสารของรัฐเดิมทั้ง ที่ใช้ทางด้านการบริหารและที่ไม่ ได้ใช้ทางด้านการบริหารแต่มี ความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับดิน แดนที่มีการสืบทอดของรัฐ ให้ บรรณาสารเหล่านั้นโอนไปยังรัฐ ผู้สืบทอด ตามหลักกฎหมายในเรื่อง ทรัพย์สิน</p>	<p>หลัก - รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดได้ทำ ทำความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับการ โอนบรรณาสารของรัฐเดิม ตาม หลักกฎหมายในเรื่องความยินยอม ของรัฐ</p> <p>- หากไม่มีการทำความตกลง ระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด บรรณาสารของรัฐเดิมทั้งที่ใช้ทาง ด้านการบริหารและที่ไม่ได้ใช้ทาง ด้านการบริหาร แต่มีความสำคัญหรือ เกี่ยวข้องกับดินแดนที่มีการสืบทอด ของรัฐโดยตรง ให้บรรณาสารเหล่า นี้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอด ตามหลัก กฎหมายในเรื่องทรัพย์สิน</p>	<p>หลัก - รัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐได้ทำ ความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับการ โอนบรรณาสารของรัฐเดิม ตามหลัก กฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ</p> <p>- หากไม่มีการทำความตกลง ระหว่างรัฐผู้สืบทอด บรรณาสารของ รัฐเดิมที่ใช้ทางด้านการบริหาร แต่มี ความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับดินแดน ของรัฐผู้สืบทอดใด ให้บรรณาสาร เหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดนั้น สำหรับบรรณาสารของรัฐเดิมที่ไม่ เกี่ยวข้องกับดินแดนของรัฐผู้สืบทอด ใดโดยเฉพาะให้บรรณาสารของ รัฐเดิมเหล่านั้นโอนไปยังรัฐผู้สื บทอดแต่ละรัฐ ตามสัดส่วนที่ยุติธรรม โดยอาศัยหลักในเรื่องความยุติ ธรรม (equity) และหลักกฎหมาย ในเรื่องกรรมสิทธิ์ร่วม</p>

	การได้รับดินแดนบางส่วน	รัฐได้รับเอกราชใหม่	การรวมรัฐ	การแยกรัฐ	การสิ้นสุดของรัฐ
หนังสือของรัฐ	<p>หลัก - รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดได้ทำความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิม ความหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ เนื่องจากพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมโดยทั่วไปแล้วจะไม่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดความหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ</p> <p>- หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอดพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมให้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามส่วนที่ยุติธรรม (equitable proportion) โดยพิจารณาที่ทรัพย์สินสิทธิและประโยชน์ของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องการเฉลี่ยความรับผิดชอบและหลักในเรื่องความยุติธรรม (equity)</p>	<p>หลัก - รัฐได้รับเอกราชใหม่ไม่ต้องการโอนพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมตามหลักกฎหมายในเรื่องบุคคลสิทธิ</p> <p>ข้อยกเว้น - รัฐเดิมกับรัฐได้รับเอกราชใหม่ได้ทำความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมตามสัดส่วนที่ยุติธรรม (equitable proportion) โดยพิจารณาจากทรัพย์สินสิทธิ และประโยชน์ของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐได้รับเอกราชใหม่หรือกำหนดรับโอนพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมเป็นประการอื่น ตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐเดิมกฎหมายในเรื่องการเฉลี่ยความรับผิดชอบและหลักในเรื่องความยุติธรรม (equity)</p>	<p>หลัก - รัฐผู้สืบทอดจะต้องรับโอนพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิม โดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินสิทธิ กล่าวคือเมื่อรัฐผู้สืบทอดได้รับดินแดนเพิ่มขึ้นจากการที่รัฐเดิมเข้ามารวมดินแดนและอำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมเข้ามาทั้งหมด รัฐผู้สืบทอดต้องรับโอนสิทธิและหน้าที่ที่มีอยู่ในดินแดนของรัฐเดิมมาด้วย (res transit cum suo onere)</p>	<p>หลัก - รัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดได้ทำความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ</p> <p>- หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอดพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมให้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามสัดส่วนที่ยุติธรรม (equitable proportion) โดยพิจารณาจากทรัพย์สิน สิทธิ และประโยชน์ของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องการเฉลี่ยความรับผิดชอบและหลักในเรื่องความยุติธรรม (equity)</p>	<p>หลัก - รัฐผู้สืบทอดแต่ละรัฐได้ทำความตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับการโอนพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมตามหลักกฎหมายในเรื่องความยินยอมของรัฐ</p> <p>- หากไม่มีการทำความตกลงระหว่างรัฐผู้สืบทอดพันธกรณีในหนังสือของรัฐเดิมให้โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามสัดส่วนที่ยุติธรรม (equitable proportion) โดยพิจารณาจากทรัพย์สิน สิทธิ และประโยชน์ของรัฐเดิมที่โอนไปยังรัฐผู้สืบทอดตามหลักกฎหมายในเรื่องการเฉลี่ยความรับผิดชอบและหลักในเรื่องความยุติธรรม (equity)</p>

	การได้รับดินแดนบางส่วน	รัฐได้รับเอกราชใหม่	การรวมรัฐ	การแยกรัฐ	การสิ้นสุดของรัฐ
	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าการบัญญัติเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมมาบังรัฐผู้สืบทอดไว้อย่างกว้าง ๆ ในกรณีที่ไม่มีความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด ดังนั้นในการพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทอด จึงต้องพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมาในอดีต</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าการบัญญัติเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมมาบังรัฐผู้สืบทอดไว้อย่างกว้าง ๆ ในกรณีที่ไม่มีความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด ดังนั้นในการพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทอด จึงต้องพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมาในอดีต</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าไม่มีการบัญญัติให้มีการทำความตกลงระหว่างรัฐเดิมและรัฐผู้สืบทอดเกี่ยวกับพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิม แต่กำหนดให้พันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมโอนไปยังรัฐผู้สืบทอดโดยอัตโนมัติ เมื่อรัฐผู้สืบทอดได้รวมอำนาจอธิปไตยและดินแดนของรัฐเดิม เข้าด้วยกัน อำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมจึงไม่ได้สูญหายไปจากการรวมดินแดนดังกล่าว หนังสือของรัฐเดิมจึงถูกรวมเข้าไปเป็นหนังสือของรัฐผู้สืบทอด แต่เนื่องจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยการสืบทอดของรัฐ ค.ศ. 1983 ได้บัญญัติที่พันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนั้นในการพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทอด จึงต้องพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมาในอดีต</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าการบัญญัติเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมมาบังรัฐผู้สืบทอดไว้อย่างกว้าง ๆ ในกรณีที่ไม่มีความตกลงระหว่างรัฐเดิมกับรัฐผู้สืบทอด ดังนั้นในการพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทอด จึงต้องพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมาในอดีต</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u> - เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1983 จะเห็นได้ว่าการบัญญัติเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมไว้อย่างกว้าง ๆ ในกรณีที่ไม่มีความตกลงระหว่างรัฐผู้สืบทอดด้วยกัน ดังนั้นในการพิจารณาเกี่ยวกับการโอนพันธุกรรมในหนังสือของรัฐเดิมไปยังรัฐผู้สืบทอด จึงต้องพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมาในอดีต</p>